

ПУТОВОЋЕ

КИЈУК

МУДРА ПТИЦА
ЉУБАВИ

CATENA MUNDI

КИЈУК:

МУДРА ПТИЦА ЉУБАВИ

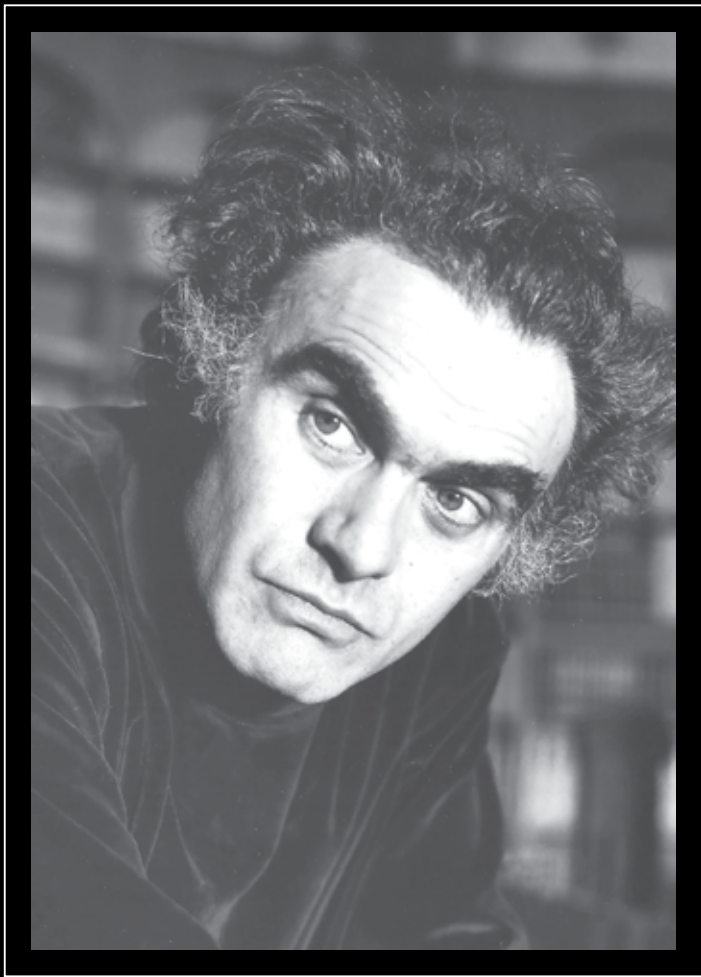
КИЈУК: МУДРА ПТИЦА ЉУБАВИ

- друго издање -

Приредио
Владимир Димитријевић

CATENA MUNDI
Београд, 2014.

**Предраг Р. Драгић Кијук
(1945–2012)**

О КОНТИНЕНТУ ЗВАНОМ КИЈУК: ПРВИ КОРАК У ИСТРАЖИВАЊУ

Реч унапред

Зборник „Кијук: мудра птица љубави“ само је први корак великог подухвата – истраживања личности и стваралаштва једног од највећих српских интелектуалаца друге половине 20. века и почетка нашег столећа; човека који је својим животом и делом прави, још увек неистражени континент српске културе, тако често гоњене и прећуткиване не би ли, по замисли туђина и његових домаћих гаулајтера, у народу превладао „дух самопорицања“. (Мило Ломпар)

Овде су, дакле, само први увиди, прве поставке, први покушаји, прва сећања. И ми пре свега од оних до којих нисмо успели да допремо док смо ово дело саздавали очекујемо да нам се јаве својим прилозима, за неко наредно издање.

С тим у вези је и чињеница да су текстови неких аутора, многи писани пригодно, после Кијуковог одласка у вечност, на Часне вериге апостола Петра 2012. лета Господњег, делимично скраћени; да су дати у целини, било би понављања извесне фактографије из текста у текст, што књигу непотребно оптерећује. Трудили смо се да остану квинтесенције, саме суштине увида у разлоге због којих Кијук остаје светлосни стуб једног малог, хришћански часног, европског народа, пршљен у кичми нашег управног стајања.

Кога смо изгубили

Када се Кијук упокојио, Удружење књижевника Србије и породица примили су многе изразе саучешћа, у којима се, поред бола због губитка једног драгоценог „витеза вере“ (Серен Кјеркегор), могло видети и оно што су људи доживели као главне Кијукове заслуге за нашу културу.

Саучешће је стигло са свих страна где Срби живе.

Наш познати италијаниста Драган Мраовић уочио је да смо „изгубили важног интелектуалца који је искрено и с умећем бранио српске националне интересе“; песник Игор Ремс га је назвао „великаном српске слободне мисли, једним од највећих бораца за Истину и Правду Српског Народа“; Божидар Митровић, председник Регионалне друштвене организације „Уједињење Срба“, са седиштем у Москви, нагласио је да је „српски народ изгубио свог великог сина“, а епископ Георгије Канадски са Србима из Торонта сматра да смо остали без „истинског духовника и великог мислиоца“. Академик Србољуб Живановић, велики сведок истине о Јасеновцу, са којим је Кијук сарађивао на опште добро, такође се прикључио изразима дубоке жалости, као и историчарка геноцида Бојана Исаковић. Председник Удружења српских писаца из Швајцарске Братислав Живуловић, је, у име своје организације и у своје лично име, потврдио да је то губитак за „целокупну, модерну српску књижевност“, а песник Верољуб Вукашиновић је саучествовао у болу у име Народне библиотеке „Јефимија“ и писаца Трстеника. Јелица Роћеновић га је назвала „човеком јединствене добротe, јединствене високе свести“, сматрајући да је наша књижевност „изгубила своју најумнију главу“. „Свет се мењао, али се Пеђа није окретао према ветру“; човек великог духа, он је, каже госпођа Роћеновић, био и племић, при чему ће његова „вера и морал за њу остати мера времена“. Биљана Д. Обрадовић и Џон Гери из Њу-Орлеанса су рекли да Кијук „никада неће бити заборављен“, а Милан Челик из Свесловенског комитета Канаде сматра да морамо покушати да следимо његов пут. Љубиша Симић из франкфуртског Удружења писаца

„Седмица“ истакао је Кијуков „дубок траг“ у домаћој литератури и доследну борбу да националну ствар. Петар Милатовић Острошки из Беча видео је Кијука као „човека на светлој стази свечовечанства“, човека „коме је Светосавље највеће духовно здравље и најчвршће морално узглавље“, а коме ће будућа поколења „увек бити захвална за оно што је витешки учинио за српски народ у овом невитешком времену“. У том духу писала је и Радмила Нинић из Немачке. И Анђелко Анушић је послао своје саучешће УКС, као и Иван Ршумовић, у име Књижевне заједнице Златиборског округа.

Огласила се Влада Републике Српске у прогонству, чији је Кијук био саветник и савезник, сведочећи страшну истину о србациду у данашњој, на НДХ започетој, Хрватској.

Од Српске књижевне задруге, преко Народне библиотеке Краљево и Центра за културу Градац, до Фондације „Лаза Костић“ и госпође Марине Милић Апостоловић, стизали су телеграми оних који, и лично и институционално, сведоче важност памћења, чувања и трајања српске културе. Међу саучесницима у болу били су, поред осталих, академик Василије Крестић, дугогодишњи пријатељ и сарадник Ангелина Марковић, проф. др Вера Бојић, проф. др Славенко Терзић, проф. др Тиодор Росић, проф. др Мирко Скакић. Огласили су се и књижевници Слободан Ракитић, Алек Вукадиновић, Радослав Братић, Нена и Светозар Влајковић, Гојко Ђого, Божин Јаневски, Милан Младеновић од Лужице.

Радован Типсаревевић, својевремено директор „Ибарских новости“ (које су, поред Матице исељеника Србије, биле издавач двотомног дела „Катена мунди“), послао је изразе свога саучешћа.

Своје саучешће је исказао и сликар Петар Младеновић (Чикаго), истичући своју велику тугу због губитка пријатеља Ганета (како га је звао), „човека са више својствених талената“, а сусрета и разговора са Кијуком сећа се и академски сликар Томислав Божовић.

Бранислав Ђорђевић и Драгана Васиљевић из Вирџиније знали су да је Кијук био „светионик свима нама у овом бурном

беспућу новог доба које прети да разруши све у шта смо заједно са нашим прецима вековима веровали“. По песнику Ристи Василевском, који је, како каже, био „почашћен што су осећали обострану, пре свега творачку блискост и што је о његовом песничком делу тако луцидно у више наврата говорио и писао“, упокојени је био „један од наших највећих интелектуалаца и мислилаца у целињеном свету“, који је, „Божјом вољом и, можда, још више вољом оних који све овде сматрају својом боговином изненада и пре времена потражио боље уточиште – преселио душу и све своје духовно умеће у други свет“. Ђорђе и Лујза Јовановић из Брисела су истакли да „ерудиција, поштење и јачина уверења нису честа појава у једном људском бићу, а он је то поседовао“. Оливера Доклестић, делатница на пољу културе из Херцег-Новог, устврдила је да смо изгубили „великог ерудиту, сјајног књижевника, коме је свијет отворио врата“. Била је ту да исказе свој бол због општег губитка и Сузана Лазаревић, из друштва Српска национална свест.

По др Војиславу Коштуници, који је саучешће упутио Удружењу књижевника Србије, „покојни Предраг Драгић био је један од најистакнутијих есејиста, историчара и тумача књижевности своје генерације, а остаће запамћен и као заслужан национални радник. Леп траг оставио је и својом делатношћу у оквиру Удружења књижевника, поред осталог и као потпредседник Одбора за одбрану слобода и права, а својим доприносом је задужио и националне установе попут Српске књижевне задруге“. Из Хага се, док се бори за истину и правду о свом народу, јавио и др Војислав Шешељ, чијој је одбрани Кијук годинама несребично помагао.

Богољуб Стојићевић је, испред храма Светог Спиридона из Трста и у своје лично име, изразио молитвено саучешће. Огласио се и Добривоје Томић, наш Телемах, човек чију је књигу о потрази за правдом (комунисти су му убили оца, невиног човека, а њега изгнали у Немачку) „Црвено сунце у зениту“ Кијук објавио у библиотеци „Српска дијаспора“.

Изванредну емисију циклуса „Питања и одговори“ новопредстављеном Кијуку посветила је храбра новинарка Оливера

Милетовић, која је годинама, на ТВ „Палма плус“, пратила његову мисао и борбу.

Из Белорусије је саучешће упутио познати књижевник и преводилац Иван Чарота, велики пријатељ Кијуковог народа, а Елка Нјаголова, председница Словенске академије, у име свих њених чланова из 15 земаља, истакла је да се они „клањају пред његовим књижевним делом, и траговима које је иза себе оставио“.

Отац Гаврило из манастира Лепавина у писму породици је написао да се он и братија моле „Богу Милостивом, у чијим је рукама судбина сваког човека, да душу слуге Свога Предрага упокоји у месту радости и светлости и словесности, којој је служио целог свог живота“. Прота Душан Кулунџић, познати наш мисионар, у свом телеграму саучешћа, обећао је да ће се свагда молити за његову душу. И прота Милун Костић из Лондона такође је молитвено учествовао у болу најближих, као и отац Војислав Билдија из Холандије. Да не говоримо о јављањима многих монаха и монахиња православних светиња, који су у Кијуковој борби и жртви Богу и роду видели нешто од смелости старих националних трудбеника и усталаца.

Поред низа лепих и човечних гестова, који су тих дана доносили утеху породици Кијуковој, вреди да се помене и то да је наш угледни византолог и канонолог др Миодраг Петровић понудио Драгићима, у случају да га нису обезбедили, слободно гробно место за сахрану покојника на београдском Новом гробљу.

Породица је замолила потписника ових редова да још једном у њено име кроз овај предговор пошаље изразе захвалности свима који су саучествовали у болу – како онима којима су Драгићи већ заблагодарили, тако и онима којима, по немоћи људске природе, нису.

Дајући своје саопштење о Кијуковом упокојењу са пригодном биографско-библиографском белешком, Удружење књижевника Србије истакло је да је Кијук био „вишегодишњи кандидат УКС за националну пензију, коју није дочекао“. Дочекали су је други, често много мање значајни, али Кијук, ето, по нечијој вољи бејаше прецртан са списка заслужних. Ни

то га није поколебало или спречило да до краја свога живота служи и Богу и роду.

Предраг Р. Драгић Кијук упокојио се у Господу 29. јануара 2012. лета Господњег сведочећи својим животом, делима и вером да ће Србија бити вечна док су јој деца верна.

Реметник

Колико је нама у знању, творац неологизма „реметник“ (човек који својим интелектуалним и моралним ставом ремети планове моћних, разбија лажне схеме мишљења, освешћује ближње, скида жабокречину са дубоких вода ума) свакако је Предраг Р. Драгић Кијук. Он је увек био такав, још од своје младости, када је у Студентском културном центру у Београду правио трибине, које су узнемиравале идеолошке следбенике и врхушку Титовог Београда. Тако у часопису „Младост“ 2. децембра 1972. у тексту „Младић који је довео Гародија“ читамо да је пред препуном салом СКЦ-а говорио Роже Гароди, познати француски филозоф, на тему „Шта је револуционарно у новој епохи“.

Новинар бележи: „Највеће заслуга да Роже Гароди дође у Југославију и одржи предавање без динара хонорара свакако припада Предрагу Драгићу Кијуку, младом магистру југословенске књижевности, уреднику трибине за друштвене активности у Студентском центру. Њему је такође успело да доведе и чланове редакције познатог листа „Нова левица“ из Лондона, Ернеста Мондела, економисту из Брисела, веома контроверзну личност у марксистичком покрету, као и Ливија Мајтанија, италијанског публицисту; сви су они одреда говорили бесплатно (хонорар се за такве личности креће од 2000 долара па навише) на трибини Студентског културног центра.“

Борећи се за публику, каже новинар, Драгић није кренуо путем сензационализма: „Он је у начелу против сензационалности, јер она угрожава субјективност духа, циља на површност а не на унутрашњост проблема. И зато он у својим књижевним циклусима, који су били на програму ове јесени, прави

предавања о заборављеним али капиталним вредностима као што су естетички списи Фрање Петрића, Бранка Лазаревића и других наших класичних писаца.“

А „Политика“ 12. марта 1972. у тексту „Марко Краљевић сумњив на трибини“ после најаве да је Серж Дубровски обећао да ће доћи у Београд и у СКЦ довести свог великог пријатеља Ролана Барта новинар истиче да Кијук више не сме ни да каже ко би могао да дође на трибину СКЦ (помињу се Маркузе, Колаковски) пошто „многи политички људи града и републике /.../ имају обичај да опасно прокоментаришу послове Студентског културног центра“. Политичари час хвале, час куде, а кад се, поводом научне трибине о Марку Краљевићу на панелу испред СКЦ-а нашла реченица Вука Караџића „Никакога човека нема који није чуо за Марка Краљевића“, десетак чиновника разних друштвено-политичких установа су строго и прекорно запитали: „Шта вам то значи?“ Кијук је новинару рекао:

„Тако сам, организујући расправу о историји српске ћирилице, био проглашен српским националистом. Кад сам упрличио разговор поводом 100-годишњице рођења Стјепана Радић, био сам назван хрватским шовинистом. Кад сам позвао из Рима Ливија Матајна да говори о кинеској културној револуцији, био сам ултралевичар. И тако ми готово сваки потез донесе неки непријатан прирепак.“

Новинар га назива „једним од најнападанијих службеника“ београдског Универзитета; нападају га, вели, чак и студенти јер није организовао представљање распродате књиге Луја Алтисера, него трибину о Фрањи Петрићу, о коме је, пред двоје људи, говорила Загрпчанка Љерка Шифлер – Премец:

„Не сматрам се дужним да скрећем пажњу на књигу која је већ нашла читаоце и која је, из моде или из потребе, одмах распродата. Али сматрам да се у Студентском културном центру мора говорити о Фрањи Петрићу Петрициусу, највећем естетичару ренесансе, нашем човеку коме су Немци штампали сабрана дела, кога су штампали Французи и други народи, а кога смо ми, неприлично и срамотно, сасвим заборавили.“ – одговорио је нападани.

Кијук истиче: „Све теме узимане су теорије и научности ради, а не због помодности, ујдурме, шока или трагања за посетиоцима по сваку цену. Ја се опредељујем за оне вредности које по сваку цену треба бранити од људског заборав.“ Зато је у та, вунена времена, на трибину СКЦ-а позивао и ректора Богословије „Свети Сава“ проту Душана Кашића, али и Ксенију Атанасијевић и многе, многе друге значајне људе које је идеолошки терор уклонио са обзорја оновремене културе (о том добу и Кијуку у њему читалац може прочитати више у тексту Косте Димитријевића у овом зборнику).

Био је, дакле, онакав каквим га је осетио његов професор Рашко Димитријевић, који је свом студенту 18. марта 1969. поводом Кијуковог огледа о Достојевском у писму рекао: „Ишао си, наравно, линијом свог схватања људи и света, остао си томе веран до краја, и твој Достојевски је, иако си тврђења заснивао на чињеницама и цитатима, ипак творевина твог узнемиреног душевног и интелектуалног напора да га прикажеш онаквим какав се он у теби остварио.“ Зато је могао да постигне оно о чему је, поводом Кијукових раних есеја о нашим средњовековним писцима, сведочила његова професорка др Радмила Маринковић 1974. године:

„Драгић иде директно према човеку и општим људским проблемима и на посебан начин оживљава, осавременује писце удаљених векова.“ И песникиња Љубица Милетић је, баш из тих разлога, уочила да је Кијук постао писац који креће путем теистичког хуманизма, чиме је, разликујући заблуду (рационалистички поглед на свет) од хармоније (метафизичког погледа на свет) постао „аутентични и сугестивни мислилац.“

Зато је, понављамо, Кијук био и остао раметник: борио се против заборав, а за трајне вредности, неодвојиве од усправног стајања пред Богом и људима.

Космополита

Кијук је, у најбољем смислу те речи, био космополита, грађанин света. О делу овог истакнутог полихистора нису

похвално писали само домаћи аутори (од Зорана Гавриловића до Јовице Аћина), него и странци: Селија Хевкесворт, Џон Гери, Ричард Брнс, Иван Чарота, Дејвид А Хил, ... Када је сер Џон Тавенер за компоновање својих дела користио Кијукову антологију средњовековног песништва у Срба, објављену 1987. на енглеском језику, он је изванредно осетио о каквом је благу реч. У интервјуу „Политици“ 21. марта 2001, а поводом извођења свог великог дела „Покров храма“ (певала је славна Патришија Розарио, чији ће наступ у Београду касније организовати Фондација „Лаза Костић“), Тавенер је истакао да је Кијукову антологију добио од руског свештеника Михаила Фотуната и да га је она запленила јер у себи има „божански ерос“, а једини смисао нашег постојања је „повратак божанском“. Пошто га је Православној Цркви привукао, како он сам каже, Христос, „виђен православним очима, најдубљим и најдубокумнијим очима“, Тавенер је, сасвим кијуковски, видео да узрок рата Запада против Србије није био дводимензионално политички, него се заснивао на „неуспеху латинског Запада да разуме православни Исток“, па би једини лек за Блера и Буша у њиховом непоимању онога против чега се боре био да разумеју православну етику. Тако су се двојица православних космополита, Тавенер и Кијук, разумели кад су у питању суштине.

Кијук је, са својим Фондом истине, учинио многе подвиге, али један од највећих подвига његовог универзалног хуманизма био је објављивање двотомника „Политика римских папа у 20. веку“ познатог немачког историчара Карлхајнца Дешнера, који је свом издавачу у Београду написао писмо захвалности:

Поштовани јосјодине Драјићу,

Ова јодина не сме јроћи а да вам се нисам, од свеї срца, захвалио на издању њајске истјорије. Право је чудо што се ова књига ипак јојавила, њетнаестј јодина (ако се добро сећам) од настјанка јревода Милана Петјровића. А што чудо се без Вас, јоштовани јосјодине Драјићу, никад не ди дојодило!

Била је што, без сваке сумње, најлејша честитјка за мој 80. рођендан – када се, јред око 160 званица, изненада јојавила моја кћи и, сијајући од среће, јружила ми јрви шом књиге, којем је,

као догајно чудо, следио и друји, а оба њодједнако леја колико и солидно урађена. То је, без сумње, љрави издавачки њодвиј!

Молим Вас да се у моје име захвалише свима онима који су њомојли Вашу иницијативу да се ово дело оствари.

*Желећи Вам дуј, здрав и усјешан живој њоздравља Вас
Ваш одани*

Карлхајнц Дешнер

То и јесте суштина космополитизма: понирући у дубине свог народног предања, бити свечовечански одговоран. Као припадник народа који је своју духовну слободу платио, између осталог, и Јасеновцем, Кијук је то умео да буде.

О наслову ове књиге

Наслов ове књиге је преузет из Хиландарске повеље Светог Стефана Првовенчаног, који описује свог оца, Симеона Мироточивог, занетог прелепим дрветом разгранате крошње на коме певају многе „мудре птице љубави“ и међу њима његов „детић Сава“. Ево речи Светог Стефана:

„А овај /Симеон/ се у мисли узносаше и жељаше, као да он стоји на узвишеном месту, у пролетње време веселога то јест сунчаног дана. Виде издалека равну ливаду, красну по изгледу, лепу створењем. А посред ње стојаше дивно дрво, кружно гранама, густо лишћем, преукрашено плодовима, које даје добар мирис. А посред дрвета беше се настанила птица слаткогласна, кротка у седењу, тиха у песмама, весела у игри, јасна у шаптању, која је једна од мудрих птица љубави, и слатки његов детић /Сава/.”

Ово дрво разгранате крошње свакако је Света Гора, а мудре птице љубави су монаси. Иако није био монах, човек коме је посвећен овај зборник био је једна од таквих птица, сасвим на трагу српског првоучитеља, Саве Немањића, који нас је просветлио светлошћу Христовом и научио да будемо Богочовекови, а никада сведени само на човека, смртног и пролазног, како су себе на патуљасту псевдохуманизам свели они којима је „Христов викар“ од 1054. важнији него Христос.

Светог Саву следио је Свети кнез Лазар, а његов пут, пут светости и честитости миломе Богу приступачне, многи и многи, међу којима и Предраг Р. Драгић Кијук, који је, са Дучићем, могао слободно рећи: „Пре свачији сужњи но ичије слуге.“

Мудрост и љубав, које су у његовом срцу свиле гнездо, и данас нас наводе да кренемо тамо где се чује пој Кијукове слободе у Христу. И зато, дакле: Кијук: мудра птица љубави.

О распореду текстова

Потписник ових редова се трудио да текстове распореди у складу са читаочевом потребом да Кијуково дело сагледа на, макар у основним цртама, целовит начин. Зато прво иду чланци са ширим погледом на оно што је урадио, прикази његових књига објављених за живота, оглашавања после његовог пресељења у вечност, представљање постхумно објављене књиге „Хришћанство без Христа“, сећања на Кијука, повест о његовом односу према Светосавској Цркви, два значајна интервјуа, да би се све завршило записима и стиховима који, можда најинтимније и најдубље, саопштавају тајну човека који је, како неко рече, био усправан међу рушевинама. Мада у огледима има и извесних понављања, као и сличних осећања везаних за драгог нам покојника (рецимо, многи, независно један од другог, истакли су да немају осећај да је Кијук умро), ипак у сваком од понуђених наслова налазе и самосвојни увиди који доприносе да се личност и стваралаштво Предрага Драгића сагледају на нов и свеж начин.

Реч захвалности

Ове књиге не би било без старања оних чије смо текстове, писане нарочито за зборник, објавили, као и без љубазне дозволе оних чији су текстови већ били објављени да их прештапамо. Приређивач и издавачи зборника им се искрено захваљују.

Захвалност дугујемо и породици Кијуковој, сину Ранку и кћери Марији, а нарочито уваженој госпођи Драгослави Драгић, супрузи Предраговој, чија нам је помоћ у приређивању књиге била више него драгоценост.

Молећи се Господу да душу Предрага, Свога раба (који није био роб лажима овога света, него постојани сведок Истине Која је Христос), упокоји тамо где „нема суза, нити туге, ни уздицања, него је живот бесконачни“, ми Њему, Богу отаца наших, попут древних летописаца, упућујемо речи захвалности што нам је благословио да се овом књигом бавимо.

Уочи Покрова Пресвете Богородице 2012.

Приређивач

**ПОГЛЕД НА ЧОВЕКА
И ЊЕГОВО ДЕЛО**

* * *

Многострана Кијукова личност и делатност будили су њажњу и за његовој живој.

Иако је он често говорио да је највећи дамет за часној интелектуалца у служби Боју и роду да ја не воле, али да ја уважавају, било је оних који су ја и волели и уважавали.

Они су умели и да целовио саіледају Кијуков дојринос не само нашој, нејо и евројској култури.

Њихови увиди сада моју јосјајши и увиди чийалаца овој зборника.

Проф. др Лука Прошић

**ПРИПАДАЊЕ
ИСТИНИ И БОЖАНСКОМ:
ПРЕДРАГ ДРАГИЋ КИЈУК¹**

Прво бих се захвалио на позиву организаторима да учествујем у овом разговору о Предрагу Драгићу. Позив је и признање.

Посебна ми је част да вечерас говорим о Предрагу Драгићу Кијуку, који је изузетна личност, изузетан интелектуалац; он припада овом времену, али не само у смислу интерпретирања и тумачења. Драгић припада ствараоцима који и изграђују своје време или га преводе у истину и неопходност, која је за све и коју сви по најдубљем налогу живота изговарају као истину и прихватају као истину. И он то чини у свом писању и у својим књигама, у својим беседама и у својим ангажовањима у практичном смислу и у избору одлучујућих тема и проблема за нас.

Драгић нас уводи у сагледавања о целини и у смелости да своје појединачно постојање сагледамо и у целини и у божанском и апсолутном. Да своје практично постојање подигнемо

¹ Разговор одржан на нишком Правном факултету 28. јануара 2010. године на тему Уморна цивилизација/ изазов Хришћанству – расправа о делу Предрага Р. Драгића Кијука. Говорили су: Проф. др Лука Прошић, филозоф, проф. др Милан Петровић, теоретичар државе и права, Бошко Обрадовић, књижевни историчар, Владимир Димитријевић, књижевни критичар, аутор – Предраг Р. Драгић Кијук, књижевник и филозоф православља. Организатори трибине су: Удружење интелектуалаца „Српска национална свест“, Савез студената Правног факултета у Нишу, Савез студената Филозофског факултета у Нишу.

не само до моралне свести и слободе да одлучујемо о себи у најдубљем смислу, већ да се сами подигнемо до свечаности божанског живота – то је наша екстаза, о којој су говорили и ранији филозофи, и Платон и Плотин (код Платона прилажење душа свету идеја, а код Плотина ми носимо божанску искру која нас уздиже до Једног и Божанског). Ту линију следи и Драгић, и то је његово религиозно опредељење, како се о њему многи изјашњавају. Али то је код Драгића много суптилније, и сложеније, и отвореније и реалније, и он је, ако се пажљиво читају његови текстови, изнад тих грубих квалификација, и зато сам и ја опрезан у овоме што говорим о њему.

Треба се, дакле, чувати, како се то каже, да се Предраг Р. Драгић Кијук стриктно не сврста у ову или ону филозофску школу или идеју. Можда сам Драгића неопрезно везао за платиновску линију у филозофији, то је филозофски мистицизам у најљудскијем смислу, који се обнавља и у феноменолошким линијама савремене филозофије. Међутим, његово мишљење и његови ставови су и лични, и он као књижевник и филозоф у том смислу тешко да би се могао везивати за било коју ранију идеју и школу. Али он није склон да игнорише или заобилази; он их познаје и испитује; али би да узмакне и од њих. У прилазу 20. веку, а тај век Драгић одређује као светоталитаризам, па тако и као антихуманизам, антипоетизам, антисентиментализам и антиговор, несумњива је чистота и слобода и морална снага његова мишљења. Ту независност и самосталност у мишљењу он има и онда кад интерпретира православна становишта, он се и тада издиже изнад тога што му је по унутрашњој сродности најближе.

Како, дакле, разумети Предрага Драгића Кијука? Мора се имати у виду, прво, да је он изузетан интелектуалац нашег времена. Кад кажем интелектуалац, тада имам у виду да он има и духовну и моралну снагу да сагледава ово време и да га сагледава и открива у томе што се дешава и у оним најдубљим чулностима и основним усмерењима. У филозофском смислу, зло се одређује као чулно, материјално, као дезинтегрисано, и уживање у том чулном и материјалном и његово поседовање,

а то је онда губитак Духовног и Божанског и Чистоте. Могао бих грубо да кажем, држећи се неких ознака које припадају савременој филозофији, да Кијук није само феноменолог и да не сагледава феномен зла овог времена, да он не изграђује неку врсту феноменолошке редулције зла, већ је и више од тога – он је и трансфеноменолог.

Драгићеви увиди и његова позиција су много шири од те једне феноменолошке редулције, његово интелектуално расветљавање је и савремено и модерно по томе што је и код њега суштина помакнута пре свега према самом субјекту. Наиме, само суштинско и онтолошко сагледава се код њега у историји, у култури, али и у психологији, антропологији и субјективитету; такво усмеравање постоји и у савременој филозофији – да се онтологија заснива у оквиру антропологије, па је код Хајдегера тај однос антрополошког и онтолошког један од битних проблема савремене филозофије.

Мало сам се бавио великим и обимним делом Предрага Драгића Кијука и, наравно, морам одмах да кажем да то није довољно. Али могу да кажем и то да ме овај сјајни и снажни интелектуалац све више запрепашћивао и морам одмах да додам да осећам неко дивљење према њему прво због обимности његовог дела – оно је заиста задивљујуће и скоро да бих могао да кажем запрепашћујуће (ето, овде су те две речи на месту) због тога што је све уредио и организовао да би се остварило оно што припада пуноћи/целини, и онога што он сам још довршава, али и други, ван земље и овде у Србији.

Овде бих, у овој уводној речи о Предрагу Драгићу, само да наведем неке од његових књига: *Mediaeval and Renaissance Serbian Poetry 1200–1700* (на енглеском, 1987); *Кушач и искупитељ* (1990); *Излазак у игру* (1990. године); зборник *Catena mundi* (1992), коме је додељена посебна награда „Слободан Јовановић”, а то је обимно дело у два тома и, према епископу Лаврентију, представља „духовну енциклопедију српског народа”; *Bestiarium humanum* (2002); *Уметност и зло* (2005), *Атлантократија као језуитски идеал* (2006); *Најезда нових варвара* (2007); *Еристички есеји* (2007) и *Огледи из омилике* (2008).

О овим књигама се овде, наравно, не може говорити. За ову прилику читаоца бих упутио на сажете приказе Драгићевог стваралаштва на крају његових књига, односно на сажете белешке о аутору и његовом стварању.

Друго, желим да кажем и ово: његове књиге су писане снажним интелектом, тим блиставим интелектом који је и личан и објективан и најближи је декартовском увиду и разуму, и то се најбоље види у Драгићевим беседама (Еристички есеји и Огледи из омилитике), а то је дух који говори и о себи. Наравно, овде су изузетне и теме о којима Драгић говори, али је то казано и снажно и умно, и тај његов интелект је заправо разоткривајући и расветљавајући и, као што сам већ рекао, то продире до целине – и до објекта и до субјекта, и то је најпотпуније сагледавање нашег времена.

Треће, мене задивљује и морална снага Кијуковог увида и његова морална смелост. Ко би се сада усудио да говори о томе да је Европа пред колапсом и распадом или да јој то следује? Међутим, тај говор о Европи није из злурадости и мржње, или из политичких намера, и не припада идеологији, тај Кијуков говор иде из саме природе ствари, то је увид у саму „ствар” – то је њено свођење на праву меру, и приводи је и другим опцијама постојања, и молитви, и солидарности и братству, и уз то онда иде и то колико смо слаби и „примитивни” и колико нас није додирнула, и поред дугог времена њеног постојања.

У овој уводној речи морам посебно да истакнем Драгићеву делатност у области књижевности и културе и уређивању књижевних листова и часописа у Србији, као и у иностранству. Драгић је аутор декларације под називом Слово о српском језику, на пет језика, он је покретач библиотеке „Српска дијаспора”, затим уредник „Српске породичне библиотеке”. Он је идејни творац и покретач јединственог пројекта за издавање Православне, Српске и Словенске енциклопедије за DBR International Publishing. У Београду је уређивао познати „Српски књижевни магазин“ (на енглеском језику), био је дуго година уредник „Књижевних новина“, а своје есеје о јавном, политичком и културном и друштвеном животу, који су излазили у

тим новинама, објавио је у књизи Најезда нових варвара, која је синтеза Кијукових ставова о бројним питањима данашњег света, данашње Европе, питањима зла и добра и сл.

Драгић је и изузетан говорник, и у том је смислу познат по интелектуалистичким и филозофским расправама и говорима. Он је учесник и бројних скупова у Србији и, раније, у Југославији, и у Европи, на којима се разговарало и о световним и о духовним темама. Позната су и чувена његова усмена излагања. Морам да кажем да сам још остао на старим позицијама, на име, на атеизму и на филозофској вери и на ономе што Јасперс под тим подразумева; међутим, мени је Кијуков теизам драгоцености и ближи од простог одбацивања Бога; тај бог је у нама заснован и молитва и вера нису у дневној психологији, већ имају најдубље утемељење у суштини нашег постојања и издизања изнад смрти и нестанка.

До сада су изашле две књиге Драгићевих беседа, то су Еристички есеји и Огледи из омилитике. Надајмо се новим књигама из његових беседа.

Овде бих изнео и Кијуков став о беседништву, који је највећа похвала говору и говорништву, насупрот писању и написаном, које се разликује од говорног, које, како Драгић каже, одмах ишчезава и зато нам јача памћење и духовно својство. То је и разлог што беседништво волимо више од написаног, које је, ако се тако може рећи, заустављено и сачувано својство. Цивилизација и наука су нам у томе помогли, али смо сачували и говор којим се, уз веру, разликујемо од свих других живих бића.

Ево тог текста, којим је Драгић почео своје Еристичке есеје, а за које је позајмио мото од једног јеванђељског писца (Да сад умукнем, издахнуо бих. (Јов. 13,19)):

„Човек беседи, ако има шта да каже, и ако има илузију да скривени смисао уме да пренесе другима. Казивање је искушење коме су подједнако изложени и онај који ишчекује беседничко слово и онај који се дрзнуо даукраде нешто од лепоте писма, претварајући трајност писма у пролазност звука. У чину говорења мање је лепоте, а више стрепње; лепота храни немог

слушаоца, стрепња буди сујету казивача. Нико није одгонетнуо однос између језика писма и језика казивања, то не знају ни беседник ни његови слушаоци, то је тајна из које су сви одлучени, зато што језик траје, а диће пролази. Има теоретичара који сматрају да беседи само онај који говором одлаже смрт, јер и кад говори о смислу и кад говори о почетку и крају, она га слуша сва опчињена. Не мање, када казивање следи линију историје или зраку Јасновидца, па чад кад сведочи зло и препознаје синове таме, мрзитељи истине се склањају с пута језику. Зато човек и беседи, због истине.” (Предраг Р. Драгић Кијук, Еристички есеји, 5)

Нико, дакле, није изрекао суптилнији и тачнији суд о беседништву и писању од овог који је овде записан, на почетку ових двеју сјајних књига које, насупрот многим, упућују и на теме о којима треба размишљати (довољно је да се погледа садржај књига, па да се то одмах осети).

Изнео бих нека размишљања о још једној Кијуковој књизи, а то је књига Уметност и зло. У њој се разматрају бројне теме, па бих за ову прилику одмах истакао ауторова разматрања о преплитању, повезаности, узајамној инструментализацији и разлици између неограниченог духа уметности и друштвеног поретка контроле. То разматрање „времена уметности” и „времена власти” спроведено је у свих једанаест есеја Драгићеве књиге, а најпотпуније је исказано у провокативном есеју „Моћ и немоћ уметности”. У овој особеној студији аутор је на примерима ликовног стваралаштва (Веронезе, Бош, Кандински, Маљевич), филозофских идеја (Хераклит, Фихте, Кјеркегор, Бакуњин), музичког стваралаштва (Бетовен, Вагнер), до контроверзних модерних уметничких искустава (бодиарт, инсталације, дигитални ремикс, веб уметност), или уз помоћ литерарних примера (Горки, Андрић, Солжењичин), учовао и показивао зашто језик уметности јесте језик слободе, а језик власти увек језик неслободе.

„Подруштвљавање феномена духа уметности” крије у себи „жељу за ограничавањем моћи” уметности и у „корену је секуларизација уметности”, тврди аутор. А чување самог себе,

и чување своје чистоте и унутрашње чистоте и аутохтоности, што би се на тај начин могло разумети код Предрага Драгића, јесте једини услов да се сагледају тајнодицеја и технодицеја, како Драгић каже, а да се као антиподи сагледају и време уметности и време власти. Док биће уметности, према аутору, одликује поимање света као хармонијског принципа, дотле биће власти одликује поимање света као принципа цинизма и хипокризије, односно времена у коме зло достиже своју пуну снагу. Унутрашња чистота, међутим, и није само зато да би се видело негативно време, припадање себи и својој чистоти значи, по аутору, припадање Богу – наша чистота, и сам наш почетак, и припадање духовном и поимање нас самих као духовних бића – то је сама божанска чистота.

Али чистота се може узети и у антрополошко-онтолошком смислу – тај почетак, и одскакање од основе у мишљење, и у чисто мишљење, како би рекао један филозоф, то би значило у најпотпунијем смислу припадање нас самих нама самима. И, уопште, чистота је наше стајање изнад зла, а то је оно што Драгићу омогућава најдрастичнији прилаз нашем времену – и та чистота је сама моралност и морални закон у нама, и моћ да се у „отворености” сами водимо и одређујемо.

Тиме је и наше постојање, али не свако постојање, већ то које је засновано у најдубљем сократовском смислу – морално постојање, а због тога су и све друге духовне форме, па и уметност и њена моћ да нас прочишћава (схватање о нашој моралној и божанској чистоти), и о том „држању за сопствени перчин” иде, дакле, из тог првог времена, и изворних времена, дакле, из времена Сократа, Платона и Аристотела, те велике атинске тројке, али и раније, и та линија није се, наравно, напустила у току целог каснијег времена. То је онтолошко-антрополошка линија, и она иде и са Црквом и хришћанством, и у једном ужем и надубљем смислу и са православљем. По мом суду, Драгић припада и једној и другој линији, а обе су, уствари, само једна линија.

Ако би се за Предрага Драгића Кијука рекло да не припада ниједној школи, онда би то било у извесној мери тачно јер

припадање тим линијама и не значи припадање некој школи или одређеном становишту. Али мора се имати у виду да не можемо умаћи парадоксу да припадамо и свом мишљењу и да преостајемо. У том смислу и Драгић има своје „становиште” и свој став. А ово треба имати у виду због тога што многи Драгића грубо сврставају у православне филозофе и мисле да су тиме завршили с његовим делом, које је много комплексније од постојећих сврставања у одређене школе мишљења. Тиме можда можемо почети, али не би требало остати на томе, јер он досеже и преко тога.

Али без обзира на опирање Драгићевог особеног дела да се поједностављено проматра као део ове или оне традиције, читалац ће стећи увид да је ове текстове писао интелектуалац изузетне унутрашње снаге, али и бриге за нашу судбину, и да је писао филозоф који је дубоко прожет самим божанским „апеироном” и да није, наравно, од оних који прелазе са једног становишта на друго, на пример са атеизма на теизам и у зависности од тога како дувају политички ветрови. Ја сам један од његових читалаца који најчвршће верује у Драгићев хуманизам и његово припадање Истини и Божанском.

Проф. др Милан Петровић

АПОСТОЛ ИСТОРИЈСКОГ ПАМЋЕЊА

Овде је реч о изузетном и необичном делу једнога изузетног и необичнога човека. Мишљење Предрага Р. Драгића Кијука може се представити као троугао чије углове чине философија, религија и политика, а унутрашњост хришћанско, православно Српство. И као што стране троугла улазе једна у другу, тако се и овде философија, религија и политика сливају једна у другу, чинећи својеврстан, оригиналан амалгам. Но, далеко од тога да би Кијук био само завичајни књижевник! Српски народ је у самом средишту светских збивања. Он тумара, да употребимо Кијукове парадигме, лавиринтом атлантократије. Од те осуђености на лутања па до нихилизма тек је мало растојање, које Кијук не прелази услед свога егзистенцијалног оптимизма, који налази у свом хришћанском, православно, византијском погледу на свет.

Његово дело настоји да тај егзистенцијални оптимизам пренесе целом овом споља и изнутра раскућеном национу. И то дело пуно је тачака преламања. Оно се пробија кроз мноштво странпутица. Сетимо се да се и једно Хајдегерово дело зове „Странпутице” (Holzwege). Само, када се изближе погледа, показује се да су те Кијукове странпутице и непознанице уствари магистрале на којима се он сусреће са злом. Оптимистички песимизам, рекло би се. *Ex tenebris in lucem revocare*. То дело и његов творац пребивају ван светске вреве. Кијук није претплаћени гост великих медија, није јунак контакт-емисија. Тако и мора бити. Велики медији су инструменти владавине

над масама од стране видљивих и невидљивих плутократа; пошто су га не тако давно сатанизовали, сада ти медији посипају ружама пут који српски народ води на страгиште. У домену њиховога деловања зато нема места за оне који чувају историјско памћење, како то чини Кијук.

Сваки народ има свој пут ка Богу. Сваки народ је жижак који гори на олтару Духа Светога, и они који те путеве хоће да помрсе изазивачи су светскога пожара. Лествице које српски народ повезују с небом, његов онтолошки дијаграм, јесу хајдук и светац, Старац Вујадин и Карађорђе, на једној, и Свети Сава и кнез Лазар, на другој страни. Кијук је неприметни баштован подножја тих лествица. Као такав, он је герилац Духа Светога. Кијука бисмо могли упоредити с француским писцем и мистиком из друге половине 19. и с почетка 20. века Леоном Блоуом. Наш Иво Андрић био је велики поштовалац тог езотеричног Француза, који је испуњен апокалитичним ужасима долазаћега времена, написао: „Бог се повлачи.“

Ова визија света, који Бог препушта неизрецивим катастрофама, дух узнемирава много више него Ничеова нихилистичка сентенца „Бог је мртав“.

Предмет даљег излагања биће три Кијукове књиге: Кушач и искупитељ, која садржи огледе из православне философије, Атлантократија као језуитски идеал, која садржи огледе из политичке философије, и Еристички есеји, која садржи огледе у одбрану достојанства и егзистенције српске нације.

Чим се 1990. књига Кушач и искупитељ појавила, изазвала је живо занимање меродавних интелектуалних кругова јер је по први пут у историји наше књижевне критике унела у тумачење књижевних текстова религиозно, хришћанско-православно схватање и тумачење света. Но, то није само поглед на свет обичнога верника, то је поглед на свет верника-философа, који се у својим религиозно-философским интерпретацијама ослања како на текстове Светога писма, тако и на теолошке мислиоце као што су Василије Велики, Никола Кузански, те савремени руски философи свејединства.

У огледу „Како избећи рођење” писац се бави једним тајновитим симболом и странпутицом западне цивилизације, лавиринтом. Најпознатији су лавиритни на Криту, у Кнососу и Гортини; у средишту првога налазило се чудовиште Минотаур, човек са главом бика. Али и у старом Египту постојао је лавиринт код Крокодилополиса са можда сличном улогом јер је тај град био посвећен једном од три врховна божанства, Себеку, који је имао главу крокодила.

Данас се симбол лавиринта јавља у слободном зидарству и у римокатоличким катедралама. Смисао је лавиринта да у његовом средишту треба да се сретну човек и ђаво као силе хаоса. Тај смисао ушао је и у језик. Писац вели: „Језик метафору лавиринта оставља и у једном тумачењу безизлазног стања, стања којим метафора угрожава биће, јер је натприродног порекла. Лавиринт је, значи, доказ присуства сила таме, и опредељен, он показује на своју снагу чудовишног и нерешивог...”

Исус Назарећанин је укинуо лавиринт, остављајући само центар мистерије као светлост. Источно хришћанство, идући крстоносним путем, идеју лавиринта уствари и нема. Римокатоличко хришћанство не само што симбол лавиринта задржава, већ, штавише, лавиринт у њему представља замену за ходочашће у Свету земљу; Свети гроб и Минотаур тако постају јединство. Излаз из средишта лавиринта зато је могућ само као Икаров пад.

У огледу „Кушач и искупитељ”, по коме је цела књига добила наслов, разматра се књига рускога писца Леонида Андрејева о Јуди Искариотском. Полазећи од свога теолошког метода, Кијук констатује да се „Андрејеву /.../ неће одузети право на свет демонске философије и мистичног анархизма – одузеће му се придодато, оно што никада и није имао: својство атеистичког егзистенцијалисте”. Искупитељ је, по Светом писму, Господ Исус, кушач је, пак, ђаво, у овом случају Јуда издајник. Сутерише се да је Јудин отац ђаво. У расправама са апостолима Петром и Томом он о себи каже: „Јуда коме је отац јарац.” У сваком случају, он од ђавола прима налоге. Следи суптилна анализа Јудиних душевних стања, до одлуке о издаји и самокажњавању.

Јер, рећи ће Кијук: „Јуда је у својствима, одлукама, жељама, намерама сатаноуман али у природи, целосности богостворен (Јов 12,10). Ђаво не ствара, он делује. Никада није створено, допуштено, рођено, Апсолутно Зло јер би онда постојала два равноправна, у моћи и вољи истозначна начела. Сатана је ограничен допуштењем (Јов 1,12), и погрешним усмерењем својих својстава он може да утиче на својства не на одлуке (демонолошка моћ је у подстицању а не у приморавајућем извршењу). Бити у власти сатаноликог својства значи бити у зависности, у расутости а не у апсолутизованој вољи – јер сатанолика воља нема апсолутну већ релативну моћ. И Јуда има релативну а не апсолутну моћ – тачније, јер јесте обоже-но биће, јер јесте раслабљена воља. Јуда има дихотомичну и склоност и моћ: има слободу, коју није изгубио, да својствима подређује и повлађује. Јуду из Кариота муче питања као што га не задовољавају ни извесни одговори, он пати иако извршава налоге својих склоности, он сумња иако извесно/објективно/реално потврђује своје намере и идеје спроводи у дело.“

Атлантократија као језуитски идеал појавила се 2006. године. Иако су се и неки други српски писци чињеничних дела бавили анихилацијом Срба од стране појединих осовина зла, поменимо с тим у вези Лаза Костића и Ратибора Ђурђевића, њихове радове Кијуково дело надгорњује у два правца. Дела Костића и Ђурђевића остају на историографско-фактографској равни. Кијук, пак, своја разматрања подиже на раван апстрактних појмова, тако да она имају и философску и политиколошку релевантност. Даље, дела двојице првоспоменутих аутора сагледавају зло у поступцима одређених појединаца, покрета, институција и казнених експедиција против Срба. Кијук, међутим, иде и даље, уочавајући зло у самим темељима западне цивилизације (то јест западне културе) као њен „источни грех“. Његова Атлантократија је стога увелико феноменологија зла запада, али и манифест српске саборности, као духовног одговора и превазилажења тога зла и тим злом пресићенога Запада.

Писац „атлантократију“ не дефинише непосредно. Но, она се, као многоглава хидра, у различитим ситуацијама пројављује као глобализам, мондијализам, натократија, медиокритетска цивилизација, глобалистичка идеологија кича, вашингтонске секте, картелска демонократија, евроамеричка нуклеарна мафија, цивилизација кријумчара и просвећених вандала, католичко-протестантски државотворни киклопи, наказно политичко хришћанство (кронократија), римски Христ, октоподски екуменизам, лихварска демократија, лихварократија, кабинетска тиранократија, орвелократија, ...

На почетку књиге Кијук вели: „Двадесети век није само изнедрио идеологије које су потресле свет (комунизам, фашизам, нацизам, атлантизам и глобализам), већ је у своју биографију уписао и два поражавајућа, антихуманистичка архипелага: цивилизацију гулага и цивилизацију расељених лица... Иако се српски народ нашао на удару сваког од ових идеолошких мајева, евроамерички глобализам је једина политичка утопија чији је експеримент над Србима, последично, раван анихилацији.“ Он, с тим у вези, наводи и највећег француског државника 20. века, Жоржа Клемансоа: „Америка је једина нација у људској историји која је на чудовишан начин из варварства директно прешла у дегенерацију, без уобичајеног раздобља цивилизације.“

Занимљиво је и оригално Кијуково поимање западне левице као збиљске деснице: „У предворје трећег светског рата глобализам уводи управо ригидна, тоталитаристичка и медиокритетска левица. Нема ничег левљег од социјалдемократа и зелених у Немачкој, или лабуриста у Енглеској, или социјалиста у Француској, или демократа у Америци – па ипак ни веће деснице у оквиру стварања новог светског поретка.“ Само, много бољу квалификацију није добио ни режим левичарскога популизма у Србији (од 1990. до 2000). То је „пронијарска левица“, власт „која је приватизацију обременила криминализацијом а демократизацију темељних институција друштва (здравство, судство, универзитет) претворила у лихварократију“, „власт и њој одана интелектуална бижутерија“, „политички мутанти“ који

су нас вратили у „у пету деценију века“, ... „Српски однорођени Југословени пропустили су прилику да медијски преокрену ситуацију у своју корист доказима о стварању прве неофашистичке државе у Европи после 2. светског рата (Хрватска) што би разбудило планетарну јавност... у времену појачаног медијског притиска на Србе етнички су очишћене Славонија, Банија, Кордун, Лика, Крајина, Далмација.“

Еристички есеји су се појавили 2007. као збирка пригодних беседа сабраних у шире тематске целине. Нарочито бих указао на прву беседу, која носи наслов „Хуманистички секуларизам“. Реч је опет о уништавајућој вољи за моћи као битном својству обезбожене западне цивилизације. Право да друге цивилизације пљачка и искорењује западна цивилизација је извела из светско-историјске мисије коју је самој себи доделила. Ђовани Папини (1881–1956), познати римокатолички филозоф културе, оправдава ту геополитику речима: „Европа има право на привилегије... као награду за начин на који врши своју мисију вођства и васпитања осталих народа.“ У првим редовима тог нихилистичког мисионирања стајаће увек римокатолицизам.

Тако је француски опат Мишел Фурмон дошао на Пелопонез 1739. да сачини преписе свих епиграфских споменика које пронађе. Пошто би сачинио препис, он би изворник уништио: „Спарта је пети град који сам уништио. Сада се бавим уништавањем најдубљих темеља Аполоновог храма. Уништићу и друга античка места ако ми допусте да радим на миру.“ Шпански фрањевац Дијего де Ланда спалио је у 16. веку стару библиотеку Маја од неколико хиљада примерака јер те књиге „садрже само сујеверје и лажи самог ђавола“. Када су крсташи и Млечани 1204. заузели Цариград, починили су највећу пљачку и уништење културних добара у повести човечанства. Девет дестина опреме цркве Св. Марка у Венецији потиче из Цариграда. Поседно су пљачкане мошти светаца: главе светих Георгија и Јована Крститеља, тела светих Григорија од Назијанза и Јована Златоуста, делови Часнога Крста. У минијатурној форми то се поновило након шиптарскога погрома над српским народом и светињама Косова и Метохије 2004, када је

француски војни свештеник Кристијан Венард покрао свете мошти из манастира Девич.

Ко убија дух, убија и тело. Када су Шпанци као фанатични римокатолици на територији Америке успоставили „Нову Шпанију“, у њој је живело око 25 милиона Индијанаца; средином 16. века било је Индијанаца шест и по милиона, а 1580. још свега 1.900.000. Тиме су уништене олмечка, астечка, мајанска, толтечка и инкачка цивилизација. Папа Пије Дванаести је у мају 1941. примио у аудијенцију и благословио Павелића и одабране усташе да би потом у Независну Државу Хрватску упутио као свога легата опата Марконеа да надгледа уништење Српства и православља западно од Дрине. Један од твораца такозваног новог хуманизма, папа Јован Павле Други, залагао се за кажњавање Срба 1991, за бомбардовање Републике Српске (од 30. августа до 13. септембра 1995), као и за агресију НАТО-а на Србију 1999. Исти папа стајао је и иза организације „Ђовани Веко“ (назване по једном латинском патријарху Цариграда), која се залаже за претварање светогорских манастира у хотеле и музеје, окружене објектима за одмор, забаву и рекреацију.

Мирољуб Јоковић

АПОСТОЛ ИСТОРИЈСКОГ ПАМЋЕЊА: ПРЕДРАГ ДРАГИЋ КИЈУК (1945–2012)

Све оне који су држали до националне српске културе, до православног поимања света, до критичког сагледавања историје и културе, погодила је тужна вест: у београдској болници Свети Сава, од последица можданог удара, изненада је, у 67. години, преминуо Предраг Драгић Кијук. На онај други свет преселио се један од најбољих и најумнијих Срба које сам икада упознао, на онај други свет отпутовао је сјајан књижевник, луцидан либерални филозоф, оригиналан мислилац, сјајан медијевалиста, одличан познавалац Достојевског, критички настројен историчар. Српска култура је заиста изгубила интелектуалну громаду, несвакидашње радозналост ствараоца који се са подједнаким жаром занимао за песништво, филозофију, хришћанску етику и мистицизам, класичну српску и словенску књижевност, европску цивилизацију, утицај Ватикана на судбину српског народа и његову културу.

Српска култура је већ поодавно постала вазална прђија светских моћника, у којој се углавном преписују писма туђих култура, а Предраг Драгић Кијук је био оригинална појава и непоновљив мислилац. Нећу претерати ако кажем да је био ходајућа енциклопедија и један од најхардбријих српских интелектуалаца на крају 20. и почетком 21. века. Био му је стран сваки облик репресивног мишљења, а биле су му блиске све форме уметничког слободарства и бунтовништва, под условом да су доприносиле ширењу уметничких слобода и размаху

критичког мишљења. Певао је у пустињи. Поред Рашка Димитријевића и Николе Милошевића, који су својевремено очаравали реторичком вештином интелектуални свет Србије, Кијук је био један од најбољих српских књижевних говорника. Поседовао је невероватан дар за говор, а мислим да је то долазило отуда што је имао *ишши* рећи, што је знао *како* то урадити и што је имао невероватну количину информација, којом је пленио саговорнике и слушаоце. Био је сјајан беседник јер је био поклоник истине и јер је знао другима пренети скривене смислове људске егзистенције. Није био члан ниједне партије, ниједне квазимистичне или езотеријске организације, ниједне филозофске или књижевне школе, али је зато увек био на страни школе утамничених и прогоњених.

Ова храброст у покрету, како је за њега лепо рекао Владимир Димитријевић, увек је мислила како му је налагала савест. Био је један од оснивача Фонда истине у Београду, Светског сабора Срба у Хајделбергу, Центра за хришћанске студије у Београду, удружења Српска национална свест, а иницирао је и био један од потписника чувене декларације Слово о српском језику. Уређивао је библиотеке „Српска дијаспора“ и „Српска породична библиотека“. Дуго година је уређивао „Српски књижевни магазин“, заједно смо уређивали „Књижевне новине“, па слободно могу рећи да је, када се српски интелектуални брод насукао на хридине транзиције и демократије, ова два гласила Удружења књижевника Србије препородио у програмском и вредносном смислу. Српска интелектуална и политичка бижутерија и лихварократија, која не трпи независне интелектуалце, оставила га је без посла 1993. и никада му није опростила критички дискурс.

За собом је оставио много књига студија и есеја, од којих су неке преведене и на стране језике. Да за ову прилику споменемо само нека остварења која су одавно постала његов лични заштитни знак, али и амблем српске књижевности, Демони међу нама, Средњовековно и ренесансно српско песништво 1200–1700, Сага о лету, Косовска битка (заједно са Душаном Батаковићем), Кушач и испушитељ, Излазак у игру, *Catena mundi*

I–II, Књижевност и зло, *The Little Legacy*, *Bestiarium Humanum*, Атланрокрација као идеал језуита, Огледи из омилитике, Ери-стички есеји, Најезда нових варвара, Европа против Европе.

Овај непоткупљиви интелектуални горостас, овај апостол историјског памћења, није био конформиста и сервилни дух. Ваљда се само њему и могло десити да у УКС добије највише гласова на Изборној скупштини, а да не буде изабран за председника Удружења књижевника Србије.

Није станао у предворју политике, али су га многи молили за савете, нарочито владике и млади који не пристају на демократију без добротe. Отишао је, чини ми се, у бољи свет, него што је овај у коме ми живимо. Није пристао на лингвистички вакум, на потирање историје, на гајење мржње, на уништавање уметности, није пристајао на реторику незавршених и празних прича, на одложена решења, на прављење симулакрума и симулација, на потирање различитости, на уништавање наде. Хвала му за оригиналну персоналистичку филозофију, за наду да човек још увек може живети по мери вредности и борбе против бесмисла!

Miroљub Jokovic

An Apostle Of Historical Memory

All those who held to the Serbian national culture, to the Orthodox understanding of the world, the critical consideration of the history and culture, all they are affected by the sad news: in the Belgrade hospital St. Sava, as a result of a stroke, suddenly, died Predrag Dragic Kijuk (67). In the other world moved one of the best and brightest of the Serbs I have ever met, in the other world traveled a great writer, lucid liberal philosopher, an original thinker, brilliant medievalist, an excellent student of Dostoevsky, a critical historian.

Serbian culture has really lost its intellectual boulder, an unusually curious creator with equal fervor interested in poetry, philosophy, ethics, and Christian mysticism, classical Serbian and Slavic literature, European civilization, in the influence of the Vatican on the Serbian people and its culture. Serbian culture has long since become a vassal of the powerful in the world's heritage which is mainly prescribed to letters of foreign cultures, but Predrag Dragic Kijuk was an original and unique thinker. I will not exaggerate if I say that he was a walking encyclopedia, and one of the bravest Serbian intellectuals at the end of the 20th and early 21st century. Any form of repression of thought was foreign to him, and they were all his familial forms of artistic freethinking and rebellion, on condition that they contributed to the spread of artistic freedom and exchange of critical thinking. He sang in the desert. Besides Rasko Dimitrijevic, Nikola Milosevic, who had once fascinated with their rhetorical skill the intellectual world of Serbia, Kijuk was one of the best speakers of Serbian literature. He possessed a remarkable gift for language, and I think it comes from the fact that he had something to say, he knew how to do it and he had an incredible amount of information that has charmed his guests and listeners. He was a brilliant orator, because he was a devotee of truth and because he knew how to pass to the others the hidden meanings of human existence. He was not a member of any party, or any quasi mystic esoteric organizations of any philosophical or literary school, but he was always on the side of the school of the imprisoned and the persecuted. The courage in movement, how nice for him said Vladimir Dimitrijevic, always thought what his conscience dictated to him. He was one of the founders of the Fund of truth in Belgrade, of Serbs in the World Parliament in Heidelberg, of the Center for Christian Studies in Belgrade, the Association of Serbian national consciousness, and he initiated and was one of the signatories of the declaration of the famous Letter of the Serbian language.

He edited the Library of Serbian Diaspora and the Serbian family library. For many years he edited the Serbian literary magazine, together we edited the Literary newspaper, so I may well say that, when the Serbian intellectual ship ran aground on the rock

of transition and democracy, these two publications of the Association of Writers of Serbia revived the program and the sense of values. Serbian political and intellectual usurers, who does not tolerate independent intellectuals, left him without a job in 1993 and he has been never forgiven his critical discourse. He wrote many books, studies and essays, some of which are translated to foreign languages. For this opportunity I would like to mention a few achievements that have long since become his personal trademark and emblem of Serbian literature: *The Demons Among Us*, *Medieval and Renaissance Serbian Poetry 1200–1700*, *The Story of Flight*, *The Battle of Kosovo* (along with Batakovic), and *The Temp-ter Redeemer*, *Going to the Game*, *Catena mundi I-II*, *Literature and Evil*, *The Legacy Little*, *Bestiarium Humanum*, *Atlantocracy as a Jesuit Ideal*, *Essays in Omilitics*, *Erisitcal Essays*, *Invasion of the New Barbarians*, *Europe against Europe*. This incorruptible intellectual giant, the apostle of historical memory, was not a conformist and servile spirit. I guess it just might happen to him and to obtain the most votes in the Electoral Assembly of the Association of Serbian Writers and not to be elected president of the Writers' Association of Serbia. **He was not** living in the lobby of politics, but many were praying for his advice, especially bishops and youth who refuse democracy without goodness.

He's gone, I think, into a better world than the one in which we live. **He did** not agree on a linguistic vacuum, the abolishment of history, the cultivation of hatred, the destruction of art, did not accept the rhetoric of unfinished and empty talks, postponed decisions, on creation of simulacra and simulation, the abolishment of diversity, the destruction of hope. Thank him for the original personalistic philosophy, for the hope that one can still live according to values and the fight against nonsense!

Петар В. Арбутина

НАЈМАЊИ И НАЈВЕЋИ САДРЖИОЦИ ДУХА

**Предраг Драгић Кијук, Уметност и зло,
Српска књига, Рума 2005**

Веома индикативан и, у временима бременитим јаким злом и посусталим добром, провокативан наслов књиге – студије Предрага Драгића Кијука Уметност и зло неће донети „рецепт за лакши живот“ или туристичку панораму холивудских сукоба зла и добра у уметности, што се очекује од данашњих „дајцест“ верзија псеудодуховности, напротив. Али, истини за вољу, ова књига можда неће донети револуционарне промене погледа (што и није ауторова жеља јер највеће преваре се управо скривају у видљивом, а не појмовном свету), али ће утврдити у вери и опоменути (уколико их још има) оне духове који не пристају да промене оптику и фундамнет свога размишљања због тога што су се промениле околности у којима се нешто феноменолошки посматра или тумачи. Промена околности и пристајање на апроксимативне псеудовредности нове духовности не значе флексибилност духа, већ његов суноврат и осипање у неаутентичним системима наметнутим као највећи домет „хуманизма“ („са људским ликом“ и демонским садржајем, прим. аут).

Управо о таквим духовима и њиховим делима пише и Предраг Драгић Кијук, изван свих владајућих „изама“ и „друштвено

пожељних“ галерија ликова, које медијска халабука промовише као аутентичне тумаче и представнике вредности и укуса новог доба, који нас из својих купусара и тзв. панел-дискусија са темом „шта би било да је било“ или „овако би ја то направио – када би само умео“ уче својој полуталентованости и ситно-поседничким интелектуалним инстинктима, али и формалној моћи система који их је поставио као своје гласговорнике. Та врста актуелног безизлаза за све мислеће људе јесте управо основна тема Кијукових аналитичких и сугестивних опсервација, веома блиских Лотмановој опасци да у литератури постоји једноставност сложенија од сложености, односно, једноставније речено, изван тевабије, која је заузела најважнија и највидљивија места на транспарентној културној мапи постоји и низ других стваралаца који стварају изван „завијања са вуковима и певања са хорovima“, оданих како своме делу, тако и уравнотеженом идеалу и хармонији између етике и естетике.

Подељена као нека врста трокњижја, ова студија у првој књизи третира „Моћ и немоћ уметности“ и „Дописивање апоклаипсе“, у другој књизи поглавља су „Свечи последњих дана“, „Исток на Западу“, „Царство осредњости“, и у трећој: „Православни хуманизам“, „Побожни национализам“, „Нова стара Европа“, „Православни хуманизам“ и, као почетак и крај, текстови „Клатно космополитизма“ и „Орфејев излазак из метафоре“, који, на први поглед, отварају и затварају књигу, али је у суштини семантички, духовно и поетички наткриљују.

Управо на таквим местима у књизи, кључним као „чворишта смисла“ (Лакан), Кијук успоставља нешто што је неопходно за разматрање и постојање духовног става уопште, а што култура, друштво и индивидуални погледи све мање поседују – контекст. Али контекст који надилази дневнополитичке и квазиидеолошке партикуларне постулате сужене и апартне свести савременог човека и који подразумева европски континуитет духа као императив уметничке индивидуе и посматрања и тумачења ствараоца и дела како у времену настанка, тако и у временима трајања – у нашем времену, где непосредни „конзументи“, духовно и етички обазриви, кроз дела

великих уметника одређују властиту креативност и вредност, не желећи да их сведу у једносмерност и ступидност савременог човека, чија свест осцилира између бесрамног конформизма, интелектуалне лењости обрнуто пропорционалне духовним капацитетима и знањима и употребне вредности свега, па и властитог живота: „Слична злоупотреба граматике уметности спроведена је и над експресионистима (на примерима дела Кристијана Ролфа, Фердинанда Холдера, Василија Кандинског, Едварда Мунка, Алексеја фон Јављенског, Емила Нолдеа или Ернста Барлаха) стављањем њихових дела у савремени идеолошки кључ. Њихова добровољна изолација и издвојеност од света, или њихови списи који сведоче трагање за особеним мистицизмом (на пример Мункове песме, Ван Гогова писма, Барлахова драма, Нолденова аутобиографија, итд) по правилу су изостајала из интереса друштвено усмераване критике. Тако је и било могуће да и Мунков ‘Врисак’ (1895) – као документ о страху од живота и света (што су одлике критичког и психолошког експресионистичког универзализма) – тумачи виде једино као одговор на време уметничког живота.“

Због тога контекст није дефинисан као лични став или синоним ауторске наклоности, већ као резултат обавезујућег истраживања и духовног ходочашћа. Можда је прави пример таквог метода (ова књига обилује сличним, занимљивим и, што не рећи, поучним, примерима) везан за тумачење судбине Езре Паунда, као најпознатијег имажисте, који је својим делом и животом посведочио „несигурна начела модерног доба“ иако ни сами нису слутили „да ће крај њиховог века успоставити владавину медиокритетске цивилизације, динамичне нискости и изопачене аксиологије“. Отварајући са накнадним промишљањем имажизма, уствари песничког дела Биљане Д. Обрадовић, песника и професора на универзитету у САД, читава галерију ликова које актуелни моралисти и тумачи заобилазе у промишљању актуелне књижевне продукције (попут Станислава Никића и Саве Јанковића, на пример) Драгић успоставља сасвим другачији контекст, који за своје границе нема скудоумност и (не)уметничке разлоге и пориве самозваних

тумача и пресудитеља, већ комплетан цивилизацијски и уметнички контекст, који својим доказаним вредностима, без било каквих апартних преобличавања, сведочи аутентичан квалитет. Или као на страни 21, гдеи сам аутор каже: „У ствари жеља за ограничавањем моћи у корену је особене секуларизације уметности, и отуда је покушај да се, на сваки начин, изврши политизација уметности. Подруштваљавањем феномена духа уметности, политика и идеологија чине напор да разуђивањем духовне монаде уметност преведу у контролисани популизам.“

Ову књигу не чини особеном само огромна ерудиција аутора и тражење изворника унутар најпознатијих и, а често и за велику већину читалаца потпуно непознатих историјских података и чињеница, које бацају потпуно ново светло на оне одговоре које смо сматрали коначним и аскиоматски тачним, поготову у актуелном тренутку, у коме је позитивизам у потпуности прогутао реалност и где није ни остало ниједне друге стварности осим идеологије.

Ова књига шири контекст националне идеје изван окошталих фолклорно-рудиментарних тумачења, која нацију свде на прошлост и „друштвено пожељне“ особине народа коме треба што пре и што експедитивније оспорити све уметничке и цивилизацијске заслуге и капацитете, свдећи га на реликт интернационалистичког петодеценијског наслеђа, обудовеле варијанте комунистичке идеје.

Но, као контрапункт такве идеје, која доминира крајем прошлог и почетком овог века, функционише сигурно централни и мисаоно сублимни део ове књиге „Исток на Западу“, у коме Драгић у неколико поглавља прати утицај, али и судбинске и животне путеве руске емиграције, која експлицитно доста говоре о самој природи историјског, уметничког и духовног сагледавања путева „заграничне Русије“: „Прогнано православље“, „Распето православље“, „Тиховатељно православље“, „Саборно православље“, „Васељенско православље“ – поглавља су која описују читав круг мисли о судбинској експедицији, која је, истини за вољу, своје најбоље трагове и аутентичне представнике оставила управо на овим просторима.

Из ове перспективе бисмо заиста могли да се запитамо колико је у „нашем“ заиста руског и колико научних, уметничких, друштвених и других достигнућа почива управо на раду и животу руских емиграната. Драгић прати њихове путеве, али, у исто време, ствара један већи и свеобухватнији поглед на ту тегобну „сеобу народа“ пред подивљалим комунистима и сваким другим злом које се тих првих деценија двадесетог века ваљало по Русији.

Поред низа до сада непознатих података и сагледавања слојевитости културне мисије руских емиграната, Драгић успева да сагледа и право лице културне мисије, али и све нијансе духовних различитости које су Европу и словенски свет суштински раздвајале – не као неразумевање различитих културних матрица, већ управо као вишње разумевање: „Бољим узајамним односима на плану идеја, опредељењу за симфонијски ток који их све осмишљава и брани од филозофске и егзистенцијалне бесмислености – допринеће, изнад свега, разобличавању ‘хуманистичке’ Европе. Западни свет егзилним Русима није имао шта да понуди; лажни хуманизам уместо христоцентризам и ауторитарни евроцентризам уместо хришћански универзализам – показивали су да се Европа мења, и кад се мења, једину у своју корист. У моралном суноврату, политички уморна, религиозно секуларизована, хришћанска Европа за руске сеобнике није постојала.“

Препуна чудних, али веома директних и тачних аналогича, дубоко у континуитету европског и српског националног духа и наслеђа, књига Уметност и зло у сваком смислу представља особен и несвакидашњи преседан како у етичности, отворености и поштењу ставова њеног писца, тако и у чињеници да оваквих књига које би се на овај начин бавиле нашем улогом у општој културној матрици у ствари и нема.

Једино питање које остаје отворено односи се на присуство ове књиге у београдским књижарама пошто, истини за вољу, писац ових редова није очекивао да ће Уметност и зло овдашња (псеудо)културна (псеудо)елита дочекати са одобравањем и похвалним чланцима у рубрикама за културу. Мало

је нелогично за овдашње просторе да неко чије се образовање заснива на разним социјалистичким кружоцима и бахатом левичарењу или агресивној „атлантократији“, увек и преко сваке мере, чита и тумачи књигу која из све оно што је наслеђе „хуманизма“ „логорског двадесетог века“ доводи у питање. Но, било је за очекивати, будући да горе наведено није никакво тајно знање потписника овог текста, да једну овако значајну књигу издавач мало агилније дистрибуира или да је, мислим да то није превише, бар има у неким књижарама.

Проф. др Милан Петровић

АТЛАНТОКРАТИЈА КАО ЈЕЗУИТСКИ ИДЕАЛ

Приказ

Аутора, господина Предрага Драгића Кијука (рођеног 1945), готово да је непотребно представљати српскоме читаоцу. По основној струци филолог, он је дубоко укорееен у нашим културним и културнополитичким збивањима као књижевни и ликовни критичар, есејиста, антологичар, историчар, православни филозоф и филозоф православља (персоналиста и достојевиста), те оснивач и промотер низа родољубивих невладиних организација у земљи и иностранству. У време када је био управник највеће библиотеке иностране периодике на Балкану, 1993, избацила га је са посла, из политичких разлога, тадашња власт „лихварске левице“.

Књига која је пред нама дели се на следеће огледе:

Уместо увода (Србофобија или залог европске интеграције и огледни пример евроатлантске идеологије);

1. О насиљу (НАТО убија епоху; Заробљеници постхитлеровске идеологије; Глобалистичка укрштеница; Антихришћански поход на Косово и Метохију; Балканизација Европе; Европа и Србија на раскршћу; Латинско хришћанство и балканско латинство);

2. Похота за злом (Похота за влашћу; Орфејев излазак из метафоре; Дописивање апокалипсе);

3. Поново о насиљу (Крстоносни мач Римске курије; Ратоборни екуменизам; Анихилација Срба; Преторијанци и

гаулајтери; Симулација политичког хуманизма; Еврократија и орвелократија; Пролегомена за српску будућност).

На крају књиге налази се заједнички Регистар имена и појмова, те Белешка о писцу.

Иако су се и неки други српски писци чињеничких дела бавили анихилацијом Срба од стране појединих осовина зла, на првом месту Лазо Костић, Ратибор Ђурђевић и Војислав Шешељ, њихова дела дело Драгића Кијука надгорњује у два правца. Дела Костића, Ратибора Ђурђевића и Шешеља остају на историографско-фактографској равни. Драгић Кијук, пак, своја разматрања подиже на раван апстрактних појмова, тако да она имају и философску и политиколошку релевантност. Даље, дела трију првоспоменутих аутора сагледавају зло у поступцима одређених појединаца, покрета, институција и казнених експедиција против Срба. Драгић Кијук иде и даље, уочавајући зло у самим темељима западне цивилизације (западне културе) као њен „источни грех”. Његова Атлантократија је стога увелико феноменологија зла Запада, али и манифест српске саборности, као духовног одговора и превазилажења тога зла и тога злом презасићенога Запада.

Драгић Кијук „атлантократију” не дефинише непосредно. Но, она се, као многоглава хидра, у различитим ситуацијама пројављује као глобализам, мондијализам, натократија, медиокритетска цивилизација, глобалистичка идеологија кича, вашингтонска секта, картелска демонократија, евроамеричка нуклеарна мафија, цивилизација кријумчара и просвећених вандала, католичко-протестантски државотворни киклопи, наказно политичко хришћанство (кронократија), Римски Христ, октоподски екуменизам, лихварска демократија, лихварократија, кабинетска тиранократија, орвелократија, ...

На почетку књиге Драгић Кијук вели: „Двадесети век није само изнедрио идеологије које су потресле свет (комунизам, фашизам, нацизам, атлантизам и глобализам) већ је у своју биографију уписао и два поражавајућа, антихуманистичка архипелага: цивилизацију гулага и цивилизацију расељених лица ... Иако се српски народ нашао на удару сваког од ових

идеолошких маљева, евроамерички глобализам је једина политичка утопија чији је експеримент над Србима, последично, раван анихилацији.” Он с тим у вези наводи и највећег француског државника 20. века, Жоржа Клемансоа: „Америка је једина нација у људској историји која је на чудовишан начин из варварства директно прешла у дегенерацију, без уобичајеног раздобља цивилизације.”

Занимљиво је и оригинално Кијуково поимање западне левице као збиљске деснице: „У предворје трећег светског рата глобализам уводи управо ригидна, тоталитаристичка и медиокритетска левица. Нема ничег левљег од социјалдемократа и зелених у Немачкој, или лабуриста у Енглеској, или социјалиста у Француској, или демократа у Америци – па ипак ни веће деснице у оквиру стварања новог светског поретка.” Само, ништа бољу квалификацију није добио ни левичарски режим Слободана Милошевића (од 1990. до 2000). То је „пронијарска левица”, власт „која је приватизацију обременила криминализацијом а демократизацију темељних институција друштва (здравство, судство, универзитет) претворила у лихварократију”, „власт и њој одана интелектуална бижутерија”, „политички мутанти”, који су нас вратили „у пету деценију века”, ... „Српски однарођени Југословени пропустили су прилику да медијски преокрену ситуацију у своју корист доказима о стварању прве неофашистичке државе у Европи после 2. светског рата (Хрватска) што би разбудило планетарну јавност... у времену појачаног медијског притиска на Србе етнички су очишћене Славонија, Банија, Кордун, Лика, Крајина, Далмација.”

Атлантократија је, уствари, „језуитски идеал” јер је њен темељ положен у 11. веку, када се Римокатоличка црква добровољно одвојила од византијског, константиновског православља. Тиме је Римска црква дала себи одрешене руке за затирање православља као „шизме” (раскола). Драгић Кијук показује да сви тоталитаризми теже истом циљу, што их и уједињује, премда се служе различитим методологијама: „За разлику од римокатоличког тоталитаризма или муслиманског фундаменталистичког интегризма, протестантска ауторитарна тиранија се

ширила делећи се на езотеријске групе и квазихришћанске секте. То, онда, објашњава зашто су на хуманитарно-окупираним територијама инсталиране бројне секте... Група Билдерберг и потом Трилатерала ће у свој програм глобалистичке банократије уградити моделе (Међународни монетарни фонд, Светска банка и сл.) за остваривање планетарне моћи. Група Билдерберг изнова спроводи Функов нацистички план за усмеравање светске политике. Утолико је НАТО само преторијанска гарда нове злоћудне идеологије односно атлантократије.”

Велики део мање познате историје Срба је историја њиховог покатоличавања и, кроз покатоличавање, однорођавања. Драгић Кијук указује да Срби вуку порекло од древне цивилизације која је створила најстарије писмо на свету, винчанско писмо, те да су Срби, уствари, старобалкански Трибали, како јасно следи из непобитних византијских извора. У време краља Драгутина, с краја 13. века и почетка 14. столећа, српска се држава протезала на запад до Нашица. Сливовито, али увек уз строго коришћење извора, Драгић Кијук нам чини прозирним тај густом идеолошком маглom обавијени део наше повеснице.

Мада по струци није правник, Предраг Драгић Кијук оригинално и изврсно конструише моделе будућег међународног положаја и уставног уређења Србије. То нарочито важи за конструкцију „Отворене седнице парламента”, којом би председавао патријарх и која би представљала брану тиранији већине. Ипак, писац ових редова не дели извесну – срећом, не безусловну – Кијукову благонаклоност према уставној и парламентарној монархији као облику будућег државног уређења Србије. Овде се, наиме, мора водити рачуна о томе да је карађорђевићевска монархија практично саму себе укинула када је краљ Петар Други, попуштајући пред британским и хрватским притисцима, 12. септембра 1944. позвао Србе, Хрвате и Словенце да се уједине и придруже Народноослободилачкој војсци под врховним вођством „маршала” Тита. У истом обраћању, очигледно циљајући на Југословенску војску у отаџбини и Равногорски покрет, Краљ је осудио све оне који, „злоупотребљавајући његово име и овлашћење Круне, покушавају

сарадњу са непријатељем, што само изазива неслогу у народу и што, у овом тешком времену, користи једино непријатељу”. Тиме су изазване дубока пометња (политичка шизофренизација) српског народа и дезоријентација српског четничког покрета, које трају до данас. Последица тога је што се још увек не зна где је гроб ђенерала Михаиловића, на коме би његови поштоваоци могли да запале свећ. (По Хегелу, једини потпуни и непроменљиви божански закон је онај који појединцу даје право на гроб.)

Пустимо овога Вацлава Хавела српскога мрачног доба да једном својом дивном сликом закључи овај приказ: „Последично, судбина српског народа је све неизвеснија јер се задесила на путу најмоћнијег тоталитаризма у историји. Па ипак, на хитац у Србију овај древни, православни и европски народ је одговорио верно начелима истине, слободе и достојанства. Са гробом под једном, а колевком под другом руком последњи морални ратници хришћанске цивилизације бране свој биолошки опстанак са истом упорношћу као што бране свету Грачаницу, највреднији споменик хришћанског Балкана с почетка 14. века, на коју нововековни вандале атакују из дана у дан.”

ЧИТАЊЕ ВЕЛИКОГ ДЕЛА

* * *

Духовна енциклопедија нашег народа, „Кашена мунди“, живојно је дело Кијуково, које је изазвало велику њажњу не само када се њојавило (а ове, 2012, када њред чииаоца излази зборник „Мудра ѡишица љубави“, навршава се двадесет ѡдина од када је „Кашена“ уљегала светљо дана), не ѡ и касније. Да је ѡ ѡако, ѡ ѡврђују не само афирмаѡивни сѡавови уљедних наших инѡелекѡуалаца о њој,не ѡ и ѡажња коју су јој ѡосветили „груѡсрдијански“ јуришници, ѡ ѡуѡ Оливере Милосављевић („У ѡтрадицији национализма или сѡереѡиѡи срѡских инѡелекѡуалаца о ‘нама’ и ‘груѡима’“, Хелсиники одбор за људска ѡрава у Србији, Беоѡрад, 2002,135).

Ова књиѡа свакако заслужује да се ѡново шѡамѡа јер је ѡена вредносѡи нейролазна, а акѡуелносѡи ѡрајна.

ПРЕДСТАВЉАЊЕ КЊИГЕ CATENA MUNDI У БЕОГРАДУ, 26.6.1992.

У свечаној сали Скупштине града Београда прошлог петка је, пред око две стотине званица из београдског јавног и културног живота, као и наших суграђана који живе у главном граду, промовисан капитални издавачки рад „Ибарских новости“ и Матице исељеника из Београда, зборник радова 260 домаћих и страних аутора Српска хроника на светским веригама (*Catena mundi*), коју је у три хиљаде примерака штампало краљевачко „Слово“.

Зборник *Catena mundi* – Српска хроника на светским веригама, чији је приређивач Предраг Драгић Кијук, представља синтезу Срба и српства дугу два миленијума. Књига уобличава духовну и цивилизацијску традицију и најзначајније домете српске историје на Балкану, тој светској ветрометини, са јасном поруком да српски народ треба озбиљније да се окрене самоспознаји. Од идеје за стварање једног тако значајног и опсежног прилога историји народа, па до њене реализације протекло је две године, а особеност подухвата је у томе што је *Catena mundi* остала отворена књига, аманет, хроника свим будућим Србима. Зборник о српству и Србима, свему ономе што су чинили и, нарочито, оно чему су тежили, уједно је и буквар и света књига. Разноврсни прилози, студије и чланци, обједињени научном методологијом и прилагођеним стилем, у функцији су спознаје Срба о њима самима у огледалу светске цивилизације.

Промоцију у Београду најавио је, као представник краљевачког издавача, директор „Ибарских новости“ Радован Типсаревић, захваливши свим званицама које су у толиком броју удостојиле представљање Зборника *Catena mundi* – Српска хроника на светским веригама. О њој су, затим, пригодно говорили сви најзначајнији учесници у њеном настајању, као и рецензенти зборника.

Владимир Савић²

МОСТ ИЗМЕЂУ ПРОШЛОСТИ И БУДУЋНОСТИ

У сусрет Видовдану постајемо богатији за још један наслов са тематиком из националне српске историје. Заједно са својим сарадницима, утврдили смо недостатак овакве једне књиге, која би на нов начин осветљавала историју српског народа у целини, односно у сва три његова круга, овде у Србији, Срба у доскорашњој Југославији и оних Срба у дијаспори. У томе су нам помогли многи, пре свих умни и вуковски вредан и упоран господин Предраг Драгић Кијук, многобројни аутори, преводиоци, коректор Јелена Петровић и стручни сарадник, копач и трагалац за српским културним благом широко расути, Милан Дачовић.

Посебно и са поштовањем морам да истакнем нашег осведоченог добротвора господина Тому Илића из Сиднеја, који нам је несебично помогао у овом подухвату, али и Фонду „Томо Максимовић“.

Catena mundi је, заједно са Илустрованом историјом Срба, коју радимо са „Литером“, један мост од прошлог времена, када смо у свет слали часопис „Завичај“, који је код многе наше браће у туђини неоправдано сматран комунистичком пропагандом, а овде су му педантно проверавани боја корица и сваки ред да тобоже у дуржоаски трули Запад не би отишло нешто неподобно. И тај часопис и многобројни Срби расути

2 Секретар Матице Срба исељеника Србије

по свету нерадо су примани у нашој средини и нису имали готово никакву наклоност и помоћ.

У *Catena mundi* имамо, као и у ранијим нашим издањима, велики број прилога српских, књижевних и научних стваралаца из дијаспоре, које је после Другог светског рата наша научна мисао и историографија неправедно заобишла и тиме спречила аутентично и драгоцено њихово сведочење о многим питањима српске историје науке и културе.

На крају, што није неважно, рећи ћу и то да је наш суиздавач из Краљева, изводећи овај пројекат, доспео у грдне финансијске невоље због познатих тешкоћа уопште, а посебно у издавачкој делатности. Утолико „Ибарске новости“ заслужују посебно признање и помоћ ове државе и овог друштва да из невоља у које су доспели изиђу.

Захваљујем што сте дошли, поштоване даме и господо.

Зоран Глушчевић

ЈУГОСЛОВЕНСТВО ЈЕ БИЛО НАШЕ ЖРТВОВАЊЕ

Ако би нас неко у овом тренутку запитао који је то пресудан субјективни фактор који у низу других чинилаца субјективне и објективне природе допринео да се нађемо у ситуацији у којој смо сада и која нас на један сасвим одређен начин стеже као врпца око врата, омча коју су нам набацили и коју и ми сами с времена на време затежемо, могли бисмо без предомишљања – што не значи да не бисмо имали снажну и моћну аргументацију и да нисмо пре тога дуго размишљали и бавили се одговором на то питање – навести само једну реч: незнање, имајући притом у виду његову вишеструкост, његово директно и индиректно присуство, незнање као пасивно и као активно стање духа, незнање које је плод и резултат разних облика манипулација са којима се сусрећемо на овом простору откад смо се ту затекли. Незнање не би било само субјективни, него, што је још и горе, колективни фактор наше свести.

Које је то незнање и које су непосредне последице тог незнања са тако далекосежним разорним утицајима на судбину српског народа. Васпитани смо у једном погрешном смеру. Зато постоји једно објашњење које се корени још у прошлом веку, када су први наши младићи, талентовани и заслужни да се школују на страним универзитетима, доносили ту лучу просвећености и знања, али, истовремено, и један идеолатријски, фанатички, култни и фетишистички однос према науци онако како се негује у Европи и на Западу. Мислили су и убеђивали

нас и генерацијама проносили то убеђење да треба веровати у све што се пише и што се третира као наука, да је наука непогрешива, непристрасна, слободна од било какве верске, националне, идеолошко-политичке и историјске нетрпељивости, да је сушта, боговетна, божанска истина. И ми смо поверовали.

На ту фазу, која је исувише дуго трајала и чије се последице нису могле одмах уочити, надовезала се једна друга несрећна идеолошка и политичка фаза, која се без ње не би могла ни замислити. Она је ударила у најосетљивије струне и жице српског народа, који је одувек, као историјски субјект, показивао способност да свој лични интерес потчини неким универзалним, космополитским, историјским и духовним идејама. Ту је та лењинистичко-бољшевичка, стаљинско-бронзовска идеја умела да обмане народ и да, у низу других ствари, обезбеди такав проток незнања, погрешног обавештавања, лажног инвестирања у сазнање и откриће истине, да су последице постале катастрофалне.

Данас сви знамо да онај ко располаже информативним системом влада људским душама, али не само људским душама, већ и светском политиком. Ми смо правих и истинитих информација били лишени по овом, како рекох и покушах укратко да скицирам, двоструком основом. Резултат је, разуме се, јасан и недвосмислен.

Одвојени смо од своје националне и духовне традиције, од своје историјске прошлости, од својих идеала, од својих духовности, од онога што је овај народ хиљаду и неколико стотина година, откад постоји трунка самосвести у њему, мучно и тегобно сукобљавајући се са свим могућим угрожавајућим елементима и споља и изнутра, стварао непрекидно као један духовни историјски континуитет, као самосвест, као најсигурнију основу и темељ на којем се гради једна колективна државна и народна егзистенција. Тако исечени и покидани, разбијени, ми смо допринели још једном жртвом – својим сопственим пропадањем: зарад југословенства. У два маха смо се лишили Српства: зарад општих универзалних идеја комунистичке надисторијске утопијске идеје жртвовали смо

свој национални интерес, своју националну самосвест; зарад измишиљене кованице братство – јединство жртвовали смо сазнање које смо скупо платили оба пута, нарочито у Другом светском рату, о томе да није брат мио које вере био и да братство и јединство, слобода и једнакост, правичност и залагање за хуманистичке идеале представљају самосталан и слободан избор народа који могу један другом да подвале како им се чини у ком историјском тренутку. И оба пута смо дозволили да нам се подвали, али уз нашу свестрану сарадњу и помоћ: из незнања и необавештености, из лаковерности и историјске наивности, ми смо све то прихватили и сад се нашли у ћорсокаку.

Шта би, онда, човек могао да предложи, да помисли и да затражи као неко најпрече средство и поступак којим би покушао да те покидане везе народа са својим националним бићем, духовности и историјском традицијом што пре повеже нитима које још увек, иако невидљиве, постоје ту, и у нама и око нас. Па, то су публикације и књиге.

Јер ова књига је резултат, мислим да не претерујем ако кажем, неколико најлепших деценија које је овај млади човек Предраг Драгић Кијук посветио историјској судбини и културној прошлости самосвести свог народа, откривајући на запањујући начин ко смо, шта смо, куда идемо и како треба да се оријентишемо. Те основне ствари, основни параметри историјског оријентисања у прошлости, садашњости, али не само у овом тренутку, него и у будућности, јер овај тренутак, управо, најмаксималније опредељује будућност.

Ова књига, надам се, ако доспе у сваку српску кућу и породицу, на свако место где се очекује прави савет или информација и подстрек за једно национално деловање и интегрисање, одиграће своју, у то ни мало не сумњам, пресудну и веома значајну улогу, заједно са књигама које се спремају или неколицином њих које су, иако распршене, већ изашле и на изванредан начин и утрле пут. То су књиге о Косову, од којих је једна управо изашла у истој едицији, као и ова књига. Ова књига ће за сваког непристрасног посматрача жељног објективне информације учинити крај нашим илузијама, а оне су вишеструке и свестране. Оне

се односе како на домаћи, унутрашњи, регионални, културни, политички и историјски план, тако и на светско-историјску сцену. Она ће означити, ако се добро проучи и ако човек поверује чињеницама и интерпретацији чињеница које она садржи, а то није мала ствар. На 1.800 страница непрекидно у разним аспектима бавити се истим проблемима, ту не може истина да се загуши, ту не може лаж да се поткраде. На светском историјском плану она ће, дакле, помоћи освешћивању нашег националног бића и хабитуса. Учиниће крај илузијама о хришћанској хуманистичкој, добротворној Европи, показаће да се историјска пријатељства не граде на сентименту и на некој духовној привлачности, него на голом суровом политичком интересу, да смо ми наивно сва нужна, ратом изазвана савезништва, прогласили за сентиментална пријатељства, па се сад чудимо како нас ти, некада сентиментални пријатељи, којима смо пре него сами себи подизали споменике, сада гађају у срце, призивајући баук светско-хушкачке ратно-фашистичке и јако прикривене инвазије на нашу земљу и на наш народ.

Пријатељство као историјски, културни и политички појам не постоји. Постоје интереси и интересима, не сентиментима се треба, моментално, од овог тренутка или још из блиске прошлости, управљати и искључиво се према томе понашати и управљати.

Највећа заблуда јесте та да нам заједничко порекло нешто значи. Видите кроз какве проблеме и муке пролазе неки позитивни и прогресивни подстицаји – нити у руском народу да се заустави та безумна фашистичка сарадња руског државног вођства са америчког-нацистичко-немачким (није нимало случајно што је пет врхунских америчких политичара немачког порекла). Бушу је деда био Немац. Кад се један господин, који се зове Смит, један од милионера, власника чувених фабрика „Агфа“ (сви фотографи света, и они који се служе професионално и аматерски, знају да је то моћна кућа), затекао овде, и ја га у једном приватном разговору ословио са „господине Смит“, он ми је, користећи само моје присуство, рекао: „Господине, ја не знам ниједну реч немачки, али ја нисам Смит, него Шмит.

Мој деда је Немац.“ То сам сазнао пре четири године и запањо се. Сад ме ово германско-нацистичко-немачко порекло водећих политичара нимало више не збуњује, али ме збуњује наше незнање и неспремност наших власти, наше владе, нашег актуелног политичког лобија да учини све оно што је потребно ради правилног обавештавања и информисања народа. Ево једне од могућности како се то на најкраћи и најбржи начин може надокнадити.

Српска влада би морала да откупи ову књигу, да је фотокопира и да је на хиљаде страна и у хиљаде руку пошаље јер то је незаобилазно оружје за оријентацију, за прибрање и интеграцију националног духа; ми имамо виталност, али је расута, раскомадана, идеолошки подељена и усмерена на разједињавање. То је, уствари, једина шанса свих наших противника, како нас историја учи и јуче, и данас и сутра.

Као један од људи који су пратили овај рад, са овог места одајем своје лично признање аутору, који је своје најбоље године посветио једном мукотрпном послу, за који није био сигуран да ће наићи на разумевање, поготову што се у овом критичном тренутку гледа на сваки динар, а требало је наћи издаваче (нашао их је), рачунати са њиховим разумевањем, изложити се ризику (и он и издавачи). Штета би било ако политичке и културне институције овог друштва и ове државе оставе сада људе на цедилу јер они су урадили посао који су те институције морале да ураде.

Слободан Милеуснић

КЊИГА КОЈА ЈЕ ДАЛА МНОГО ОДГОВОРА

У време свеукупне кризе појављује се књига са необичним насловом *Sapientia mundi*, подобна средњевековном саборнику са изворним текстовима, који на посебан начин казују о словенској, односно српској прошлости која, мисли се на истинске вредности прошлости, треба да буде смерница и за будућност. Садашњост је ту, сведена на нужни промашај, за који смо доскора веровали да је то оно право, чак карактеристично словенском српском бићу.

Издавачи, Матица Срба и исељеника Србије и „Ибарске новости“ из Краљева, поверили су господину Предрагу Драгићу Кијуку, човеку изразите интелектуалне знатижеље, да уреди овај Зборник српске свеукупности, који треба да пружи свету истину о нама, а можда пре нама о нама.

Огроман труд уложили су уредници, господа Савић и Типсаревих. То су штива малих и великих људи из земље и света, али људи који су говорили или оставили писаног трага о ономе што су веровали и шта су сигурно знали. Одабир текстова вршен је на аутентичан начин. Сви прилози, а њих је много, сврстани су у одређене целине, укупно 24, тематски одређене и насловљене. Све то делује као један мозаик који се стапа у једну целину, којој су темељи археологија, везивно ткиво – историја, надахнуће – поезија, а смисленост – богословље. Ову стварност допуњује преко 500 одабраних илустрованих прилога, од којих су већина по први пут објављени, затим

бројне мапе, гравире, цртежи, фотографије, слике, документа и уметничке ведуће прожимају странице текста и доприносе снази написане речи. То показује и велики напор приређивача који је правилно схватио да је добар и аутентичан илустрован прилог исто као и добар текст или бар пола његовог значаја.

Мало је научних пројеката који су са овом озбиљношћу, објективношћу и научном ширином, а у Зборнику су заступљени текстови који су из различитих полазишта тумаче у исто време појаву и предмет проучавања, покушали да дају одговор на историјске токове код српског народа, од времена словенских сеоба па до дана данашњих, трагичних и погубних дана.

У овој двотомној српској хроници дата су нова сазнања из словенске археологије и ревитализације винчанске културе и писмености, иначе једне од најстаријих цивилизација света, затим хришћанске традиције и светосавске духовности, као и виђења из историје националних и политичких идеја. Све то доказује да нам је недостајала ова књига која у оквиру једне целине даје одговор, зашто је српски народ обожен и страдалнички и сеобан и несложен.

Живети на балканском раскршћу значи бити изложен у политичком смислу намењеној судбини егзистирања на тим светским веригама, које, на жалост, на почетку 21. века још увек постоје као нека сенка на достојанственим, културним и давно европским српским народом.

Слободан Ракитић

КЊИГА ИСТИНЕ, САВЕСТИ И СТРАДАЊА

У зборнику *Catena mundi* приређивач господин Предраг Драгић Кијук, како је сам малопре рекао, дао је хуманистичком идеалу предност над политичким прагматизмом. *Catena mundi* је књига која објашњава да сва политичка ограничења српског народа проистичу из његове темељне позиције, позиције народа који траје на простору названом светским веригама. Али и вековне борбе тог народа да превазиђе политичку судбину на тим истим светским веригама. Српски народ јесте народ који се непрекидно историјски доказивао, јер је политичку опцију или намењену опцију да постоји на фатумском одредишту увек сматрао политичким анахронизмом. Нажалост, мартинијска историја српског народа показује да он још увек није изашао из политичке сенке, из замке, из политичког хаоса, који Балкан чини светским веригама, и утолико се све заблуде са којима нас суочава књига *Catena mundi* и све истине чине већим. И то је важна одредница ове књиге.

Catena mundi нас суочава са идеолошким заблудима, политичким опцијама на штету српског народа и, што је још важније, то је књига која се текстовима који се тичу данашње политичке ситуације показује штетност идеолошких заблуда и тих погрешних политичких опција. Ова тематска књига, превазилазећи уобичајени зборник или хрестоматију, на документаристички начин илуструје како свет и политичка реалност која нас окружује Србе и даље виде у њима намењеном положају, положају

народа који живи на светским веригама. И докле год велике силе буду овај део Балкана сматрале светским веригама, а Срби не буду разликовали, како рече Зоран Глушчевић, политику интереса од политичке снаге, тачније жртвовања, књига *Catena mundi* ће имати свеважећу актуелност, као што никада неће изгубити своју ерудитивност и документарност.

Иако књига бројних аутора, као што сте чули, око 260, *Catena mundi* је тематска, условно и ауторска; књига која доноси опомене, а не готове поруке. То је, и утолико видим њену особену вредност, непристрасна књига, у којој закључци припадају читаоцима, као што њена мартиријска димензија, нажалост, припада српском народу.

За једнонационалну и енциклопедијску историју политичких идеја и историју духовних феномена српског народа то је више него довољно да књига *Catena mundi* представља капитално дело. Овакав један зборник, који је, како сам приређивач рече, једна отворена књига, потребна је, између осталог, и зато што се једна стварност изгледа не може прихватити у тренутку настајања. Пример за ову тврдњу су страдања Срба у садашњем рату, која, изгледа, нико не може да појми као истину, односно као стварност. Зато се сигурно сви ми заједно, па и свет, не бисмо овако понашали, готово затворених очију.

За ово, навешћу један пример који се десио ту, поред нас, а који ће наћи место у некој будућој *Catena mundi*. Владика Атанасије Јевтић ових дана сведочи о страдањима Срба у тунелу Брадина. Геноцид је ван поимања људске свести. Трагично је, међутим, што нас избегавање да се суочимо са истином дисквалификује из стварности. Ми нешто не схватамо зато што смо нормални, а постајемо ненормални зато што не схватамо. Неке истине су толико очигледне да их баш због те очигледности и близине не видимо и не схватамо.

Catena mundi открива положај и несумњивост Српства у контексту светских догађаја, утицаја и интереса. Та димензија недостаје нашој националној свести, готово да је и нема. Срби су склонили да негују осећања самобитности и веру да одлучују сами о себи, што је, нажалост, не само погрешно, него и немогуће.

Слобода је, као што знамо, резултат великих одрицања.

Истакао бих саборни карактер овог драгоценог зборника, који се појављује у време највећих искушења српског народа. *Catena mundi* је књига истине, књига савести, али и књига о континуитету страдања. У том светлу садашња страдања српског народа указују нам се као казна за заборав страдања и понижења у прошлости, на које *Catena mundi* покушава да нас опомене. Поред свега, као што сам рекао, *Catena mundi* је и књига опомене. Оно што у сретним земљама раде читави институти, академије наука, екипе стручњака, то је овде остварено фантастичним трудом појединца, господина Предрага Драгића Кијука. И заиста, и ја му кажем хвала.

Проф. др Реља Новаковић

ВЕЛИЧАНСТВЕНО ДЕЛО

Мада сам донекле пратио двогодишњи напор нашег уваженог и драгог Предрага Драгића Кијука, био сам, искрено да кажем, запрепашћен кад сам угледао ово огромно и обимно двотомно дело, које је већ својом спољашношћу заблистало и на први поглед било препознатљиво захваљујући ненадмашној кичици нашег врлог уметника Милића од Мачве. Кажем – био сам запрепашћен можда и више од оног Немца кога су ових дана његови злуради земљаци убеђивали да не креће у Србију ако хоће да остане читав, а он ипак дошао и прошао кроз Србију и читав стигао у Београд, а да нигде успут није чуо пуцањ, што, наравно, никако не значи да Срби не умеју да пуцају – кад затреба.

Али да се вратим овом величанственом делу које је пред нама. Листајући и прочитавајући садржај и текстове, у мени је све више сазревало осећање да је Предраг Драгић овим својим делом, како би један римски песник рекао, подигао споменик трајнији од туча и узвишенији од пирамида pyramidalis, а такви споменици не припадају само творцима, већ постају и остају заједничка творевина. Предраг Драгић је то сигурно и желео. То као да сазнајемо и из увида у бројне текстове чији наслови јасно испољавају жељу да се читаоцима, ма ко они били, пружи истина о српском народу, његовим особинама и његовим историјским путевима, на којима је увек и пре свега испољавао тежњу да сачува оно што му је историјском

условљеношћу припадало и што је својим вековним стваралаштвом обележио као плод своје способности.

Надамо се да ће плодносна зрна, из којих је саткан садржај овог уистину јединственог дела, доспети и на мржњом затрована поља и утрине европских и ваневропских насилника, којима више ништа није свето осим своје силе и насиља, којима би да затру све и сва што им се супротставља. Надамо се да ће макар неко од тих насилника увидети да су заблудели из незнања, из непознавања и најосновнијих чињеница из историје и живота српског народа и његових вредности, дубоко утканих и у културу ширих размера. Надамо се да ће из прилога у овом делу сви добронамерни сазнати где и како треба тражити корене српског народа, његове животне путеве, његова хтења и достигнућа која није намеравао да сачува само за себе, нити је правио ограде око себе.

Отуда, оцењујући ово дело и са становншта много пута потврђене широкогрудости, која је од давнина красила овај народ, ваља рећи да с правом треба очекивати да ће садржај овог дела допринети да читаоци о српском роду сазнају још више него што им се чини да треба да знају.

Жеља Драгићева била је да се у једном оваквом зборнику прикаже што разноврсније и што потпуније стваралаштво српског народа кроз векове, у непрекидној борби за очување и развој свега онога што одликује један народ завидне и прошлости и садашњости. Треба очекивати да ће ова дивна књига бити и подсетник и уџбеник, али и подстицај за даља доказивања о себи и својим правима, стицањем ни брзо ни лако.

Ма колико да је Предраг Драгић успео да окупи бројне сараднике и зналачки изврши избор текстова, никоме ни на ум не пада да помисли да је то за основни циљ овог дела све, али је несумњиво много, веома много, и, што је врло важно, дело је, можемо рећи, узорно, и оно је путоказ како треба радити и на чему све да бисмо приказали што садржајнији мозаик стваралаштва српског народа и његову улогу у обликовању не само своје, већ и европске културе, из које данас белосветске незналице покушавају да га истисну, да му оспоре дубоку и

плодоносну прошлост и онемогуће будућност, да га окаче на вериге и пошаљу у подземни свет, из којег се живи не враћају.

Убеђен сам да ће се ова неуобичајена књига читати не ни као роман ни као збирка песама, већ онако како се читају – и морају се читати – књиге ове врсте. Читаоци ће у томе наићи на велику олакшицу захваљујући и узорној техничкој обради и зналачки изабраном слогу, као и прилозима, особито географским и историјским картама, које својом документарношћу знатно потврђују излагања аутора.

На крају, шта још овом приликом рећи о овом великом дару српској науци и култури, до једно велико хвала Предрагу Драгићу Кијуку, чија способност и велика смелост није ни до сада била непозната. Хвала и његовим сарадницима, који су му веровали, и родољубима и издавачима, који су такође зналачки оценили да је дело ове врсте незаобилазно у све свирепијој борби за опстанак не само недужних појединаца и група, већ и читавог народа, чије корене није тешко наћи чак ни у прадавној прошлости, у којој свирепим и неким насилницима и агресорима у то прадавно време чак ни траг не назиремо.

Предраг Драгић Кијук

ИСТОРИЈА ДОГАЂАЈА НАД ИСТОРИЈОМ ИДЕЈА³

Шта је то што конституише, што сабира у жијну тачку књига *Catena mundi*, у којој су заступљени текстови око 260 аутора, није баш тако једноставно одговорити. По свему судећи, када је у питању ова двотомна хроника српског народа на светским веригама, како је то назначено у поднаслову књиге, најмање ћемо погрешити ако се сложимо са мишљењем књижевног и филозофског писца који је, стварајући на француском, једном приликом јеритички закључио: „Када се цивилизација уплаши сопствене цивилизованости, она посеже за варварством.“ И, заиста, тешко да једна друга и краћа мисао, тачније погађа шта се хтело овом књигом као управо парафразирана мисао која нам даје и одговор о мартиријској хроници српскога народа делимично представљеној и у ове две књиге.

У свим епохама где је цивилизација уплашена сопственом цивилизованошћу посезала за варварством српски народ је плаћао своје културно геополитичко предодређење, као народ Истока на Западу, односно Запада на Истоку. Штавише, и несумњиво, и у контексту најновијих најсавременијих политичких збивања, трагичних, антихуманистичких и одсудних, српско питање, балканско питање или културно-историјско тзв. источно питање решава се у поретку глобалне цивилизације на варварски начин.

3 Беседа изговорена 26. јуна 1992. у Скупштини Града Београда

То би било пресудно што ће књига *Catena mundi* надићи саму себе. Историја догађаја превладала је историју идеја. Историјски догађаји су утолико указали да су исправни неки параметри ове књиге, па смо, нажалост, уместо политичког разилажења са заблудама, уместо разумевања са истинама, поново, принципима цивилизацијске анахроније, принципима повратне репресије, подвргнути забранама, манипулацијама, изопштењима, страдањима и понижењима сваке врсте. Разуме се, књига *Catena mundi* била је ускраћена за предвиђање оваквог варварског расплета балканске кризе и српског питања, али у много чему је исправан показатељ. Она нам омогућава да реалније сагледамо српску хронику на светским веригама и српско питање на плану глобалне, хришћанске заједнице.

Захваљујући управо текстовима најразличитијег интелектуалног интересовања, у могућности смо да потврдимо како је политички прагматизам усмераван споља, а понекад потпомогнут и из саме заједнице, био и остао најпотребнији ментор заговорника силе. Последично, тај политички прагматизам кривац је и сведок сурове истине о напору опстанка српског национа. Такође, увек су, па и данас, почев од византијске, франачке, папокатоличке до хабзбуршке пресије, до верског остракизма и германског нацизма или од коминтерновске и југокомунистичке до најновије неофашистичке пресије, постојали гаулајтери и преторијанци којима су антиправославље, антисловенство и србофобичност доносили некакву политичку корист, и то је поразна истина глобалног политичког ума у свим временима цивилизацијски регресивних амплитуда.

Хуманистички идеал, чак, без обзира на искуства историје, без обзира на искуства трагичности, уверавао ме је да само он, тај јеретички дух, који од искони чува достојанство човеково, може потиснути, или би бар требало да може, и садашње варварство. И зато, и уперен у пролазност сваког преторијанизма, дао сам као приређивач ове хронике хуманистичком идеалу предност над политичким прагматизмом било ког порекла.

А такво становиште и јесте било пресудно, и поред цивилизацијског варварства, које траје и које је било присутно док

сам овај рад приводио крају, што сам рукопис књиге *Satena mundi* обручио не политичким, већ хуманистичким упозорењем. И само зато, макар небројано пута био у искушењу, књигу која је пред вама нисам заклопио ни са осећањем ни са оним, по цивилизацију, оптужујућим речима „сит сам човечанства“, што их је Жорж Дантон изговорио давне и поучне 1794. године. Али како ће научни и културни посленици нешто више говорити о самом пројекту, за ову прилику толико. Захваљујем вам што сте у овом броју вратили достојанство књизи, вратили достојанство духу једне аутентичне културе, духу истине, а то значи – народу коме ова хроника припада.

Мр Маријана Матовић

CATENA MUNDI
(СРПСКА ХРОНИКА НА
„СВЕТСКИМ ВЕРИГАМА“)⁴

Монументални зборник у две књиге необично, загонетног назива *Catena mundi* (лат. *catena* – ланац, верига; *mundus* – (уређени) свет, свемир) представља антологijski одбир текстова о српском питању у Европи из мало познатих књига, часописа и листова објављених код нас и у свету у последњих 150 година из пера око 250 најеминентнијих аутора.

Први подухват ове врсте у нас, *Catena mundi* („Ибарске новости“, Краљево, Матица Срба и исељеника Србије, Београд, 1992) дело је једног јединог приређивача – Предрага Р. Драгића Кијука (1945), особене личности у српској култури, кога занимају проблеми који се односе на српски народ и српску нацију. Овим објективним, непретенциозним зборником Кијук је на 1.800 страна изузетно снажно приказао мученичку историју српског народа, који је одувек представљао „Исток на Западу и Запад на Истоку“, тј. феномен његовог егзистирања на „светским веригама“. Заступљени су разнородни текстови – из антропологије, културологије, историје, политике, религије, који битно демистификују, мењају представу о српској нацији и њеном месту у историји европских народа, а могли би се сврстати у три групе:

4 Чачански глас – год.67, бр.9 (5. март 1999), стр.8

- текстови који се први пут објављују и који доносе нове информације о српском народу;
- текстови који су савременом српском човеку о историји његовог народа непознати, а давно су објављени; и
- текстови који успостављају нову историографију како о словенским сеобама или православљу на Балкану, тако и о Србима, чија је историјска равнотежа често била поремећена утицајима и са Истока и са Запада.

Најбројнији народ Балкана се осветљава из другачијег угла, поновним актуелизовањем следећих тема: однос словенства и европства, винчанска култура као колевка светске цивилизације, реафирмација историјских истина о народу изван матичне заједнице (присуство српског етникума у Далмацији, Херцеговини, Босни, Хрватској, Славонији), интереси папства и православно питање, ревалоризација духовних вредности српског народа које је он уградио у медитеранску, тј. европску цивилизацију, српска државност и политичка историја (која је допринела поимању српског народа као историјског), ...

Јединствена српска хроника, чије је странице написала интелектуална елита, документ је непроцењиве вредности и за научног радника и за сваког образованог грађанина и надилази својства „обичног“ зборника. Неумољивим факти-ма она доказује европски значај једног самосвојног народа на ветрометини, кога је ветар вазда шибао, али никада није повио.

Сви прилози штампани су ћирилицом.

Као рецензенти се потписују Зоран Глушчевић, Василије Крстић, Слободан Милеуснић, Слободан Ракитић и Жељко Симић, а велики је допринос и импресивне екипе преводилаца са енглеског, руског, француског, немачког, нововисоконемачког, грчког, италијанског и латинског језика.

Ова књига, дакле, пружа потпуно нова сазнања о балканском феномену *Satena mundi*, „светских верига“, тј. злокобне судбине, сенке која је, на жалост, надвијена над српским народом и данас, на прагу 21. века.

Слободан Јарчевић

**ПРЕДРАГ ДРАГИЋ КИЈУК:
SATENA MUNDI –
ВАСКРС СРПСКЕ КУЛТУРНЕ
И ДРЖАВНЕ БАШТИНЕ**

Књижевник, књижевни критичар и велики познавалац скривених одлика савремене цивилизације, члан Удружења књижевника Србије и дугогодишњи главни и одговорни уредник „Књижевних новина“, покојни Предраг Драгић Кијук, унесен је у списак најумнијих људи света. То је учинила стручна екипа чувене енциклопедије у Њујорку Ко је ко у свету за 2010. годину на страни 687.

Ова светски позната енциклопедија је убележила основне интелектуалне домете Предрага Драгића Кијука у књижевности, књижевној критици и филозофији, а наведени су и његови научни радови из области међународних односа и његова задужења у културним и просветним установама Југославије, а у време споља организованих грађанских ратова у Југославији, од 1991. до 1999, и његова задужења у Савезној Републици Југославији, Републици Српској Крајини и Републици Србији.

Америчка енциклопедија Ко је ко у свету је забележила да је Кијук био оснивач (почетком 1993) и први председник Управног одбора Фонда истине о Србима, са седиштем у Книну, главном граду Републике Српске Крајине, одакле је Фонд (кад је Хрватска окупирала Републику Српску Крајину и из ње прогнала српски народ) пресељен у Београд, главни град Републике Србије.

Сведок сам Кијуковог историјског подухвата – припреме и објављивање *Catena mundi* (издавачи Матица исељеника Србије и „Ибарске новости”, 1993), дела у којем су изнесене мање познате чињенице о државности и културној баштини српског народа. У овој књизи, која има одлике озбиљне енциклопедије, Предраг Драгић Кијук је скупио податке о српским државама и српском народу, а ти подаци су последња два столећа уклањани из школских и универзитетских књига, а ретко су објављивани у јавним гласилима и широкој литератури. Кијук је схватио да су садржаји прилога у *Catena mundi* недостајали припадницима српског народа, те су пословично били неспремни да на прави начин одговоре изазовима у време кад су избијали ратови, смртно опасни за Србе, јер су српске земље биле на раскршћу којим су ишле непријатељске војске – ишле су „светским веригама“ (на латинском – *catena mundi*).

Предраг Драгић Кијук је опасност по српски народ уочио и у давној стратегији колонијалних држава Западне Европе и Ватикана, одакле се није појављивала зла намера само у време ратних похода, него је одатле, студиозно, уништavana и другим народима приписивана српска културна баштина, а пратећи учинак те намере је било и фалсификовање српске, па и словенске историје. Зато су у историјску литературу у свету убележене обмане да су Јужни Словени дошли на Балкан из Русије у 7. столећу после Христа и отели другим народима подручје од Црног мора до Милана у Италији.

Предраг Драгић Кијук је један од првих књижевника који је, у *Catena mundi*, објавио радове проф. др Радивоја Пешића о томе да су се винчанским писмом служили српски преци пре 7.000 година и да су живели на Балкану и у Панонији. Тиме су странице књиге *Catena mundi* засветлеле и подстакле су многе умне људе да започну уклањање фалсификата из античке и раносредњовековне историје Срба и Словена.

Попут часног проф. др Радивоја Пешића, било је историчара и стручњака из других друштвених наука који су у многим земљама, а и у претходним столећима, бележили да се Срби и други Словени представљају погрешно – као

народ који није знао за писмо и државну организацију до 9. столећа нове ере.

Књига *Catena mundi* ће бити основа за преиспитивање српске, словенске, па и европске историје, а уз историју, пружиће непроцењиву корист и другим друштвеним наукама, као и историји хришћанства, јер ће *Catena mundi* лако уклонити наводе о христанизацији Словена у 9. столећу због тога што у *Catena mundi* налазимо податке да Срби беше покрштени много раније – 330. године, и то на својој прапостојбини, у Србији, а граду Белој Паланци. У *Catena mundi* су и подаци о првом писму на свету – створише га преци Срба, а Господ Бог омогући да се записи српским (словенским) језиком и српским (словенским) словима нађу у Србији, у: Лепенском Виру, Старчеву, Винчи, ...

А дични Предраг Драгић Кијук нам омогући да се то (и још много другог – скоро непознатог) може прочитати и у величанственом делу *Catena mundi*.

Београд, 27. септембар 2012.

**МОЛИТВА, СУЗА И
СЛОВО ЗА
ПРЕДРАГА Р. ДРАГИЋА
КИЈУКА**

* * *

Весѣи о ѿресељењу Кијуковом из ової у онај свей одјекнула је као ѿром из ведра неба:

*„Гром заїрме на Свейоїа Саву,
усред зиме, кад му време није,
сину муња на Часне верије...“*

Скоро нико није моїао да верује да је Кијук оїишиао; мноїи, чак и они који су ѿоїїисали ѿексїове у овом делу зборника, још увек нису сасвим уверени да се ѿо десило и чини им се – враїиће се он са некої од своїих мисионарских ѿуїовања и ѿоново ће узетїи сїеї у руке. У овом делу књиїе срећемо се са заїисима везаним нейосредно за ѿренуїке њеїової одласка.

Петар В. Арбутина

БЕСЕДА ПРЕД ОДРОМ

Драги Пеђа,

Данас се у име Удружења књижевника од тебе не опрашта ни најбољи, ни најстарији ни најугледнији. Ја сам само скромни сведок величине и значаја твојих земаљских дана и живота, који се није препунио собом и живљењем, већ смислом и мисијом да собом треба потврдити своје дело и да истину бивања и трајања треба освајати и сведочити свакога дана – како си ти то радио.

Твоје дело је одавно надрасло просечан људски живот, велику и значајну биографску белешку у неком овдашњем или светском лексикону, твој живот је одавно постао симбол непрестајања на лаж и сталне тежње за Истином у Богу и Божијем Промислу. Није лако ходати тим путем, није лако бити земаљски сведок и небески јемственик истине када те „све ране свога рода боле”, када ти поделе пролазе кроз срце, као што су теби пролазиле, када мириш браћу и онда када сви мисле да су омразе и поделе превладале.

Драги мој пријатељу,

Опрости ми сада што сам био малодушан онда када си само ти веровао, могао сам само да наслутим колики је твој бол због подељене браће, али знам колико су велике твоје молитве биле којима си призивао слогу и саборност, ум и разум, љубав и праштање. Својим примером, племенитошћу и благошћу мирио си непомирљиво, блажио омразе и указивао браћи на Христа и брата у Христу.

Да, само тиме се стиче плата на небу и несаница и немир на земљи. И једно и друго си носио достојанствено, радовао се свакој новој књизи, поздрављао нова имена у књижевности и храбрио оне старије и посустале. Веровао си и вером себе утврђивао у постојању, односу према ближњима, колегама и послу у Удружењу књижевника, Српској књижевној задрузи, многим удружењима у Србији и дијаспори, свуда где су те звали и где си својим умом и разумом, знањем и послањем припадао и неседично помагао не штедећи себе.

Уреднички посао, који смо годинама заједно делили, трошио је време, нагомилавао неизречене речи и потискивао у други план све оне до сада и заувек неиспричане пријатељске приче. Са сваким новим уредничким послушањем мање нас има, између корица одштампане књиге увек остане део уредника, то је духовна награда, али и животна и судбинска коб. Да ли је вредело? Да ли би сада требало другачије? Данас, када предајемо твоју душу Господу, а земљи тело, знам да нити је могло нити би сада умео и хтео другачије.

Поред свих наука које сам од тебе примио у књижевном и уредничком занату, највећи је онај неизречени, онај који си собом сведочио, неопходан и незаобилазан – туђе књиге треба волети више него своје, као што си ти више љубави поклањао другима него себи и своме делу.

У временима несклоним људима као што си ти био, у временима када је требало бити човек међу људима, над тобом и нама, твојим сарадницима и пријатељима, стално је лебдела мисао Иве Андрића из писма Младобосанцима: „Говориће вам изгорећете брзо о узалудно иза вас ће остати само пепео! Одговорите им: ‘Нека, бар ће се знати да смо били ватра, а иза вас ће остати слинав траг као из пужа.’” И нека буде тако, нека се данас и заувек зна ко је ко, све док има очију да виде и ушију да чују.

Рано си кренуо путем којим ћемо сви једнога дана кренути – путем ка Небеској Србији, која ће с тобом бити боља исто толико колико ће ова у којој ми трошимо земаљске дане бити лошија. Нека ти је вечна слава драги мој пријатељу и нека ти Бог душу прости.

Владика канадски Георгије

МИСАОНИ ДРАГУЉ

**На парастосу Предрагу Р. Драгићу Кијуку у цркви
Светог Саве у Торонту, 3. фебруара 2012.**

Предраг Драгић, наш Кијук, био је јако топао човек, благе и толерантне природе, скромне појаве и нарочито је доминирао као човек који је умео да потре сваку своју гордост и поред огромног знања које је поседовао и дубоке мисаоности коју је умео да досегне својом проницљивошћу. Кијуковом смрћу српски интелект и Српство укупно изгубили сте изузетан мисаони драгуљ, али је Небеска Србија, оно место где наши Свети чекају на сваког од нас да донесемо своје одговоре на њихова питања, Небеска Србија је богатија за једну звезду, ка којој младост Српства треба, и има чему да стреми.

Вјечнаја памјат.

Катарина Костић

СЕЋАЊЕ НА ПЕЋУ

Не полази ми за руком да Предрага Драгића Кијука преселим у сећање. Видим га. Чујем га. Изблиза или издалека. Свеједно. Чујем га док беседи, док читам његове књиге, текстове књижевних критика, док говори о поезији, ...

Чујем га када истиче и посебно наглашава значај враћања достојанства народа јер „српски народ то заслужује”. Чујем га и онда када, посебном интонацијом, преноси своја уверења, па их присутни, баш као и ја, доживљавају као завештање:

„Немогуће је уништити један народ који представља феномен у истрији древних народа.

Немогуће је поништити српски народ, који је феномен и по својој дијаспори. Тело српског народа је на јужнословенском Балкану, али његова душа, његово срце је Хиландар, и оно доиста тамо куца више од осам векова. То је разлог који даје уверење да се Срби као народ не могу избрисати из историје. Али неопходно је да сви ми, а не политичари – јер, политичаре треба уважавати када то заслужују, али их не треба обожаваати – да ми, народ, треба да се вратимо себи и да престанемо да будемо германофили, франкофили, англофили, русофили – да треба, најзад, да постанемо србофили.”

Чујем га и кроз музику коју је компоновао сер Џон Тавенер, препознавши у Кијуковој Антологији средњовековне и ренесансне српске поезије узвишеност мисли наших песника тога доба, али и духовно богатство и зналачку префињеност приређивача Антологије, нашег Кијука. Тавенер је својом

музиком озвучио „Посланицу Љубави”, као и још шест текстова из Кијукове Антологије, коју је назвао светом традицијом.

И то је, сигурна сам, оно што је Кијука целим својим бићем неуморно водило да кроз своја дела, књиге и беседе, у којима је био ненадмашан, осликава и тумачи бит бића српског народа.

Најлакше је набрајати Кијукове књиге, од којих су многа дела бесмртна. Да споменем само зборник у два тома *Catena mundi*, који је, према оценама многих, „духовна енциклопедија српског народа”.

Надовезујем своја сећања на Пеђу из периода када сам у Матици исељеника Србије, која је, уз „Ибарске новости“ из Краљева, била издавач те драгоцене књиге, имала прилику да слушам Пеђине особене филозофско-теолошке поставке; присећам се како ми је Милан Дачовић, за кога је Пеђа говорио да у својој племенитости запоставља сопствени таленат – да би таленат што више открио код других, објашњавао теолошки приступ и метод који је Пеђа увео у савремену српску књижевност, есејистику и философију. Још онда смо говорили да је Пеђа Кијук најобразованији Србин.

„Србија је велика тајна”, кроз стих је изрекла Десанка Максимовић. Препознавало се то и кроз Пеђина дела, препознавало се то кроз безброј беседа којима је откривао запостављено богатство српске духовности било да је говорио о књигама других аутора или о неким важним историјским, филозофским или политичким темама.

Посебно, овом приликом, желим да поменем нашу заједничку сарадњу, која је проистекла после једног радног састанка у УКС, рад на монографији Србија је велика тајна. Радила сам са њим интензивно, у трајању од по два месеца у току две године узастопце (2004–2005). Доследан себи да је „немогуће поништити српски народ који је феномен и по својој дијаспори”, прихватио се да ми помогне у остварењу овог великог књижевног пројекта, који је назвао „панорамом полувековне српске културе на северноамеричком континенту”.

Могла бих да, у овом тренутку, можда и замерим себи што истичем пристрасно осећање наклоности према Пеђи

као књижевном критичару, али, признајем, то произилази и из чињенице што је моју „фактографску поезију”, како ју је он назвао, баш он, Кијук, сврстао у значајна песничка остварења на српском језику. Допустићете да је природно да сам поносна због тога.

Јуче сам одслушала траку са промоције листа „Збиља” у Вршцу из новембра 2006. године. У паноу смо били уредник „Збиље” Момир Лазић, Предраг Драгић Кијук, глумица Јасмина Стоиљковић и ја. Започео је излагање речима да се нама и у даљој прошлости дешавало да заборавимо да се бавимо сами собом. „Насупрот томе, други се увек баве нама и то на нашу штету.” Сажетим, а свеобухватним поступком подсетио је на протеривање Срба из Хрватске не само у „Олуји”, већ и пре и после тога, затим је веома уверљиво размонтирао холивудску монтажу Сребренице. У аргументовању наших грешака и пропуста зауставио се тачно констатујући: „Срби нису ништа бољи нити гори од других.”

Указивао је на значај организовања скупова на којима се људи обавештавају о новим опасностима које се нагињу над Србијом; упозоравао да треба стално примењивати нову и што адекватнију стратегију да се избегне или бар ублажи даље круњење и истањивање српског националног бића. Користећи своје темељно знање из историје, увек је у правом моменту наводио личности из српске историје који су подизали прст опомене. Овога пута осврнуо се на текст у „Збиљи” о Владану Ђорђевићу, који је још 1909. у својој књизи објављеној у Лајпцигу, у Немачкој, упозорио свој народ и европску хуманистичку јавност да су Срби већ тада били осуђени на политичку смрт. „Зар није читав наступајући, 20 век, био испуњен покушајима да се изврши ниҳилизација Срба и да се дефинитивно избришу из историје.” – закључио је Пеђа скрећући нам пањжу на генезу и концепт ниҳилације како Словена уопште, тако и православних Срба и простора у којима Срби живе.

Много је било таквих наступа у јавности Предрага Драгића Кијука. Много их је било до последњег дана његовог живота. Такорећи, још јуче су млади образовани интелектуалци из

Двери српских, који су у нашем Пеђи препознали свог учитеља, учитеља пре свега људског, а затим националног достојанства, имали прилику да прате његову беседу, са којом смо се могли упознати и ми, захваљујући интернету.

На таквог Пеђу Кијука мислим када кажем да не могу да га сместим у своја сећања. Јер Кијук је величина која тек треба да се изучава и тумачи свака његова изговорена или написана реч.

И зато истичем: наш Пеђа Кијук је, многи то мисле, за трајање. Хвала му.

Миро Микетић

СЈЕЋАЊЕ УЗ ЗАХВАЛНОСТ

У Торонту сам понудио свом пријатељу др Радомиру Батурану да буде рецензент и уредник моје трилогије Кроз пакао и натраг. Радомир је, без оклијевања, одмах препоручио Предрага Драгића Кијука, увјерен да ће Кијук то боље урадити. Препоручио ме Кијуку, и тако сам ја у мају 2009. отишао у Србију и, на своје велико задовољство, упознао Кијука. Захваљан сам, доживотно, др Батурану на томе.

Док смо радили на редактури рукописа и припреми за штампу, спонтано се изродило изузетно међусобно повјерење, разумијевање и пријатељство. Пошто се и рукопис моје трилогије Кроз пакао и натраг бавио судбином нашег народа, конкретно страдањем 30.000 Срба из Црне Горе у повлачењу кроз Метохију, Рашку, Босну, Хрватску и Словенију пред комунистичком војском Јосипа Броза и хрватских фашиста Анте Павелића и издајом савезника, то су и наши разговори понајвише били о страдању Срба у „логорском 20. веку”, како је то Пеђа говорио. Нијесам прије њега никада срео тако образованог, смиреног, топлог, а до префињености једноставног човјека, који је и сам носио горка сјећања на погроме усташа над његовом фамилијом на Банији 1941. године.

Његова велика врлина, која ме је плијенила, јесте да се никада није истицао, никада се није гордио својим знањем, никада себе уздизао. Просуђивао је и судио јасно, темељно, на основу обиља богатог историјског знања, знања из књижевности, филозофије и теологије. Судио је строго, али није

понижавао. Нијесам сигуран да ћу дословно пренијети његове ријечи, али сам запамтио с колико вјере и љубави је говорио о неопходности духовног јединства, о важности самопоштовања нас Срба због културног и историјског наслеђа које имамо и којим треба да се дичимо, о важности да препознајемо и узимамо за узоре великане своје науке, књижевности, културе, духовности, ... Често су баш највећи, због разних идеологија које су тутњале овијем просторима, били занемаривани, одбачени, проказани, кажњавани на разне начине...

Носио је у себи бол Српске Крајине, Републике Српске, носио је терет трагедије Срба са Косова и Метохије, тугу због сакаћења Србије, као и терет уништења Ловћена и понижења великог Његоша, кога су комунисти са усташама уковали у бетонску тврђаву.

Када је прочитао први дио мојих рукописа, једне вечери у мом стану устаде. Гледа ме у очи, не трепће. Стави руку на моје раме и рече: „Мој драги Мире, нећу рећи колико сам уређивао књига, али ћу рећи да се никада нисам тако лако определио да се прихватим овог посла. Кад сам завршио последњу страницу првог дела ове трилогије, донео сам одлуку да уредим ову књигу. Једноставно, она заслужује своје рађање, мора да се штампа и обелодани истину. Јер ово што сте написали је колико сведочење, толико и документарни материјал драгоцен за историчаре који се баве откривањем истине тога доба.” Врло брзо смо се сложили у увјерењу како су комунисти тонама лажи затрпавали и затрпали истину о националном покрету монархиста у Србији и Црној Гори. Потпуно и клеветујући историјске истине, они су колико читав покрет, толико и читав народ, хиљаде породица и страдалника, стрпали у провалију заборава. „Ја ћу, Мире, прочитати други део Ваше књиге, а Ви завршавајте трећи. Тако, ако Бог да, 2010. године изнећемо свом народу праву истину о том добу.”

И тако су почели наши заједнички дани пријатељства, које нећу заборавити док живим.

Колико су интелектуалци цијенили Кијука и колико га је народ волио, навешћу само кроз један примјер.

Сјећам се припреме за промоцију трилогије у Нишу и разговора са др Миланом Петровићем, професором Правног факултета у Нишу. Телефон зазвони у Предраговом стану. Предраг се јавља:

– О, Ви сте, професоре!

– Прочитао сам трилогију Мира Микетића Кроз пакао и натраг. Одлична књига, важна тема, важна књига. Правимо промоцију у Нишу.

– Одлично! – одговара Кијук.

– Организујемо промоцију уз само један услов.

– Који, сад, услови?

– Студенти очекују да Ви обавезно говорите о књизи.

Договорите се са аутором о датуму, шаљемо кола по вас...

Тако је и било. Сала у храму Светог Николе била је препуна. Било је преко 200 студената Правног и Филозофског факултета и велики број грађана Ниша.

И свуд гдје смо се нашли, на многим промоцијама, младост Србије га је слушала и упијала сваку његову ријеч. Младост, жељна истине, хрли да га чује. А мени, толико година већ далеко од отаџбине, баш ти, истине жељни млади људи, улијевају наду да ће баш та младост бити снага која ће, даће Бог, васкрснути све вриједности народа српског, сваког Србина појединачно.

Све те промоције су мени још више потврдиле сопствено сазнање колико је то велики српски интелектуалац, кога цене све генерације народа. За мене ће личност Предрага Драгића Кијука остати стожер појма Човјек, у најсвјетлијем значењу, српска енциклопедија знања и најузвишенијих хришћанских вриједности и честитости.

Био је неуморни стваралац на српској њиви културе и неустрашиви борац за права и слободе човјека.

Нека је срећан и благословен пут његове душе у рајско насеље Небеске Србије, а његовим земаљским остацима нека је лака та грудa Божије и српске земље под којом ће почивати!

Вјечнаја памјат, драги пријатељу

Др Радомир Батуран

СУЗА ЗА БРАТОМ У ХРИСТУ

Ако се за некога може рећи да га је убила брига за свој народ, онда се са великом сигурношћу то може рећи за Предрага Р. Драгића Кијука.

Цео дан децембра 21. и ноћ између 21. и 22. провели смо у разговорима о Србији и српском народу, њиховој невеселој стварности, прошлости и будућности и мисији часописа „Људи говоре”, који смо заједно уређивали. Нисам срео човека који са толико смирености, знања и бола говори о свом народу. Дубоко је патио и пророчки говорио о Косову, расрбљивању Срба и Србије и примању непријатеља за пријатеље, на које се ослонила актуелна Србија. Био је „крв јуначка, душа девојачка”, како каже српска народна мудрост.

За сваког правог човека бар су три догађаја света у животу сваког људског бића: рођење, то јест свети чин крштења; венчање, односно заснивање породице и увећање породице; смрт – одвајање вечне душе од тела пропадљивог. Они који не поштују ове свете чинове човековог живота не могу се човеком ни назвати.

Ако је истина да човек умире, онда он умире два пута: једном физичком смрћу умировљеног тела, а други пут метафизичком смрћу људског заборава.

Пеђа Кијук овом другом смрћу никада неће умрети. Толико су велика и сувише стварна његова дела и делања, да њега људи никада неће заборавити. Ево, прве вечери заласка његовог тела у земно упокојење, а душе његове у вечне просторе метафизичке осећајности и саборности српских „светлих

гробова”, дело његово и иза гроба дела у народу његовом као и пре гроба. Сигуран је знак и овај парастос који му држе Срби у Торонту у истом дана када га сахрањују његова породица, кумови, пријатељи и српски народ у Београду.

Док се „elan vitale” његовог чудесног бића четири дана борио да га отме од смрти после предубоког можданог удара, сви органи његовог тела, сем најглавнијег за мислиоца, савршено су функционисали. Функционисала је исувише стварна људска осећајност и метафизичка конекција са овим обореним горостасом духа српског, па смо му палили свеће за живот и молили се у црквама, кућама, аутомобилима, на аутопутевима од Београда и Бањалуке, и свих градова Србије и Српске, преко Москве и Петрограда, Беча и Берлина, Франкфурта, Ротердама и Штокхолма, Париза и Лондона, до Торонта и Ванкувера, Лос Анђелеса и Њујорка, Сиднаја и Окланда, ... Молили смо се Господу да нам Кијука спаси.

Људи снују, а Бог одлучује. Велики Кијук се упокојио у Господу, а ми му данас палимо свеће за душу и држимо парастосе свуда у свету где су расејани бројни поштоваоци његове личности и дела. У истом дану у ком су му држали опело у Београду пре неколико сати, држимо му и ми помен у овој часној, најстаријој цркви Светог Саве у Торонту, са нашим преосвећеном владиком Георгијем пред олтаром.

Ништа не бива случајно под капом небеском. Наш Велики Друг, Пеђа Кијук, био је, јесте и остаће велики у душама и свести нас који ћемо ускоро кренути за њим, а још већи у нараштајима оних који долазе.

Јесте и биће онолико велики колико је велико његово дело или колико су били и јесу велики 30.000 вршњака гимназијалаца Растка Петровића који су остали у сметовима Српске Голготе, па им је бесмртни Растко испевао величанствену поему „Велики Друг”. Надахнути том поемом и Растковом чудесном прозом Људи говоре, сагласили смо се са Пеђом да часопису за српску књижевност и културу, који смо пре четири године покренули у Торонту, дамо име „Људи говоре”. А само 40 дана пре његове смрти сагласисмо се у његовој кући у Београду да

уведемо и нову рубрику „Српска Голгота”. Бог није дао да је заједно и реализујемо.

Зедем како ћемо одржати и ту рубрику и часопис без Кијука.

А био је уредник каквог више никада нећемо задобити у редакцији „Људи”: саветник, посредник до аутора и њихових рукописа у матици и расејању, жива енциклопедија знања, повереник и курир до аутора и претплатника у Србији, Српској и Црној. Речју, био је мозак часописа „Људи говоре”. И то све „у свом руху и о свом круху”. Сваки његов рукопис који смо објавили преузели су други часописи и сајтови на интернету.

О његовим књигама говорићемо ускоро на посебној књижевној вечери њему у част. Вечерас ћемо рећи само толико: да ништа више није написао ни сачинио него монументалну књигу *Catena mundi*, задужио би свој народ да вечно живи. А написао је више значајнијих књига да су их скоро све превели страни издавачи на више светских језика: Антологија средњовековног и ренесансног српског песништва, *The Little Legacy*, Кушач и искупитељ, *Bestiarium humanum*, Атлантократија као језуитски идеал, *Europe versus Europe*, Излазак у игру, Уметност и зло, ...

Бранио је све оклеветане и прогнане мислиоце у Србији и свету и све српске патриоте који су бранили свој народ и државу, а осуђени на хиљаде година затвора. Ушао је у најстроже селекције слободоумних мислилаца света. Сагорео је бранећи српски народ и српске земље од србомрзитеља, самомрзца и самопорицатеља и „милосрдних бомбардера”. Његова метафора „логорски век”, којом слови 20. век, прихваћена је у културним круговима Европе.

Упознао сам га на једном скупу корчуланске Филозофске школе, која је осамдесетих протерана у Србију. На једном симпозијуму те школе у Врњачкој Бањи сви смо читали своја саопштења, само је Кијук везао из главе своју тему „Креацијом против зла”. Касније, када сам ишчитао његова дела и боље упознао његову стваралачку личност, схватио сам да целокупни његов интелектуални ангажман и није ништа друго до борба креацијом против зла, јединим оружјем које људи од књиге и знања имају. Због тога сам му поверио да уреди моје

две књиге (антологију српског метафизичког песништва Од Растка до Растка и збирку есеја и приказа Казивање у Србици). Изабрали смо га и за јединог уредника из матице у редакцију часописа „Људи говоре”.

Етички и божански принцип у њему разлози су више да га изаберем за сарадника у свим важнијим пројектима које сам покретао у животу и остваривао са њим. Друге моје колеге у матици, које су сада редовни професори и декани на универзитетима, радо су ме примали и дочекивали у „Мажестуку”, на „Ушћу”, у ресторанима аласа на „Дунаву”, а само ме Кијук дочекивао домаћински, у својој кући. Тако је било и овог последњег нашег дружења, пре четрдесет дана. Јавио сам му са аеродрома да идем на сахрану сестре у Крушевац и замолио да ми договори састанке са сарадницима часописа „Људи говоре” који су од раније инсистирали да се сретнемо. По повратку из Крушевца примио ме је, са својом породицом, опет домаћински, у кући. Миром тихог хришћанина, који се одавно изградио у вери, благим и топлим речима смирио ми је бол за сестром више него ико у мојој фамилији.

Ништа није погрешније изречено о Предрагу Р. Драгићу Кијуку него да је „оштар”, „искључив”, „радикалан”. Биле су им то квалификације и када су му одузели место председника Удружења књижевника, на које га је Скупштина Удружења књижевника Србије изабрала, и када су га сменили са места уредника „Књижевних новина”. Његов брилијантан ум, хришћански мир у души, који је освојио кроз веру, спремност да се жртвује за друге који страдају, узвишен етички принцип и његова јасна мисао сметали су свим властодршцима и њиховим удворицама.

Овог последњег сусрета сачекао ме је у својој кући са распоредом уговорених састанака са писцима. За један дан имали смо седам састанака, међу њима и са два академика из Европе. Није ми дао да преноћим у хотелу, пошто сам сутрадан рано летео за Торонто, па нисам желео да му тако рано породицу будим. „Па, Раде, брате, ми се нисмо ни испричали од ове трке данас! Какав Ваш хотел?” И скоро целу ноћ смо препричали

у његовој радној соби, иако ми је госпођа Драгана спремила собу за спавање.

Био је и остао Велики Друг и мозак часописа „Људи говоре”.

Нека му је вечна слава и хвала!

Вјекослав Вукадин

СЛОВО У ПОМЕН ПРЕДРАГА ДРАГИЋА КИЈУКА

Предраг Драгић Кијук, заслужни је носилац правог значења ријечи Човјек.

Кијукове идеје и промишљања, записане у његовим дјелима, вјерујем, постаће путоказ нашем залуталом народу. Скромношћу и добротом давао је примјер како се несебично треба борити за добробит своје земље и свога народа.

Сви искрени родољуби с тугом су примили вијест о смрти нашег драгог брата Пеђе Кијука.

Нека му је вјечнаја памјат!

Ротердам, Холандија,

3. фебруар 2012.

Проф. др Радмила Маринковић

БИСТРА ВОДА СА ПЛАНИНСКОГ КАМЕНА⁵

У време када је Кијук био студент на Филолошком факултету, а Цици, Милорад Павић, био асистент на факултету и тада већ афирмисани млади књижевник, Павић ми је предложио да поразговорам са једним, како је тада рекао, необичним младим човеком. Радо сам пристала.

И одмах, при првом сусрету, било ми је јасно да разговарам са младићем препуним енергије, која је извирала из њега.

Момак разбатушене косе, коју никако није могао да смири, бистрог, топлог, али стаменог погледа, врцао је и скоро се гушио сопственом енергијом, а, чинило ми се, није знао ни где јој је крај ни почетак. Одмах ми је рекао да хоће да се бави новом литературом.

И поред тога што ми је одмах било јасно о чему се ту ради, тада сам му одговорила да, у том случају, није требало да долази код мене.

Јер ја сам предавала средњовековну књижевност.

После дугог разговора, прилично напетог, али који је он јуначки издржао, схватио је да се мора почети од почетка, од утемељења у дубокој прошлости историје и културе свога народа.

5 Напомена: проф. др Радмила Маринковић, спречена болешћу, послала је свој текст у УКС 7. марта 2012. када је одржан Омаж Предрагу Р. Драгићу Кијуку.

Бацио се снагом своје младе, неутрошене, енергије на оно што чини темеље једног народа и једног људског бића.

И тако је почело наше пријатељство, које, ево, траје и траје... Јер увек у битним, напетим и преломним тренуцима наше стварности Кијук и ја били смо на истом месту. Без договора, без састајања, мислили смо и осећали исто. То сам препознала кроз његове књиге и његово свеукупно ангажовање.

То ми је потврдила и последња Кијукова књига Хришћанство без Христа, коју сам добила од његове породице одмах по изласку из штампе, а после тако изненадног и трагично преурањеног Кијуковог пресељења 29. јануара ове године.

Ова књига је потврдила да тек када се, као и Кијук, упутимо у дубине националног и када вода потече са камена станца, она носи заиста бистру истину, коју не треба да мутимо, заборављамо или да је се одричемо.

И још нешто, сасвим лично.

Тешко је учитељу сахрањивати ђака, као мајци своје чедо.

Лабуд Драгић

ЗВОНА ЗА КИЈУКА

Поштована породицо Предрага Драгића Кијука, поштоване колеге,

Све сам могао замислити пре од ове невеселе дужности, које се снeдивљиво прихватих не бих ли макар унеколико посведочио о човеку кога сам кратко познавао и у чији спомен се данас окуписмо.

Дугујемо му захвалност за пријатељску наклоност, господственост и отменост, за племенитост у опхођењу, искреност и честитост у пријатељству. Верујући да је то пријатељство тек почело и да ће за неке дуге разговоре бити времена, све ово што ћу казати сада, подразумевасмо оба са сваком поздравом и стиском руке.

За Кијука сам чуо још као студент, читао сам његове есеје у часописима и, доцније, сабране у књигама. Упознали смо се доста давно и сасвим случајно како бисмо истом приликом установили да нисмо род иако имамо исто презиме – да су његови са Баније, а моји из Херцеговине, да његови славе једну, а моји другу славу.

Кијук је име неког од његових предака који је на Банији дизао буну у време Марије Терезије или касније.

Свако од нас таји у себи неког великог претка као потајну реликвију, као резервну судбину и опомену да се у последњем часу може или мора кренути његовим путем.

Доцније ме је, негде на измаку минулог века, позвао у редакцију „Књижевних новина”. Правили смо новине које су тражиле истину, а бејасмо под присмотром и пизмом новоуспостављених

комесаријата, из којих се гласнуше медиокритети и ништаци свих врста, уверени да мимо петог октобра нема историје нити Бога мимо НАТО-а и Уније.

Било је тешко опстати у општем заносу октобарског преврата (кад је град преко ноћи буквално преплављен букачима октобарског преокрета, носиоцима препорода и европеизма) уколико ниси био један од њих.

Ту сам га упознао као стрпљивог, одговорног и озбиљног човека, сјајног интелектуалца, врсног беседника, честитог пријатеља.

Толико пута сам присуствовао његовим предавањима: били су то есеји који се с магнетофонске треке могли ићи у књигу, међу корице, а да се ни запета не дода.

Са сваким је био људски одмерен, на Ви, чак и са пријатељима, али уједно питом и благ, те су се сви договори и поздрави завршавали са: „Добро, роде, тако, роде!“

Ретко сам га виђао с цигаретом. И ту је био одмерен и отмен и рекао бих да његова цигарета никоме није сметала.

Хришћански кротак и својтљив, питоме нарави и болећа срца, бејаше суздржан и обазрив и према онима који друкчије мисле. Чак и према онима који то не заслужују. Увек окренут својој култури, свом народу, својој Цркви, тих, а постојан, бејаше монашки предан и посвећен послу да се одбрани истина и оно што је свето, стоички се носећи са свим оним што је носило његово опредељење у друштву какво је ово наше и у држави каква је ова наша.

Понекад ми се чинило да живи онај Шантићев стих „мене све ране мога рода боле“ и да од те бољке неосетно копни.

Одржавао је везе са најумнијим ствараоцима који живе у расејању не би ли истина о нама дошла до ума и срца охолог, једноумног и често безумног света.

Живот поставља највеће загонетке. Од оног дана кад сам из Удружења електронском поштом добио вест о Кијуковој смрти, ја сам у некој врсти зачуђености и недоумице. Како је то могуће? Зашто се нисмо сретали чешће? Зашто нам тако олако измакну тако важни људи.

Зато што никад не помишљамо нити претпостављамо такав исход. И што са многим пријатељима унемо да разговарамо ћутке и на даљину. Ову вештину Срби су увежбавали више од триста година, било да је то хамлетовско или сужањско ћутање. Само Бог зна хоће ли се икад више појавити Црни Ђорђе и обзнанити да је дозвољено гласно зборити, из свих цеви и свих калибара. Засад су у свеопштој циркуској брбљаоници умукли сви од ума и памети. Ућутали су и слепи гуслари.

Онога снегом завејаног и непроходног дана, кад смо испраћали Кијука, стешњен личним обавезама, морао сам се вратити нешто раније. Излазећи са гробља, чуо сам звона. Разумео сам то као неку врсту поздрава и сетио се оног познатог енглеског песника:

„Ниједан човек није острво, сам за себе целина. Сваки је човек део Земље, део континента. Ако грудву земље однесе море Европе је мање као да је однело неки рт, као да је однело посед твојих пријатеља или твој. Смрт сваког човека смањује и мене јер ја сам обухваћен човечанством. И зато никад не питај за ким звоно звони: оно звони и за тобом.”

Отишао је још један велики Наш Човек!

Тамо је, кажу, више народа него овамо, и одлазећи, придружиће се великом братству праведника многих времена, чију је свету истину овде за живота бранио чиста срца и светла образа; приклониће се онима који светле, дозивају и опомињу из дубоких тмина времена, трајно се уписујући у опширни летопис вечности.

Владимир Умељић

ГОСПОД ЈЕ ПОЗВАО СВОЈЕ ЈАГЊЕ, ПРЕВРЕМЕНО...

Нисам сигурно, и Богу хвала, једини који је имао срећу да га познаје, да буде пријатељ с њим, да сарађује. Нисам сигурно ни једини, Богу хвала, коме је Пеђа својим примером увек изнова давао снагу и бодрио дух.

Његово слеђење Христосу, његово светосавско православљење Небеског Сведржаоца значило је живљење вере, љубави и наде. Његов неуморни рад је увек био у служби добра, у служби ближњих и даљних људи, његова љубав је била посвећена породици, пријатељима и свом народу.

Видели смо се последњи пут у време ове последње календарске Нове године у Београду, договарали се о озбиљним стварима, а потом попричали и о свакодневним, те се и од срца насмејали. Јер у томе смо се увек слагали, ако човек не нађе више снаге ни да се повремено насмеје свакодневници, онда... За Божић ми је стигло његово последње овоземаљско јављање:

Драћи ми браће у Господу,

Мир Божији – Христос се роди!

Срећан њразник Бојомладенца и Сјаса човечијеї.

Радосїан, свейли њразник рођења Христїової, блаїо-словену и сваким добром исїуњењу 2012-у їодину Госїодњу, желим и срдачно оїїїоздрављам са небоземним смислом Речи:

Ваисїїину Христїос се Роди!

Ове последње речи које је упутио мојој породици и мени, као и вечита успомена на његову јединствену појаву у српском

сазвежђу духовног универзума човечанства, дају ми и даље снагу и бодре дух. Примам тај његов последњи дар са неумрлом љубављу и бескрајном захвалношћу

Господ је позвао Своје јагње, превремено.

Слава му.

Његова светионичка свећа у Христосу је горела и догорела, превремено.

Душко М. Петровић

ПРЕДРАГ Р. ДРАГИЋ КИЈУК¹

Нисмо се ни дуго ни често дружили, али је сваки наш сусрет био отворен и искрен толико да смо се понекад и само погледом разумели, као што се тако лако и брзо разумеју они који од детињства другују, као што се тако лако и брзо разумеју они који су род најрођенији. Кијуково ословљавање „роде“ није ми никад остављало ни трунке могућности да га схватим друкчије него као човека с којим сам у најближем, најприснијем: духовном сродству.

Светосавље, српско православље, било је и остало простор у којем смо се ми (или бар већина нас који смо данас овде) кретали по путоказима што нам их је у својим књигама поставио и, ево, оставио да не залутамо сад кад он више није међу нама.

У васколиком српству, у српској књижевности нашег времена, у књижевној Србији, у овом граду књиге, у овој кући српских књижевника Предраг Р. Драгић Кијук био је најбољи у најтежем послу: у књижевно-филозофском беседништву. У васколиком српству, у српској књижевности нашег времена, у књижевној Србији, у овом граду и у овој кући остала је празна столица, његова, столица, у коју задуго, заиста задуго нико неће моћи да седне с уверењем да је достојан тога места.

¹ Изговорена реч на комеморативном скупу у Удружењу књижевника Србије, 7. марта 2012.

Предраг Р. Драгић Кијук је имао задивљујуће велико знање и од свих који су таквог или сличног знања били разликовао се по изванредној способности да своје знање употреби у најбољем тренутку и на најбољем месту. Све што је писао и говорио било је с уверењем човека који је сигуран у своје знање, у свој таленат, у свој морални кредо и све то, роде, извирало је из његове дубоке и искрене, никад, никако и ничим помућене вере у Господа нашег Исуса Христа.

Као што је у својој књижевности и свом књижевно-филозофском беседништву стремио највишем нивоу, тако је – с једнаком снагом и упорношћу – стремио највишем нивоу у одбрани наше вере православне: личним примером; моралном чистотом, знањем и веровањем.

Такав је био и у друштвеним обавезама које је преузимао с ревношћу својственом само онима који с монашком посвећеношћу верују у оно што чине. У Удружењу књижевника Србије, у нашем Одбору за одбрану слободе и права наш брат у Христу Предраг Р. Драгић Кијук оставио нам је пример који ћемо с најдубљим поштовањем да следимо.

Нека му је вечна слава и хвала.

**ХРИШЋАНСТВО
БЕЗ ХРИСТА:
КИЈУКОВА
ЗАВЕШТАЈНА КЊИГА**

* * *

Достојевски, Кијуков вечити надахнитељ, преко свој кнеза Мишкина у „Идиоту“ тврдио је да је римокаатолицизам јори од атеизма јер је свети пророковао изолачен Христов лик. У име Бога Љубави јореле су ломаче.

Завештајна Кијукова књија, на којој је радио и у ноћи уочи дана када је био позван Одојо, и када је почела његова постоња борба, давила се управо том темом: светом у коме је било мојуће хришћанство без Христа, и који је, збој замене Бојочовека човеком, постао „свети атомске технике и прашумске етике“ (ошач Јустин).

Одзиви на Кијукове дозиви из његовој шестамениарној дела сада су пред читавцем.

Проф. др Миленко Бодин

КИЈУКОВО ЗАВЕШТАЊЕ⁶

Обраћам се свима којима су на срцу Христос, човекољубље, српски род и отаџбина. Нека знају да смо имали дивног пријатеља и саборца, неуморног трудбеника на тешком послу оживљавања умртвљене коровом изрода и отпадништва српске националне бразде. А сада имамо и више, молитвеника и пријатеља пред лицем Господњим, чије нас дело обавезује да издржимо све ударце и, ако Бог да, придружимо се драгом Пеђи Кијуку.

„Хришћанство без Христа” као да наставља поруку и поуку Достојевског из приче о „Великом инквизитору”, о томе да је Запад хришћанства озваничио пад вере у Господа и утемељење моћи чинећи неопростив грех – грех хуле на Духа Светог, на Духа Истине и Животодавца.

Пад у лаж и смрт Пеђа препознаје у више корака. Први је – осветљавање логике проширења римокатоличке јереси у мртвило духа схоластике и законите последице постајања хришћанске вере световном вером, секуларизмом, као осном сваке идеологије.

Нимало случајно прва од њих је – хуманизам! Односно, обоготворење сваке делатности у име идеје човека. Идеје која је апстракција човека од његове животне суштине Бога у њему, односно изворне Богочовечанске природе. Лажни човек

6 Уводна реч на представљању књиге „Хришћанство без Христа“ Предрга Драгића Кијука у Студеничком кругу, клуб „Боготражитељ“, 25. маја 2012. у Београду

рађа обоготворење идеје слободе, а она идеологију сталног ослобађања. Та прогресија лажног света слободе окосница је идеологије либерализма. У име лажне љубави према човеку, лажне слободе и идеологије са лажним људским лицем такозваних људских права, спустио се над Србијом лажни анђео – демонског милосрђа.

Србија није тек од 1999. под дејством тог и таквог милосрдног анђела. Ми, Срби, изабрани смо народ ни по чему другом до по томе истурени у први ред борбе за истину Речи Божије.

У овој књизи је, дакле, Пеђа успоставио дубоку везу између историјско-теоријских основа западне цивилизације и њеног ранијег, садашњег и, сва је прилика, будућег понашања према српском народу и његовој држави.

Пеђа је био и, као што рекох, сада је још више велики национални трудбеник. Његово дело сада је саставни део радионице српске будућности и ковнице људи и Христовог мача истине, правде и љубави.

Студенички круг, који је Пеђа ценио и о чијем раду је говорио са уважавањем, није без разлога посегао за тим мачем. Без доброг разлога неће га ни спустити. А то је победа за Богочовечанску, светосавску, нашу љубљену отаџбину – Србију!

Хвала Предрагу Драгићу Кијуку! Заједно и даље!

Лабуд Драгић

ПРЕДРАГ ДРАГИЋ КИЈУК: ХРИШЋАНСТВО БЕЗ ХРИСТА⁷

Више од пола миленија српски народ опстаје између Сциле и Харибде, између две аждаје: Отоманског и Аустроугарског царства.

У 20. веку преживео је три геноцида и у свим ратовима био на страни Бога и правде да би на почетку трећег миленијума, уз свесрдну помоћ своје демократске и проевропске власти, понео титулу геноцидног народа.

У међувремену су се истопиле све победе и све жртве, па чак и оне из најстрашније, из Јасеновца. Од оне половине коју су, уз сагласност Ватикана, признали у књизи *Magnum crimen* Виктора Новака данас није остала ни десетина. А ни та десетина нису Срби.

Ових дана је у Будимпешти откривен споменик Миклошу Хортију уз присуство највиших великодостојника римокатоличке цркве.

Нешто слично се недавно догађало и у Украјини.

Али ви који нисте кратког памћења, сетите се да је не тако давно у Новом Саду било хапшење голобрадих српских „фашиста” и да је све било праћено назапамћеном медијском халабуком. Сетите се да је такво хапшење српских фашиста било и у Београду поводом промовисања Содоме и Гоморе, а да је „језиви одговор државе” најавио један бивши отпораш, који је преко ноћи постао државни секретар за правосуђе.

7 Представљање књиге „Хришћанство без Христа“ одржано 7. јуна 2012.

Природно је очекивати да ће ускоро у нашем суседству бити откривен и споменик и Адолфу Хитлеру, а, по логици ствари, томе ће претходити хапшење основаца у нашим школама јер је наша власт непоколебљива у поштовању европских вредности.

Присутствујемо тихој реafirмацији фашизма, готово неприметном ускрснућу Четвртог рајха. Мађарска тражи поништење Тријанонског споразума, то јест повратак Војводине у своје границе, и то се у високим круговим сматра већ довршеним послом. Гласници који се јављају у ликовима разних чанака, и костреша и пајтића само најављују догађај како би припремили јавност.

У српским домовима се преко ТВ-серија све лагодније башкари и авет Османског царства, а све је више списатељског башибозука који вишевековно гостовање Турака на овим просторима желе представити као доба за којим треба само жалити.

Управо ова књига казује о томе како је Римокатоличка црква, уз свесрдну помоћ Протестантске, довела Хитлера на власт, а недавна збивања у блиском окружењу делују нам као недописано поглавље ове књиге или грађа за будуће томове.

На једном месту Кијук дословце каже да фашизам није побеђен. Додао бих: не само да није побеђен, већ се – прерушен и оснажен – у новом руху помаља на велика врата.

Ова књига поред осталог и о томе говори: о Новом светском поретку, па о новој Европи, а она је кћи оне старе Европе.

А која то беше Европа?

То је Европа крсташа, конквистадора, истребљивача, која је од великог Римског царства мењала свој лик: од царства Карла Великог до царства Хабзбурга. Виђена с њене сеновите стране, то је Европа инквизиције и верских ратова, који су завршени Вестфалским миром 24. октобра 1648. којим су изједначене римокатоличка и протестантска црква. Потом је то Европа колонизације и пљачке целог света. Европа Наполеона и колонијалног Британског царства, Европа која је у свом последњем успону изнедрила Хитлера и подигла логоре.

Оно што се на Балкану збивало потоњих двеста година збивало се под будним оком Европе, по инструкцијама Европе и уз благослов те Европе, односно Ватикана.

Сад би Европа најрадије да све то пребрише и заборави, да пронађе нове кривце за нове геноциде, да подигне нове меморијалне центре и нађе народ који ће по њеном налогу „добровољно” понети сво ђубре историје.

У ту сврху требало је том народу изабрати нову владу, која би била по мери те Европе и Америке, и то је учињено.

Кажу да је Мехмед Освајач при освајању Цариграда 1453. својим јањичарима обећао три дана пљачке. Шта је три дана спрам 12 година, колико су владари Европе и Америке дозволили својим послушницима. А они још увек показују неурољивост варварског апетита, убеђујући нас да то чине ради наше будућности! С друге стране, то што се од највиших представника наше власти пре избора, током избора и после њих може најчешће чути граничи се са клиничким идиотизмом.

Зато је данас од државе Србије остала само фатаморгана.

Али ово није само хроника нашег пораза, осипања и нестајања нити анализа одређених политичких доктрина. Ово је својеврсна анализа патологије силе, болести која траје у континуитету много векова уназад.

Књига на један индиректан начин сугерише како у западној цивилизације делује спрега религије и науке у служби империјалне политике. Тим поводом она даје кратак осврт на западну историографију, са фокусом на ставове Едварда Гибона и његово чувено седмотомно дело Опадање и пропаст Римског царства, као и на ставове Фредерика Арца, Семјуела Хатингтона и Френсиса Фукојаме. Произилази да Атлантска школа не види људе сличнима, иако генерално свет сагледава као шљам, те да је дух просвећеног расизма стални пратилац постхришћанске и постхуманистичке епохе.

До сличних закључака дошао је и Милорад Екмечић, указујући нам на то како су тезе Етвеша и Гибона биле полазиште за доцније тезе усташких идеолога и историчара – од Еугена Кватерника и Анте Старчевића, преко Јосипа Франка и Иве Пилара, све до Туђмана и данашњих хрватских злочинаца и квазиисторичара. Рекло би се да се дух просвећеног расизма протеже у континуитету од старозаветних књига, па све до

данашње, прилично дебилно сковане синтагме о политичкој изузетности, а да западно хришћанство није толико вера колико је средство и оруђе политичке моћи.

Нисмо ни ми ни други много већи православни народи ништа боље прошли ни у Хегеловим класификацијама на историјске и неисторијске народе. Он је отишао толико далеко да се у Филозофији историје, поред осталог, може наћи и ово: „Они су (Скандинавци) своје витешке ратове протегли готово преко свих делова Европе: један део је дошао у Русију и тамо основао руско царство, један се дио настанио у сјеверној Француској и Британији; један други је основао кнежевине у доњој Италији и на Сицилији. Тако је један дио Скандинаваца вани основао државе, а други је своју народност сачувао на очинском огњишту.”

Највећи од словенских мислилаца, Фјодор Михаиловић Достојевски, у својим романима извргава ове тезе подсмеху, а Милош Црњански у свом чувеном делу о Светом Сави у уводном делу дословце каже ово: „Без икаквог подвлачења, слободно се може рећи, да су до 19 века, до столећа словенофила, туђински историчари непријатељски расположени према прошлости, па и културној, нашег народа. А да су германски и романски хроничари, и црквени, као и летописци Византа писали у Средњем веку о нашем народу злонамерно и намештено, и то се може утврдити.”

Погледајмо сад мало како су нас волели славенофили:

У другом делу ове књиге, негде пред крај, аутор нам даје и кратак осврт на Вукову реформу језика и правописа. Више од сто осамдесет година генерацијама ученика и студената понавља се догма о словенофилству Јернеја Копитара и оживљава легенда о пријатељству са реформатором нашег језика и правописа, Вуком Караџићем. А шта се крије иза тог пријатељства бечког цензора словенских књига Јернеја Бартоломеја Копитара и нашег Вука појашњава једна изјава коју су ранији тумачи реформе заобилазили или једноставно прећуткивали. Цитат који следио део је Копитаревог става из 1827 године:

„Српска православна црква, чувањем старог језика Светог Саве, жели сачувати и језичку разлику између православних и католичких Јужних Словена, те би стога више него икада, Беч мора подржавати реформе Вука Караџића, јер се њоме та разлика поништава, а главна препрека у превођењу Срба у католичанство биће заувек уклоњена. Овим ће нам временом Београд сам од себе пасти у руке.”

У време док Вук припрема реформу уз помоћ својих „европских пријатеља”, у Далмацији се води тихи верски рат против православља. Једно подуже поглавље посвећено је владици Никодиму Милашу (1845 до 1915), аутору знамените књиге Православна Далмација.

Ова књига, како сам аутор вели, даје општи поглед на прошлост православне цркве у Далмацији за минутих осамнаест векова (од ап. Павла до половине 19. века), дајући слику која је много поучна за сваког православног хришћанина: „Само првих девет вијекова православна је вјера била слобода у Далмацији.”

Никодим Милаш умро је Дубровнику 1915, а његову целокупну заоставштину запленила је аустроугарска полиција.

Темељно је обрађено поглавље о о кроатизацији Дубровника и о знаменитим Србима Дубровчанима. Осим песника Ивана Цива Гундулића, који у осмом певању Османа истиче своје српство, ту су били: Јован Бован, Никола Милетић, Гавро Родић, Франо Гондола (Гунгулић), Лазар Мамула; Спиридон Гопчевић, Сава Бјелановић, Љубомир Мицић, оснивач зенитизма и његов брат Бранко Мицић, Бранко Пољански, Божидар Петрановић, ... Ту је, затим, знаменита породица Војновић, од које порекло воде писац Иво Војновић и дипломата Лујо Војновић, поунијађени Срби, синови Константина Војновића.

У више поглавља аутор нас подсећа на разне јавне и закулисне игре око Косова, а све оне подсећају на ону басну о вуку и јагњету, где вук оптужује јагње да му мути воду да би се све, на крају, могло поједностављено саопштити оним чувеним Данојлићевим епиграмом:

„Тако је то кад се логика постави на јаку
Аристотеловску и картезијанску основу:

Америка је водила ослободилачки рат у Ираку,
А Србија империјалистички на Косову.“

Посебан одељак чини поглавље под насловом „Постнико-
лајевска Европа”. Овде се говори о Европи какву је видео Свети
Николај у тренутку кад се над њом наднео облак светског рата.

Владика Николај је прозreo да су и фашизам и комунизам
два лица исте несреће, да имају исто порекло, и јасно показао
на творце Новог светског поретка. Хитлер је био само једна
етапа онога што зову *Novus Ordo Seclorum*. Зато је владика
био предмет омразе и хуле, упућених и неупућених, свакаквог
крштеног и некрштеног гада. Много је гнева и пизме упућено
њему из разних подземних и надземних буцака.

Они који су лансирани туђицу *ирансијаренџино* (што би
требало да значи провидно, јасно, видљиво), они су управо
господари политичког подземља.

Отуда се и данас састављају владе, доводе незнанци на
министарска места или постављају на чела институција од
националног значаја.

Речит је и доста свеж пример Народне библиотеке Србије и
свега што се око ње здивало. Отеран је онај који се представљао
као писац, а јавно подржавао тероризам, да би на његово место
из истог мрака утрчао потпуни аутсајдер и анонимус у писменом
делу Србије, али познат управо по томе што је по средњим
школама Београда на сва звона проповедао о владици Николају
као злогласном фашисти. То је његово једино знано (не)дело,
и то га је препоручило на чело ове националне институције.

У граду Нирнбергу 1931. одржан је највећи католички
конгрес у историји Европе. На њему је учествовало сто два-
десет хиљада делегата из целог света – од Судана до Хрватске.
Две године касније, 20 јула 1933, папа је склопио конкордат са
Хитлером.

Нирнберг је имао значајну улогу у мистичном нацистичком
новом поретку света. По налогу Хитлеровом из Бечког музеја
су 1938. биле преузета такозвана Царска знамења и пренета
у цркву Свете Катарине у Нирнбергу. Према европским езо-
теристима, онај ко поседује Царске инсигније (поред осталог,

и Лонгиново копље којим је на крсту пробијен Господ Исус Христос) поседује моћ света.

Римокатоличка црква је одиграла значајну улогу у довођењу Хитлера на власт. Треба ли подсећати с каквом су еуфоријом и одушевљењем дочекани Хитлерови тенкови у Загребу? И били засути цвећем!

Произилази да стварне победе над фашизмом није било, него само примирје са фашизмом. Или тачније: дашизам се оденуо у ново рухо!

Историјски гледано, сви Хитлерови савезници из Другог светског награђени су државама крајем тог истог века. Ми, који дуже од једног миленија крвљу градимо и чувамо овај камен земље Србије, данас уместо државе имамо привиђење. Привиђење са неизвесном будућношћу.

Данашњи фашизам је изменио стил, боју и лице, али је суштина остала иста. На једном месту у књизи Кијук наводи речи Мартина Лутера: „Ако пакао постоји, Рим је на њему саграђен.”

Док читамо књигу, чини се да нас аутор проводи кроз својеврсни пакао западноевропске и америчке цивилизације, која највише личи на истоимени Дантеов спев. Сен песника Вергилија водила је Дантеа пределима Инферна тумачећи му призоре ужаса да би на крају извео кроз један узан отвор одакле су поново угледали звездано небо. Ево тих стихова у преводу Владете Р. Кошутећа:

„Тим путем скритим ја и вођа сена
Кренусмо чили пут сунчана света,
И успесмо се не стајућ ни трена,
Један за другим месту где вид срета
Дивотне ствари које небом језде,
Кроз отвор кружан ми лакога крета,
Избисмо опет да видимо звезде.“

После читања ове књиге изгледа да на небу западне цивилизације нема звезда. Нити икакве светлости. Нити ичега осим мрака и страха!

Проф. др Никола Жутић

РЕЧ О „ХРИШЋАНСТВУ БЕЗ ХРИСТА“⁸

Поштована госпођо Кијук, поштоване даме и господо,
Предрага Драгића Кијука познавао сам од краја деведесетих година. У времену док се још нисмо боље, научно и списатељски познавали, министар иностраних послова Републике Српске Крајине, Слободан Јарчевић, говорио ми је да је Кијук један од напаметнијих и најобразованијих Срба. У то сам се ускоро и сам уверио. Боље смо се упознали приликом обиљежавања дана успостављања Републике Српске Крајине, дана славе РСК, на Св. Николу, 1999. лета Господњег.

Као један од ријетких српских интелектуалаца, Кијук је редовно долазио на обљетнице Српске Крајине, поштовао њене институције и народ крајишки, који је плебисцитно подржао формирање РСК.

Повремено смо заједно учествовали на промоцијама Шешељевих књига, и тиме давали подршку његовим напорима да истина о антисрпској завери западних неолибералних демократија продре у свјетску, али и домаћу јавност.

У књизи Хришћанство без Христа, коју данас представљамо, Кијук је посветио значајно поглавље Србима заточеницима, на челу са Шешељем, заточеницима који утамничењем свједоче хашку конквисту од ватиканских и неолибералних конквистадора. Зато Кијук, уочавајући и доследно пратећи,

⁸ Прочитано 7. јуна 2012. на представљању књиге Предрага Драгића Кијука „Хришћанство без Христа“ у Удружењу књижевника Србије

кроз историјско вријеме и вријеме садашње, српско страдање означава као врхунац бестијалности нових/старих инквизитора, који свој замах пројектовано теже да реализују већ од 15. вијека, односно од времена израженог ватиканског прозелитима над православним Србима.

Кроз Кијукову књигу Хришћанство без Христа досљедно се одсликавају ставови да Ватикан не одступа од своје непромјенљиве догме, миленијумске идеологије, коју својим ставом, сасвим нескривено, империјално, изражава и Рацингер: „Крист је створио на земљи једну цркву, коју у пуној мјери представља само Римокатоличка црква на чијем је челу наследник апостола Петра.”

Кијук у књизи цитира декларацију о унији из 1439. коју сам и ја често цитирао у својим књигама, а која гласи: „Света Римска црква чврсто вјерује да нико који не припада Католичкој цркви, не само незнобошци него и Јудеји, ни јеретици, ни шизматици, не могу ући у царство небеско, него ће сви поћи у вечни огањ, који је спремљен за ђаволе ако се пред смрт не преобрате к правој цркви.” Као да је вријеме стало, једино су нешто ублажени ставови према Јудејцима, тј. мојсијевцима, због ватиканског расплета према данашњој снази синова Израела.

Ватикан и дан данас напада хијерархију протестантских цркава и њихове вјернике. Ватиканске конгрегације, уз благослов папе Бенедикта Шеснаестог, у свом познатом ексклузивном стилу и у тренуцима ријетко испољене искрености, проговарају својим традиционалним језиком мржње и нетрпељивости према протестантима, али и даље према православцима. Као да кроз најновију покуду „јеретика” (протестаната) и „шизматика” (православаца) одјекује познато ватиканско лажно милосрђе и недодирљивост када кажу: „Католичка црква је једина, света Христова црква.”

Друге хришћанске заједнице (не кажу „цркве”), као, на примјер, протестанти, не могу се назвати црквом, док православне заједнице завређују име цркве, али уз придјев „посебне”. Од хијерархије Англиканске цркве (која је протестантска) и појединих православних цркава упућене су поруке да ће

уједињење хришћана бити могуће тек када папа призна грешке и одрекне се претензија.

Кијук у овој књизи нарочито наглашава улогу римокатоличке тзв. екуменске уније са Србима. Истиче да ватиканска „екуменска” настојања (заправо прозелитска унијатска настојања) имају своју дугу историјску традицију, пошто се ватикански екуменизам развијао из мисионарског унијатизма, који није заборављао на своју основну тежњу да ће поновно уједињење „сестринских цркава” извршити на ватикански „праведан начин”, односно према диктату или жељама Ватикана.

Посебан акценат у овој књизи дат је некрофилском вјерско-националном прозелитизму хрватства, који је стваран од Ватикана и уз свемоћну потпору његове „апостолске” Хабсбуршке монархије. Користим појам „некрофилски национализам хрватства“ јер он живи на лешевима убијених, прекрштених и исељених Срба. Он живи на темељу фалсификаторског поништавања историјског западног српског распрострањања.

Свесрпски национални мазохизам огледа се у српском самопорицању (идентитском самоуништењу), које траје стотинама година. Самопорицање жестоко напредује од времена оснивања бројних ватиканских „илирских” завода и установа, разних оријенталних института за ширење вјере, и то од 15. вијека. Оно што је у свему најморбидније, институтски школовани Срби римокатолици (и тада су, ето, постојале, као и данас, „невладине организације“) постају ватикански мисионари и прозелите, као што су током 20. вијека Срби римокатолици, тзв. Хрвати, постали најревностнији кољачи и ликвидатори Срба у логорима и крашким динарским јамама.

Господин Кијук у овој књизи придаје посебан значај оснивању ових ватиканских прозелитских завода (не кажем мисионарских јер се мисија врши над невјерницима, а не над браћом – одвојеним хришћанима; из самог појма „мисија” произилази ватиканско непоштовање православаца пошто се свде на невјернике афричка и јужноамеричка племена, над којима се, заправо, проводила мисија).

Поменути заводи стоје под националном одредницом „илирски”, која је идентична са националном одредницом „српски”.

Најпознатији је илирски Завод св. Јеронима, основан 1453, у години пада Цариграда. Кијук је луцидно закључио да се са Османлијама, са становишта папства, успешно рјешава и укида словенско питање. Ја бих прецизирао – српско питање.

По мени, најзначајније поглавље ове књиге, „Терор папократије”, почиње наведеним Кијуковим размишљањима. Српски „Илирик” се преко превјеравања настоји претворити у римокатолички Илирик, па потом током последња два вијека и у хрватски прастари териториј. Кијук није упао у замку тзв. научног прихваћања Илирика, као што је успјела да упадне српска научна елита, полазећи од појединих професора факултета, па до академика. Као један од ријетких српских научника, он изражава резерву према наслову књиге Немца Павла Ритера *Croatia rediviva*, па је назива Iliria (*Croatia rediviva*).

Од српских академика једини је Ритерову књижицу под називом *Illyria rediviva* поменуо је академик Дејан Медаковић, истина стидљиво, али је ипак поменуо. Велика већина српских научника то никада није учинила, колико је мени познато.

Та Ритерова књижица од 33 стране је послужила будућим творцима хрватства да инструментализују илирско име за великохрватске циљеве. Творци данашњег хрватства су чак и илирски грб (полумјесец са звијездом) ставили као први грб у колони грбова изнад шаховнице, па су самим тим признали значај овог хералдичког фалсификата, који представља основну полазну тачку у свим каснијим псеудонаучним промоцијама старог хрватства.

Разјашњење појма илиризам, нарочито Ритеровог илиризма на југоистоку Европе, од изузетног је значаја, а то је врло добро уочио и Предраг Драгић Кијук. Зато ћу наставити са неколико реченица на ту тему.

Витезићевим трудом у Загребу су одштампана и сачувана његова дјела, као и бројни рукописи. Угарска канцеларија је сачувала све његове рукописе као особиту драгоценост. То су

били рукописи похрањени све до 1749, када их је – по налогу царице и краљице Марије Терезије – преузео загребачки каноник Адам Крчелић и донио у Загреб, и то са циљем да помоћу њиховом *састави њовјесницу Хрвајтске, Славоније и Далмације*. Дакле, великохрватски „родољупци” у зачетку су били Марија Терезија, каноник Крчелић, уз, постфестум, подршку Вјекослава Клаића, „генијалног” творца виртуелне великохрватске историје. Један од главних промотера фалсификата хрватства, Чех Шидак, управо је благосиљао Крчелића што је исконструисао територијално јединство илирских српских земаља у тзв. хрватске земље и што је од илирске српске „троједнице” пројектовао хрватску.

Адам Балтазар Крчелић је, дакле, у време Марије Терезије одређен да састави, боље речено, да измисли „заборављену” „повјесницу Хрватске”; године 1745. именован је каноником и ректором илирског (српског) колегијума (кога Јарослав Шидак назива „хрватским”), гдје успоставља блиске везе са Маријом Терезијом и са аустријским двором. У ту је сврху написао и прву расправу те врсте, у којој је побијао мишљење о припадности Славоније Угарској. Његова дјела, према оцјени Тадије Смичикласа, „остат ће јамачно за дуго иза саборских списа први и главни извор за повјест Хрватске у вријеме Марије Терезије”. Крчелић је, дакле, та темељна полазна „документарна” основа кривотворитеља хрватства, коју су развијали кроз историју 19. и 20. вијека. На крају је српски илиризам, који Кијук назива пансловенским илиризмом, поистовјећен са хрватством, што у овој књизи Кијук истиче на више мјеста.

Кијук хрватство дефинише као исфрустрирани конверзитски католицизам, а ја бих додао, из којег настаје нација вјерских и етничких мјешанаца, тј. бастарда, у које је требало уклопити и Србе исламске вјере, који се, као продукт турске исламизације Срба, данас огледају у бошњачкој нацији. Старина бошњаштва се не изводи од Срба, већ од вјерске измишљотине богумилства, које се у муслиманским и хрватским круговима представља као нешто сасвим одвојено од православних Срба. Фалсификат о богумилској Босни створио је каноник Фрањо Рачки, на чему нарочито инсистира и Кијук:

„Рачки је у време јаког притиска латинског хришћанства покушао да аутохтоност Босне докаже верским путем. Босна је тако наједном постала богумилска (патаренска) земља, а не српска, нити хришћанска, нити православна. Тиме је Босну требало потпуно изоловати из српске националне, верске и политичке историје.”

Неколико мјесеци пред смрт Кијук ми је дао чланак „Хашка конквиста” да га објавим. Драго ми је да је тај чланак објављен, за Кијукова живот, у „Српској слободарској мисли“, коју и данас уређујем.

Почетком јануара 2012. видјели смо се на Институту за савремену историју, гдје радим. Тада је Кијук дошао да узме своје примјерке тек изашлог 94. броја часописа. Био је то наш посљедњи сусрет. Дуго смо причали о темама које су нам биле заједничке.

Приликом нашег посљедњег сусрета питао сам га да ли сам га добро потписао у штампаном чланку, као књижевника, пошто сам био на мукама да ли да га научно опредјелим као филозофа, политиколога, историчара. Само ми је рекао да нисам погрешио што сам га потписао као књижевника. Очито да је Драгић Кијук био интелектуална претеча борбе за човјечанску истину, националну обнову, типични полихистор у најпозитивнијем смислу – књижевник, филозоф, историк, лексикограф, граматик, лингвиста, у свим дијалектима.

Нека је вјечна слава и хвала нашем прерано преминулом генијалном ствараоцу Предрагу Драгићу Кијуку.

Академик Коста Чавошки

ЈЕДАН ОД ПЕТОРИЦЕ УСПРАВНИХ⁹

Књига *Хришћанство без Христа*, која је, нажалост, и последња књига коју је за живота објавио Предраг Драгић Кијук, још једна је потврда његовог изузетног списатељског дара, велике ерудиције и задивљујуће смелости у расуђивању и закључивању. И када све ово прође, па се једнога дана буду процењивале интелектуална храброст, морална чврстина и осведочена доследност наших писаца и мислилаца, скоро сам сигуран да ће његова духовна смелост и постојаност бити на самом врху и блистав узор за све оне који тек стреме – како он то вели – „царству духовне слободе” (стр. 188).

Док смо били млађи, живели смо под Титовом ауторитарном влашћу са једном изразитом тоталитарном цртом, која је не само диригованом пропагандом, него и грубом силом – хапшењем, осудама за деликт мишљења и утамничењем – ограничавала и затирала духовну слободу. То је, наравно, било и погубно и тешко подношљиво, али се бар знало ко је на којој страни. Са увођењем страначког плурализма и све већим уплитањем страних чинилаца у руковођење не само нашим јавним гласилима и избор водећих званичника, него и у текућу државну политику, одједном није више јасно шта је добро, а

⁹ Прочитано на представљању књиге *Хришћанство без Христа* у оквиру Летњих духовних вечери у Чачку, 19. августа 2012.

шта зло за српски народ, шта представља одбрану националног достојанства и територијалног интегритета државе, а шта недопустиво понижење и неповратну издају народа и државе.

Праве разлоге ове нејасности мало ко је тако добро разјаснио како је то учинио Предраг Драгић Кијук. Тако се „убијање политичког субјективитета државотворне заједнице српског народа правдало већ увелико истрошено флоскулом о изградњи хуманијег друштва, правне државе, мира новог поретка, слободног друштва и мултиетничке заједнице” (стр. 16). А иза тих привидно великих и привлачних циљева крила се патологија „америчке конквисте” – стварање нових држава-сателита на територији бивше Југославије.

Један од уверљивих примера таквог стварања сателитских држава, које немају никакво ни историјско ни етничко оправдање, јесте Босна и Херцеговина. Она је створена 1995. као „експериментална држава сачињена од три народа и два ентитета” (стр. 151). А на делу је била жеља америчке владе да од Босне направи „перманентну политичку трусну област” (стр. 151). „Ова врста ’либанизације’ као стратегије америчке политике већ се поновила девастирањем Ирака (2003–2010), а наставила рушењем Либије (2011).” (стр. 151)

То је, међутим, био само први корак, пошто је одмах после тога уследило такозвано постдејстонско усавршавање, које је смерало преобликовању конфедералне у унитарну, највећма муслиманску Босну и Херцеговину. Најпре је Карлос Вестендорп, користећи такозвана бонска овлашћења, донео читав низ одлука којима је поништавао законе и друге опште акте Републике Српске и у исти мах велики део надлежности оба ентитета пренео на средишњу власт у Сарајеву. Истовремено је својим декретима без призива уклањао са положаја велики број српских званичника и лишавао их свих социјалних права, у нади да ће недовољно послушним Србима утерати страх у кости. Нарочито су били на удару челници и чланови Српске демократске странке. Потом је Педи Ешдаун наставио са овим унитаризовањем Босне и Херцеговине и уклањањем са положаја и радних места већег броја српских званичника и стручњака,

почев од председника Скупштине Републике Српске, преко запослених у јавних предузећима, па до професора универзитета и службеника у локалним властима, то јест свих оних који примају плату из државног буџета и других јавних извора.

Ништа бољи нису били ни Мирослав Лајчак и Валентин Ицко, потоњи високи представници, односно гаулајтери Босне и Херцеговине. Први је 19. октобра 2007. године променио Закон о Савету министара и начин гласања у босанско-херцеговачкој скупштини, тако што је укинуо начело које је осујећивало прегласавање представника једног народа од стране представника других двају народа. А управо је овакво прегласавање представника српског народа било *casus belli* 1992. у Босни и Херцеговини. Почетком 2009. са истим програмом наступио је и Валентин Ицко, који је најавио даље коришћење „бонских овлашћења” зарад поништавања легитимно донетих одлука у ентитетима и смењивања њихових демократски изабраних званичника (стр. 292).

Само правдање овакве централизације и унитаризације Босне и Херцеговине, на штету посебности државне аутономије и Срба у Републици Српској и Хрвата у оквиру муслиманско-хрватске Федерације, било је двоструко. Вашингтон и Брисел су привидно више били склони тврдњи да средишња власт у Босни и Херцеговини мора бити кадра да једнообразно извршава све обавезе које чланство у Европској унији са собом носи, без могућности да ентитетске власти на различите начине извршавају или изигравају прописе Европске уније, што им није сметало да у случају Белгије која је већ подељена на две скоро конфедералне јединице, које једино држи на окупу град Брисел, који има валонску (француску) већину, а налази се на фламанској територији.

Знају, међутим, нови господари света да овакво оправдање централизације и унитаризације Босне и Херцеговине није ни довољно ни дуговечно, па се иза сцене труде да јој прибаве аутохтони културно-историјски, а тиме и национални идентитет, који ће јој обезбедити трајност и дуговечност. Да би то постигли присетили су се Бењамина Калаја, аустроугарског

министра финансија и главног управника окупиране Босне и Херцеговине од 1882. године, који се упорно трудио да уместо српског или хрватског језика наметне некакав земаљски, а заправо босански језик, а тиме и нови босански идентитет. У постдејтонској Босни и Херцеговини поред српског, односно хрватског, а устину једног језика поново је устоличен босански језик, којим наводно говоре „Муслимани“, који су почели да се изјашњавају као Бошњаци.

Још је далекосежније и за опстанак српског народа и српске државе опасније стварање самозване државе косметских Арбанаса, која, по Предрагу Драгићу Кијуку, представља прву „НАТО парламента“ (стр. 16). Њеном проглашењу претходило је беспримерно етничко чишћење руковођено „злочиначком ксенофобијом“, тако да је за само неколико дана, по сведочењу Чедомира Прлинчевића, из елитног дела Приштине избачено око 30.000 станара (стр. 16). Са прогонима се наравно наставило, да би по окончању агресије Атланског пакта са Косова и Метохије било протерано око 200.000 Срба, од којих се потоњих година вратило само 5%, који живе и малобројним енклавама ограђени бодљикавом жицом. „Управо стога“ – закључује Предраг Драгић Кијук – „десет година од геноцидног напада на српски народ (1999–2009) јесу његова продужена агонија, али и суноврат свих вредности које је историја подарила европским друштвима“ (стр. 18).

Све су то разлози због којих српски народ и Србија не могу сматрати америчку владу пријатељском нити уопште могу помишљати да уђу у Европску унију. Јер ако 22 од 27 држава чланица Европске уније не само признаје самозвану државу косметских Арбанаса, него и нас присиљава да то учинимо, онда се преко тога не може прећи, пошто нам се јасно ставља до знања да у Европску унију Србија може ући само без Косова и Метохије. И што је још горе, упоредо са процењивањем услова које Србија треба да испуни да би ушла у Европску унију, органи у Бриселу истовремено процењују колико је на том европском путу одмакла самозвана косметска држава.

У овом критичком ставу према Европској унији Предраг Драгић Кијук је отишао и корак даље, па је истакао још један суштински разлог који нас спречава да уђемо у Европску унију. То је њен спорни духовно-историјски идентитет. На једној конспиративној конференцији 3. и 4. јула 1998. године у Берлину, потпуно сакривеној од јавности европских народа, немачки министар Клаус Кинкел је, уз једногласно одобравање, изговорио аксиоматски став: Европа није хришћански клуб (стр. 182–183).

Ово антихришћанско расположење показало се и приликом састављања Устава Европске уније, који је одбачен на референдуму у Француској и Холандији. Иако је било добро образложених предлога да се у његову преамбулу унесе одредаба о хришћанском идентитету уједињене Европе, они нису прихваћени. А разлог за овакав став није била само секуларистичка политика, него и благонаклон став према муслиманима, како према онима који су већ грађани Европске уније, тако и према онима у Турској, Босни и Херцеговини и у самозваној косметској држави, који би то могли бити.

Стога по Предрагу Драгићу Кијуку у Европску унију не треба улазити само због уцене Косовом и Метохијом и отимања од Србије тог стожера на којем почивају њен национални и духовни идентитет. Разлог нашег непристајања мора бити и спорни идентитет такве Европе, из чега је извукао једноставан закључак: „Срби у Европу да, духовно искуство у Србе не.” И то би, коначно, било и најважније да – у тренутку у коме се хришћанство без Христа намеће као замена христоликој персоналности – „као народ, наоружан знањем и свешћу да морамо будити савест света, и своју сопствену служимо једино истини хришћанског преображења” (стр. 188).

Поред овог, Предраг Драгић Кијук је изнео још један разлог због којег не треба дозволити нашу асимилацију у Европи без своје властите душе. Реч је о њеној американизацији која се, поред осталог, огледа и у особеној „секуларној демократској свести”, која је, по Пејцу Смиту, изфрагментисала хришћанство тако да „свако може стварати религију по свом укусу”. А са

успоном Сједињених Америчких Држава до надмоћне светске силе, успоставља се и нови светски поредак, који подразумева не само политичко потчињавање него и духовно поробљавање. У њему више нема никакве правне сигурности јер је моћ силе заменила моћ права (стр. 298).

Најбоље промишљени делови Кијукове књиге посвећени су претензијама римскога папе и његовом изопачавању изворне хришћанске вере, почев од измене никеоцариградског Символа вере – догматом о исхођењу Светога духа и из Сина, преко његовог настојања да буде апсолутни ауторитет и у духовним и у световним стварима, до представљања себе у хришћанском свету као непогрешивог Христовог заменика (*vicarius Christi*) и намесника на земљи. То је, поред осталог, довело и до преобраћања Цркве Христове у земаљску државу, којом су римске папе располагале све до уједињења Италије 1870, а на праксеолошком плану до злоупотребе хришћанске вере као политичког средства.

Управо је српски народ током претходна три века најчешће био жртва ових папских претензија изражених у агресивном проселитизму, нарочито у Далмацији и западној Херцеговини, а потом и у Хрватској, Славонији, Војној крајини и Босни и Херцеговини. А то мартирство српског народа проистекло је из његовог упорног одбијања да се романизује и латинизује (стр. 161).

Унијаћење и преобраћење у католицизам, били су, међутим, само „хуманији” начин борбе против православних Срба, који је повремено попримао облик и неприкривеног физичког насиља. А онда је наступио Други светски рат у којем је на тлу марионетске Независне Државе Хрватске извршен страشان геноцид над Србима, а да свети отац у Риму, иначе заљубљеник у Хитлера, не само да није изрекао ни једну реч осуде овог мрског злочина огромних размера, него је и благосиљао његовог родоначелника и извршиоца – усташког поглавника Анту Павелића. И кад су наивни, нарочито међу Србима, већ поверовали да то није вековна константа у папској политици према православним Србима, папа Јован Павле II беатификовао

је Алојзија Степинца, који је заузимао положај првосвештеника у стожеру усташке солдатеске. И то није било све. Када се Хрватска противуоставно отцепила од бивше Југославије, папа Јован Павле II дао је налог да Ватикан, као држава, први призна независност Хрватске, иако је то значило да ће Срби у Хрватској постати незаштићена, а потом и прогнана национална мањина. Поред теолошких, то су били и историјски разлози којима се наш Кијук руководио када је одбацивао сваки екуменизам.

Како је све ово и познато и несумњиво, поставља се наравно питање како наши званичници тако лако прелазе преко етничког чишћења Срба, које је на тлу Хрватске извршено 1995. године и тако жарко желе улазак у Европску унију, иако добро знају да у њу могу ући само без Косова и Метохије. Посреди су, нажалост, удворичка психологија и историјска неодговорност (стр. 295).

Невоља је, међутим, у томе што пред народом и историјом није неодговорна само наша политичка него и духовна елита, оличена у врхунским интелектуалцима у Српској академији наука и уметности, Матици српској, Удружењу књижевника Србије и неколиким универзитетима. Јер ако је политичка елита састављена од највећма користољубивих људи осредње памети, који се релативно брзо смењују на политичкој сцени, припадници постојане и неупоредиво трајније духовне елите у начелу би морали бити некористољубиви и са далеко већом осетљивошћу за историјску судбину државе и народа којем припадају. И што је још важније, не би наши државни челници били тако понизни и послушни новим господарима света, нити би се тако лако одрицали и државне територије и животних националних интереса, нарочито на Косову и Метохији, да су, којим случајем, непрестано изложени контроли и јавној критици наше духовне елите. Знали су то, наравно, и моћни страни чиниоци који већ одавно преко својих потркуша управљају овом земљом, па су се потрудили да раздију и пригуше нашу духовну елиту, тако што су један њен део поткупили, поглавито преко такозваних невладиних организација, други

део ућуткали и убедили да се више ништа не може урадити ни постигнути, а трећи део, који још увек одлучно и благовремено јавно делује, скрајнули и лишили могућности да се оглашава у водећим јавним гласилима, нарочито на телевизији.

Оно што нас, упркос свему томе, пријатно изненађује у овој Кијуковој књизи јесте његова тврда вера, да „не постоји ни један разлог да Срби као народ западну у очајање” (стр. 188). Иако нисмо сигурни шта је све Кијук при том имао у виду, можда се треба присетити ових његових речи: „Ако има и само пет усправних Срба, има наде.” Један од њих сигурно је био Предраг Драгић Кијук. А захваљујући овој и деветнаест претходних књига, док у његовом гробу почива већ хладан пепео великог пламена, он и даље живи у српском народу и у свима нама.

Проф. др Љубомир Протић

ХРИШЋАНСТВО БЕЗ ХРИСТА¹⁰

Књига Предрага Драгића Кијука Хришћанство без Христа ће код разних читалаца изазвати различите асоцијације. Многи ће је сврстати у књигу о генези и путу римске епархије ка обезбожењу; а ја бих је најрадије одредио као скуп научних радова који нас опомињу на обавезан отпор варварској најезди која нам долази са Запада. То је књига о кризи Евроамерике која је, уствари, криза хришћанства на тим просторима. Нама се та криза данас „сервира” као економска криза, али она није само то. Она је, уствари, пре свега и изнад свега духовна криза.

Утисак ми је да књига садржи два нивоа, која бих, условно, назвао видљиви и невидљиви. Видљива компонента се може окарактерисати на следећи начин. Предраг Кијук анализира деловање Римске цркве кроз векове у односу на околину, а посебно у односу на нас Србе. На том нивоу књига је збирка научних радова који су изузетно интересантни и могу послужити будућим истраживачима као почетни текстови који, разрађивањем, могу да доведу до нових сазнања, па чак и до будућих магистарских и докторских дисертација на ту тему. Примера ради, наводим да сам се читајући књигу мало више заинтересовао за деловање ђаковачког бискупа Јосипа Јураја Штросмајера на Првом ватиканском концилу. Проучивши то, говорио сам о његовом деловању у УКС пре неколико месеци при представљању књиге Хришћанство без Христа.

¹⁰ Прочитано на Летњим духовним вечерима у Чачку, о Преображењу 2012.

Та видљива компонента је академски интересантна, па се (у том смислу) књига могла појавити ма где. На овим нашим просторима књига није само академско разматрање тог деловања јер се оно директно одражава на наше животе. Ту почиње невидљива или слабо видљива компонента књиге. Хрватско-ватиканска идеја (и реализација) од пре седамдесетак година, позната као 1/3, 1/3, 1/3, се, данас, видљиво-невидљиво трансформише у то да се у Српску Православну Цркву и српски народ инфилтрира тзв. екуменизам, који би их покренуо и „гурао“ ка „свејересној“ (Св. Јустин) римској епархији. Уочивши то, Кијук пише књигу која је опомена српском народу. Та опомена није опомена кроз тамнички прозор, већ је опомена кроз прозор грађевине која је евроамеричка колонија. У том смислу два, физички, заробљеника, Свети Николај и Предраг Драгић Кијук, будући да су духовно слободни, упозоравају српски народ на опасност која нам прети од лицемера са Запада.

Књига „Хришћанство без Христа“ је завештање српском народу. Кроз све текстове у књизи непрекидно се изражава упозорење које је слично речима Св. Марка Ефеског: „Бежите, дакле, браћо од њих и од општења са њима. Такви су лажни апостоли, препредени делатељи, прерушени у Апостоле Христове. То није ни чудо јер се сам Сатана преображава у анђела светлости. Није, дакле, за чудо када слуге његове се прерушавају у слуге праведности, али свршетак (крај) ће им бити по делима њиховим.”

Невидљиво у овој књизи је свакако то да је она опроштајно обраћање српском народу драгог нам Кијука. То обраћање ме неодољиво подсећа на опроштајно обраћање већ цитираног Св. Марка Ефеског пред пуно сведока на самртном часу. Он каже: „Ја говорим и сведочим пред многима овде присутним и угледним људима: ја нипошто нећу и не примам општење с Патријархом и онима што су с њим ни у овом мом животу, ни после смрти, пошто не примам ни Унију са латинима, ни латинске догмате, које је примио он и његови једномишљеници. Ја сам потпуно уверен да што даље стојим од њега и сличних њему, утолико бивам ближе Богу и свима Светима; и уколико

одвајам себе од њих, утолико сам сједињенији са Истином и са Светим Оцима, Богословима Цркве. Исто тако сам убеђен да њихове присталице далеко стоје од Истине и блажених Учитеља Цркве. Стога и говорим: као што сам у току целог живота свог био одвојен од њих, тако и у време одласка свог, па и после моје смрти, ја се одричем општења и уједињења с њима и проклињући заповедам: да се нико од њих не приближи ни моме погребу ни моме гробу.” (Архим. Амворсиј, Св. Марко Ефески и Флорентинска унија, Monastery Jordanville, NY, 1963, 226 – 227)

По мом скромном схватању, прецизнији мото за ову драгоцену књигу тешко је изрећи. Невидљиво у књизи је већ „видео” Св. Марко. Једино што би драги Пеђа у последњој реченици заповедио, али без проклињања, колико га ја познајем.

Владимир Димитријевић

ЗАВЕШТАЈНА КЊИГА КИЈУКОВА

(Предраг Р. Драгић Кијук: Хришћанство без Христа,
Рашка школа, Београд, 2011.)

Кога нема – без њега се може, каже једна, прилично бесловесна, изрека, коју понављамо и не размишљајући о томе да има губитака који су ненадокнадиви. Кога нема, без њега се мора, али празнине које настају приликом одласка часних, озбиљних, вредних и одговорних јесу трајне.

Један од таквих био је и Предраг Р. Драгић Кијук, хуманиста, књижевник, преводаца, есејиста, антологичар, ликовни критичар, драмски писац, лексикограф, медиавелиста, историчар, персоналиста и достојевиста, аутор преко двадесет књига есеја, проглашен од Интернационалног биографског центра 2010. за једног од сто слободних светских мислилаца, укљученог, биобиблиографском одредницом, у Кембрицово издање „2000 интелектуалаца у 21. веку”.

Био је аутор књига какве су *Bestiarium humanum*, Атлантика као језуитски идеал, Најезда нових варвара, Еристички есеји, Уметност и зло, Огледи из омитике, као и енциклопедије српског народа *Сатена mundi*; Кијук је приредио, на енглеском језику, и Антологију српске средњовековне и ренесансне поезије, коју је један од највећих живих композитора данас, православни Енглец сер Џон Тавенер, обилато користио за неке од најзначајнијих својих композиција, какав је седмочасовни

„Покров храма”. Кијук нас је напустио у јануару 2012, и ко год га је знао, слушао (једног од, поред Николе Милошевића, најбољих беседника међу нашим интелектуалцима) или читао, срео се са стварношћу стихова Алфонса де Ламартина: „Једног бића нема – и већ све је празно.”

Па ипак, Кијук нас је, радећи на завршној верзији своје завештајне књиге до последњег тренутка (мождани удар је добио уочи Савиндана, спремајући се да иде у Републику Српску и беседи о највећем Немањићу, а вече пре тога је, са сином, довршавао именски регистар свог потоњег дела), обдарио Хришћанством без Христа, трајним доприносом српској култури и националном памћењу.

Свет у коме живимо (умиремо?)

Књига о којој је реч је збирка историософских огледа подељених у два дела: „Постхришћанска Европа” и „Постхуманистичка Европа”. Огледи су настајали у потрази за смислом светских и наших збивања у последњој деценији 20. и првој деценији 21. столећа. Наравно, Кијук је знао да су корени свега што се збивало и свету и нама много дубљи од онога што покушавају да нам представе само као једну од многобројних светских економских криза, после којих ће се либерални капитализам опоравити и наставити свој тријумфални поход ка „крају историје” (Френсис Фукујама).

Као и сви озбиљни истраживачи, Кијук је ишао до корена модерне кризе Европе и човечанства које је, на овај или онај начин, Европа обликовала: а то је трагедија хришћанства. Као верни ученик Достојевског, Кијук је сасвим на страни кнеза Мишкина који је рекао да је римокатолицизам за Европу био опаснији од атеизма, јер је проповедао изопачени лик Христов. Наиме, од када је Запад отпао од пуноте заједничке православне вере првог миленијума, и од када је папа пожелео да буде не само духовни, него и световни владар, лик Христов, у коме је потврђена сва пунота Божијег човештва, замењен је огољеном вољом за моћ. У име Христа, прогнаног на небеса

(остао је самопроглашени Његов викар на земљи, у Риму) подизане су ломаче за спаљивање инакомислећих. Папа, то „свето чудовиште” (наслов једног од Кијукових огледа из ове књиге), створио је – хришћанство без Христа, које се, у 16. веку, додатно изобличава кроз протестантизам. У протестантизму агресивни материјалистички индивидуализам и секташтво замењују црквену саборност и свест о свечовештву. Тако и паписти и протестанти, ширећи хришћанство без Христа, истребљују народе Северне и Јужне Америке, Аустралије и других освојених области (док, да не заборавимо, православни Руси, до дана данашњег, настоје да од нестанка спасу све народе свог државног простора, чак и оне чијих представника има свега неколико хиљада).

У 18. веку, као доказ „пунолетства” гордог cogito ergo sum хомункулуса, рађа се секуларно просветитељство, које, зането „патосом насилног даривања среће” (Флоровски) од 1789. до данас, креће у крваво остваривање утопије (на српском, „утопија“ се каже „нигдина, недођија”). У том смислу, Кијук је на трагу Владике Николаја, који је рекао да је 18. век био рат против Цркве, 19. век рат против Бога, а 20. век – савез са сатаном (зато је отац Јустин рекао да је то век „атомске технике и прашумске етике”). Врхунац развитка обезбоженог човечанства је америчка Империја, која, у свом расистичком безумљу, прикривеном причом о људским правима и демократији, стреми остварењу идеје тзв. „златне милијарде” кроз Трећи светски рат за коначну победу над остатком света.

Кијук у својој књизи показује како је настао свет после Другог светског рата: Ватикан, разочаран у нацифашистички неуспех крижарског похода против Совјетског Савеза (у дубљем смислу, православне Русије), склапа, крајем светске војне, савез са Вашингтоном, а бивши нацисти, са дозволом папе и Беле куће, постају творци Европске Уније (нацистички градоначелник Келна и обожаватељ Мусолинија, римокатолик Конрад Аденауер, симбол је америчко-ватиканског савеза који је уобличио ЕУ, као што је и Реган – Војтилин план о сламању Варшавског блока, створен на почетку осамдесетих година

прошлог века, за време Горбачова остварен у пракси). У слику глобализма треба укључити и лихварску интернационалу Рокфелера, Ротшилда, Моргана и њихових помоћника (а Кијук у својој књизи то и чини).

Лихварократија је 1913. створила приватну америчку Банку федералних резерви и кренула у штампање највеће илузије човечанства, долара, новца који је бог обезбожених („In God We Trust”, пише на новчаници од једног долара, као ругалица свима који верују да је САД држава људских права и демократије, а не зла и мамонизма). Кијук цитира покајничке речи Вудроа Вилсона, који је лихварима омогућио да створе Банку федералних резерви:

„Наша велика индустријска нација се контролише кредитним системом. Наш кредитни систем налази се у приватним рукама и на тај начин се развој наше нације, као и све остале наше активности, налази у рукама неколицине људи који неизоставно, из разлога сопствених интереса, застрашују, контролишу и уништавају истинску економску слободу. Постали смо једна од најгоре контролисаних власти цивилизованог света.”

Америчка војна моћ, лихварска интернационала која је користи за своје циљеве и Ватикан, као творац „хришћанства без Христа” (са придруженим протестантима, чији „најпрогресивнији” либерални изданци већ постављају жене за „свештенице” и „венчавају” содомите) – ето кључних фактора света у коме живимо (или, као ми, Срби, бомбардовани 1995. и 1999. осиромашеним ураном, умиремо.)

Кијук је јасан: корени савременог света су трули. И зато тако смрди, свуда око нас. А плодове обезбоженог хуманизма тек ћемо видети, јер још један светски рат је на помолу. Трагичан пад човечанства сажео је, у једној реченици, још један Кијуков учитељ, Берђајев, устврдивши да ће људи који су одбили да буду слободна браћа у Христу завршити као робови уједињени под гвозденом петом антихриста, последњег лажног месије у злу „збратимљених” нација.

Судбина Срба

На страшној међи Истока и Запада, Срби су се нашли опредељени Светим Савом да буду сведоци православне саборне Истине, због чега су, још од Средњег века, били на удару папских крижара, који су се руководили начелом „Буди католик или умри!”

Од похода угарских великаша на Босну и Србију, које су папе штедро благосиљале, преко унијаћења Срба у Хабзбуршкој монархији до ратова Беча и Берлина против Србијице у 20. веку, папство је „источне шизматике” на Балкану сматрало својим главним непријатељима. Створивши „вештачку хрватску нацију” (Војислав Шешељ), Ватикан је постепено припремао пут за усташки геноцид над Србима у 20. веку, који је, по својим исходима, био србоубилачки (а, захваљујући југословенству, и самоубилачки; јер, како би рекао др Жарко Видовић, југословенство је било идеологија кукаквичких Срба који су хтели да побегну од завета са Христом и Светим Савом, зарад уласка у цивилизацију утопијског просветитељства).

И протестантски англосаксонци нису били ништа мање исупњени антихристовском мржњом према Другом и Другачијем: Едвард Гибон, аутор студије о паду Римске империје, крајем 18. века писао је да су „словенски и турски варвари по доласку на Балкан упропастили романско – ромејско царство”, чиме су „створили најстрашнију и најпоқваренију мешавину разних нижих раса”. Крајем 20. века, Евроамерика се с „нижом расом” Срба обрачунала бомбардовањем, као што су то већ чинили Германи у Првом и Другом светском рату. Кијук каже:

„Одлуком да финализују геноцид над Србима, Американци су Монроову, Реганову и Клинтонову доктрину свели на Хитлерову доктрину. /.../ По новој доктрини, очито, само војска НАТО-империје (која претходно успоставља рат, убија и исељава становништво) може да одржава ред на геополитичком простору који је огласила својим. Шта је онда чудно да су Американци седам година пре почетка распада комунистичке Југославије (1991) разрађивали планове за сатанизацију Срба,

будући да су процењивали да ће они бити највећа сметња рушењу земље којој су дали име и поднели жртве у стварању (прве) монархистичке и републиканске (друге) Југославије. Сатанизација је требало да успостави будућу логику трансираном путу преорганизоване НАТО фаланге. Инсценирање низа случајева (Вуковар, Дубровник, Сарајево, Сребреница или Рачак) тек је представљало почетак завршне фазе холивудске стратегије у декомпоновању југословенске заједнице. Истоначно, не бирајући средства за остварење свог криминогеног циља, Американци ће подржати свеукупне сепаратистичке покрете на крају постојања друге Југославије, па чак и сепаратизам шиптарске мањине – дарујући свима право на посебне државе.”

Срби се, упркос свему, нису предали. Док год у њима буде било људи који, попут покојног Кијука, имају храбрости да сведоче да је Бог Христос, а не златно теле лихве и лажи, они неће бити побеђени. Завештајно дело Предрага Драгића, Хришћанство без Христа, биће им један од најзначајнијих уџбеника отпора.

СЕЋАЊА НА КИЈУКА

* * *

Сейни смо кад се сейимо. Ово су сейни зайиси о ономе који није живео за себе, неіо за друіе, и који је, на йламену саможрйвене љубави, іорео и саіорео. Они су живи доказ да не само „йроћи живоїи није йоље йрећи“ (Пасйернак), неіо да „іде је ойасносїи, расїе и оно сїасоносно“ (Хелдрелин). Ако су се на некої моїли односїи сїихови Рилкеови („Сойсївену смрїи, о Боже, сваком дај, / мрење шїо ниче из оної живоїа, / іде му се љубав здивала, и сјај, / и смисао, и беда, и сїрахоїа“), онда је їо свакако йокојни Предраї Р. Драїић Кијук. И они који су нам йодарили своја сећања на њеїа с їим ће се свакако сложїи.

Коста Димитријевић

СА ПРЕДРАГОМ Р. ДРАГИЋЕМ КИЈУКОМ

Када ми је после Савиндана наш заједнички пријатељ, угледни професор и књижевник, Владимир Димитријевић, јавио о изненадном одласку у Вечност великана српске слободарске мисли и неуморног борца за свету истину и правду Предрага Р. Драгића Кијука, о чијем је подвижничком животу, значајном делу и злом времену написао студиозне, најбоље приказе, остао сам скоро без речи, запањен свирепом неумитношћу судбине, док ми је у мислима одзвањала порука нашег светитеља и просветитеља: „Кратак је пут којим ходимо, дим је живот наш, пара, земља и прах”.

За оног који се, по Његошу, „имао рашта и родити”, та мисаона рефлексива могла би се допунити уверењем да ће врхунско књижевно стваралаштво Предрага Р. Драгића Кијука, остварено у преко двадесет књига и хиљадама библиографских јединица у листовима и часописима за „крст часни и слободу златну”, за славу и част угроженог од новог светског поретка српског народа, наставити његов племенити живот, бити путоказ будућим поколењима што најбоље, између осталог, сведочи скорашње постхумно објављивање капиталног историјско-философског, обимног дела Хришћанство без Христа у издању „Рашке школе”.

Дужан сам у уводу фрагментарних сећања на дружење са Предрагом Р. Драгићем Кијуком (по његовог казивању додатак

Кијук настао поводом презимена предака са Баније, из околине Двора на Уни, село Блиња) да напоменем: иако сам по сазнању тужне вести био болестан, нисам могао да по цичи зими ове 2012. не изјавим искрене речи саучешћа породици мог драгог пријатеља из младалачких година и одам му достојну пошту при опелу у новогробљанској цркви испуњеној његовим саборцима и поштоваоцима.

Моја сећања на дружења са значајним српским и истовремено светским писцем – ерудитом, као и историчарем енциклопедијског знања, Предрагом Р. Драгићем Кијуком, почињу од његовим младих година када сам му, као уредник културне рубрике информативног листа „Процес“, објавио два запажена литерарна прилога. Памтим и данас, баш када сам средином јула 1969. године припремао своју рубрику са интервјуима Добрице Ђосића и Божидача Ковачевића у редакцију „Процеса“, која се налазила у Улици Краља Милутина 27, наишао је висок, изразито мршав, помало натмурен, двадесетчетворогодишњи младић правилних црта лица са изразитијим обрвама, који ме је, после представљања, упитао да ли сам примио његово писмо.

Одговорих Пеђи (тако сам га увек звао) да је то писмо дошло до главног уредника Николе Керна, који ми га је тек дан раније предао. „Имајући у рукама Ваш лист, а пратећи критеријуме којима је Ваша кућа тежила осећам се обавезним да као стваралац не затајим на страницима Вашег листа“, препоручивао се у поменутом писму Пеђа за сарадњу уз напомену: „Као стални сарадник скоро свих листова и часописа у земљи (‘Политика’, ‘Књижевне новине’, ‘Телеграм’, ‘Књижевност и језик’ и др) и као човек који је после дипломирања на литератури продужио своја естетичка пружања на Историју уметности – шаљем Вашој кући један рукопис.”

Нажалост, тај послани прилог главни уредник је затурио, али Пеђа ми је из фасцикле предао његов дупликат под називом „Ратови, градови, ламенти“, притом рекавши:

„Знате, из тог мог есеја посвећеног Новобрђанину Димитрију Кантакузени извиру путовања, сматрам – једног од највећих песника.”

Истовремено, предао ми је на увид и други текст под симболичним насловом „Књижество Стефана Душана”, у којем је, поред истицања чувеног Законика најславнијег српског цара, изнео низ доказа да поменути садржи и литерарну вредност, као и „чудну фигуративну изажајаност”, нарочито у вези „казивања философском димензијом света и живота”. (Цитат из објављеног Пеђиног текста у рубрици „Летопис човека човеку” у броју од 22. јула 1969)

Приликом следеће Пеђине посете честитао сам му у име редакцијског колегијума на успелом тексту, док ми је он, веома задовољан његовим објављивањем, предао нови есеј под симболичним насловом „Слово љубави – крв и ум” уз коментар:

„Остављам Вам свој текст надахнут најлепшом песмом Слово љубве деспота Стефана Лазаревића, посвећен лепоти овоземаљске љубави, насупротив Петрарки, занетом туђом супругом Лауром, који је одбило већ неколико уредника.”

Задовољан нашом сарадњом, Пеђа ми је за своју сматрајући редовну рубрику „Летопис човека човеку” послао недатирано, кратко, писмо:

„Друже Димитријевићу,

Изињавајући се на деранжирању, приморан сам да Вам се обратим, наиме да предам текстове о којима смо говорили. Верујем да ће текстови, односно рубрика заиста бити занимљиви и да ће одговарати критеријуму Вашег листа. Молио бих, ако будете у могућности, да ми илустрацију – оригинал, сачувате (обе илустрације су моје и њима сам тежио да фигуративно читаоце претметнем одређеном времену).

С искреним поштовање Ваш

Предраг Р. Драгић Кијук

П. С.

Волео бих да прво објавите есеј “Танатозис културног смисла.”

После неколико дана Пеђа ми је послао текст посвећен Мирку Ковачу и још неколико краћих есеја уз напомену да одлази на дужи пут и да ће се, по повратку, јавити. Нажалост, ништа од понуђеног није објављено јер је лист, због

директорових малверзација, после десетог броја био угашен, док сам ја наставио с редовним радом у кући „Политика”, где сам у то време био у немилости врхушке, тако да сам био приморан да водим и радни спор, који је после пет година добијен, док се за мене ситуација променила набоље доласком на чело редакције НИИ-а Ђорђа Раденовића.

Али за све време моје дружење с Пеђом се наставило, тако да је често долазио у мој тадашњи стан у Улици Ранка Тајсића, где су ми комшије биле Данило Киш, Александар Ристовић, Владимир Стојшин и Мића Данојлић. То све напомињем да је те, тада писце у најбољем животном стваралачком добу, Пеђа лично или преко мене упознао, док су они, већином, имали позитивно мишљење о његовој првој објављеној књизи Пасије по човеку (1970).

Пеђа се у то време радо играо са мојим малим сином Сашом, док је занимљиво причао о посетама древним српским задужбинама, а највише о Светој Гори и тамошњем нашем манастиру Хиландар, задужбини Немањића, о којем је имао намеру да пише већу студију. У то време често ми се жалио на повремене јаке главобоље, као и болове у кичми, због чега сам га водио код чувеног доктора Пујевића, који је у Кини изучавао и успешно примењивао њихову медицинску науку. Посебно је волео да му причам о ранијем дружењу са познатим писцима Милорадом Павловићем Крпом, Симом Пандуровићем и низом осталих прогнанника од тоталитарне власти који су се окупљали у кафани „Барајево” и салону моје куме – историчарке Полексије Стошић Димитријевић, о чему сам писао у својим мемоарским књигама.

Наше чешће дружење било је настављено с већим интензитетом после гушења студентских демонстрација, када је Пеђа у реновираном Официрском дому, тада основаном Студентском културном центру, био постављен за уредника трибине „Сведочанства”. Веома га је заинтересовала тада објављена моја ратна хроника Јунаци Српске трилогије говоре, чије је штампање после другог наставка у старом НИИ-у било политичком одлуком обустављено. Пеђа је био заинтересован да на

трибини „Сведочанства СКЦ“ одржимо представљање те моје ратне хронике о солунској офанзиви уз учешће двојице ратника: последњег бана и сенатора, проф. Драгослава Ђорђевића, и пуковника Светислава Крејаковића с којима сам га упознао.

Поред поменутих јунака хронике, у петак 26. новембра 1971. године у 18 часова учествовали су на трибини „Сведочанства“ књижевници Божидар Ковачевић, Благоје Живковић, Војислав Минић, др Тоде Чолак, као и аутор, док је Пеђа надахнуто изговорио поздравну беседу. А њега је посебно заинтересовао ратни дневник Ђорђевића, који је његов земљак Јаковљевић објавио у свом чувеном роману Српска трилогија, као и дневник о освајању Кајмакчалана др Синише Ђаје, док смо, касније, посетили и пуковника Крејаковића, присутног погибији великог јунака војводе Вука на Груништу. Деценију касније више од половине моје ратне хронике уврштено је у репрезентативни зборник Голгота и васкрс Србије.

Добар пријем мојих Јунака... и пред препуном салом вођењих разговори Пеђу су довели до за мене веома занимљивог предлога: да у оквиру трибине „Сведочанства СКЦ“ током 1972. организујемо низ сусрета са врхунским уметницима наше земље, који би били снимљени магнетофоном и уз фотографски материјал достојно оглашени у штампи. Међутим, како сам у то време био доста заузет писањем животне исповести за „Политику“ поводом 80-годишњице Иве Андрића – јединог нобеловца, Пеђа је преузео на себе да води преговоре са нашим уваженим ствараоцима – гостима трибине „Сведочанства“, тако да је први 21. фебруара дао пристанак наш чувени беседник – професор светске књижевности Рашко Димитријевић, који је одушевио присутне, који су дошли у толиком броју да је чак др Јеротић све време стајао. Док је од Крлеже био одбијен, Пеђа је успео да на своју, односно нашу трибину 28. фебруара доведе председника САНУ др Павла Савића, који је те вечери дошао преморен, тако да сам имао муке да причам што занимљивије на тему живот, дело и време Павла Савића.

Онда је Пеђа, поводом полувековног књижевног рада др Милана Кашанина, тада „писца у сенци славе“ због кумства с

кнезом Павлом, успео да Кашанин учествује на трибини, којом приликом је рекао: „Хвала вам што сте се први и једини сетили моје велике годишњице.”

Кад сам др Кашанина довезао таксијем у СКЦ, Пеђа је организовао мали пријем у својој канцеларији подаривши писцу велику Јанзонову књигу о светској ликовној уметности с нашом посветом. Међу многобројном публиком запазили смо и Кашанинову кћер Марину са децом, као и песнике Васка Попу и Свету Мандића, док су на крају питања била доста провокативна.

Све што су говорили на трибини „Сведочанства” проф. Рашко Димитријевић и др Милан Кашанин објавио сам у књизи симболичног наслова Време забране (1991), као и своје сусрете са Ивом Андрићем и Милошем Црњанским у Лондону. Они су у „Политици” објављени цензурисани од надлежних, тако да сам од Црњанског имао велике неприлике. Али када га је Пеђа позвао да гостује на трибини, није одбио и још је рекао „да ми се извињава због интрига у стилу рекла – казала у вези моје личности”. Тај мој разговор са Црњанским, заправо његову краћу, цензурисану верзију објављену у „Политици”, Пеђа је касније унео у од њега одлично уређени зборник посвећен годишњици великог писца на енглеском језику уз свој есеј у издању ревије „Завичај”.

Са своје стране обезбедио сам разговоре 6. марта са великим народним уметником – оснивачем чувене Опарићке школе Јанком Брашићем, који је својим казивањима одушевио Пеђу и обећао да ће му насликати портрет.

Гост трибине 20. марта 1972. био је чувени академик проф. др Милан Будимир, а 27. марта вајар Ристо Стијовић, поводом 60-годишњице стваралачког рада о чему преносим белешку из своје аутобиографско-мемоарске књиге Необичне судбине:

„Много година касније, поводом шесте деценије уметничког рада у то време најцењенијег српског вајара – академика Ристу Стијовића посетио сам заједно са књижевником Предрагом Драгићем Кијуком, уредником трибине ‘Сведочанства’ СКЦ... У време мог прогона у ‘Политици’ добровољно и племенито

интелектуалац, изврсни истраживач наше тада запостављене културно-историјске прошлости, Предраг Драгић Кијук, касније аутор низа драгоцених аналитичко-енциклопедијских књига посвећених српској и словенској историји, посебно византијској цивилизацији, као и проучавању феномена папске идеологије, до сјајних анализа књижевних дела од Достојевског до Пекића – пружио ми је изванредну шансу да уз његову драгоцену сарадњу на поменутој слободарској трибини ‘Сведочанства СКЦ-а’ 1972. године, као водитељ, остварим низ разговора са најистакнутијим уметницима и научницима. Ти разговори били су видно оглашавани преко новина и на огромној табли испред СКЦ-а, али и снимани магнетофоном и како сам касније сазнао, завршавали пред Идеолошком комисијом, да би после неколико месеци због ‘испољених националистичких изјава’ били забрањени...”

И даље, дајући опширан портрет Стијовића, веома ми је помогла Пеђина пристуност да бисмо успели на крају да чувеног вајара позовемо на трибину, где је дошао само захваљујући од нас нађеној замени да гледа његову, нажалост умирућу, супругу – Францускињу, што је тужна прича. Јер чика Риста поред куће – атељеа у Улици Владете Ковачевића 8, као свој легат друштву је оставио и све своје уметничке радове, док је био приморан, без икакве помоћи од Скупштине града, да сам негује тешко болесну супругу. Ипак, морам признати да су те наше вечери биле достојно оглашаване у „Политици” и осталој штампи, али да ме је истовремено изненадио прекор од уредника Драгослава Зире Адамовића: „Замерам ти, као и остале колеге, што на тој трибини ангажујете масоне и националисте!” Признајем да то уопште ни Пеђа, као и моја маленкост, нисмо гледали, али, нажалост, таква су била „вунена времена”, па је зато од Идеолошке комисије трибина „Сведочанства” била забрањена.

Занимљиво да је убрзо потом и Пеђа био премештен у „Библиотеку стране периодике СКЦ”, где је вредно радио, али је касније чак дошло до жалосног радног спора. Какав је однос био према Пеђи, најбоље сведочи, за коју годину, штампан

зборник СКЦ испуњен мноштвом звезда естраде, док његове, значајне за културу, трибине „Сведочанства,” нису биле ни једном једином речју поменуће.

Ни кад је пре неку годину добио највећи број гласова на Скупштини Удружења књижевника Србије, онемогућено је Пеђи да постане председник УКС-а, али му је поверено уређивање „Књижевних новина”, где ми је омогућио редовну сарадњу, као и многим колегама у немилости властодржаца.

Вредно, деценијама, радећи као врхунски творац и тумач литерарних остварења, Пеђа је добио низ најзначајних признања од иностраних културних институција, али, нажалост, због бирократских властодржаца у области наше културе, није награђен заслуженом изузетном или националном пензијом, што је велика срамота. Ипак, као дугогодишњи сарадник часописа „Збиља”, обрадовао сам се и честитао му на додељеној Награди за животно дело:

„Г. Предрају Драјићу Кијуку

Београд, 28. март 2006.

Драји, поштовани пријатељу Пеђа,

Веома ме је обрадовала вести и од срца ти честитам поводом правично додељене награде за животно дело од стране уледне, родољубиве ревије ‘Збиља’, коју својим значајним, дугогодишњим, стваралачким радом, као прави борац за свету истину и правду, древну и нову српску славу и величину, неоспорно заслужујеш. Та награда је још значајнија што ти је правичном одлуком храброј жирији у најтежем времену наше нечовешћом туђина и домаћих нељуди урожене отаџбине Србије предаја у славном друштву сабораца – противника суровог глобализма и тоталитаристичких диктатора, прослављених бораца за одбрану наше урожене индустрије. Твоје изузетне, драгоцене за културу српског народа књижевно симболично насловљене шулеменишу борбу најбоље сведоче: ‘Зли дуси међу нама’, ‘Пекићева саја о лећу’, ‘Vicarius Christi’, ‘Излазак у циру’, ‘Кушач и искушатељ’, ‘Catena mundi – српска хроника на светским веријама’ ...

Дозволи да се уз ову честийику ирисетийм мени остйалої у сећању нашеї искреної дружења и сарадње: најйре да йоменем када сам ти у листиу 'Процес' с јесени 1969. као уредник културне рубрике објавио надахнуїи истином краћи есеј йосвећен СЛОВУ ЛЬУБВЕ десйоїа Сйефана, а заїим седамдесетийих долази до моје сарадње у оквиру йвоје зайажене културне рубрике 'Сведочансйива СКЦ' іде доводимо на разіовор великане родне іруде, све док од надобудних комунистйичких идеолоїа, збої слободарсйива, она није била забраћена. Праїио сам све йвоје касније дорбе и Голіоїе йоводом онемоїућавања рада БИБЛИОТЕКЕ ИНОСТРАНЕ ПЕРИОДИКЕ СКЦ којом си руководио йун енїузијазма забораваљајући да се у нас најчешће за свако добро враћа злим йосйуїцима. А мноїо касније, йре неку іодину када сам се налазио у немилосйи, йоїуї йравої Божијеї човека йомоїао си ми у својим сјајно урећиваним КЊИЖЕВНИМ НОВИНАМА да објавим неколико шексйова које су злураде 'досманлије' из йознаїих разлоїа одбиле. Добра дела никад се не забораваљају, а ти си и друїима, мноїима, йониженим и уврећеним, увек йомаїао. Да има Боїа најдоље сведочи йвоја НАГРАДА ЗА ЖИВОТНО ДЕЛО која је заслужена великим сйваралачким радом. Срдачно йе йоздравља

Коста Димитријевић”

Момир Лазић

ДУХОВНИ ОТАЦ ИСТИНЕ

Двадесет и двије године живио је Предраг Драгић Кијук са „Збиљом”. Био је један од најодговорнијих уредника. Ниједан број није штампан, а да он није дао сугестију, предложио тему, писао текст, ... „Збиља” има традицију да сваки нови број промовише изван Београда, широм Србије. На тим путовањима само се два уредника нису смењивала – Пеђа и ја. Били смо нераздвојни. Волио је путовати, и његова ријеч се слушала отворених уста. Био је маг ријечи, невиђена памет којом је плијенио људе.

Прије десетак година Пеђа, проф. Мирко Зуровац, глумица Јасмина Стоиљковић, моја Верка, иначе незамјенљиви возач, и ја кренули смо на промоцију у Нови Кнежевац, севернобанатска општина. Пеђа је био врло расположен, поготово што сам волио да се шалим мало на рачун Зуровца, а Пеђа је прихватио моје „стрелице” упућене Мирку. Тако смо се смијали до бола и скраћивали вријеме путовања. Пеђина узречица, пре сваког гостовања, била је:

– Људи, како ћемо проћи? Никад се не зна шта се може десити, људи су данас опаки, свашта су у стању да ураде.

Гледам га и кажем му да не баксузира. Он се онако шеретски смије...

И даље га посматрам и мислим у себи – шта ли му је.

Стигли смо. Сала дупке пуна, ми срећни. Верка вади „Збиљу” из кола и растура је народу. Пеђа се опет смјешка и

добацује да му је овдје нешто сумњиво, али, ајде, не лези враже – видјећемо како ће се све завршити. Говорили смо два пуна сата. Кијук је био маестралан. Док је беседио, у дворани је био тајак, све се претворила у уво. Наш Пеђа, српска духовна громада, улазио је у душу сваког посјетиоца. Послије завршетка трибине, људи су просто нагрнули на њега да га нешто питају, поразговарају, ... А он је стоички остајао са њима у својој истини, које се, попут лагица љубави, усељавала у присутни народ. Остављао је предивну слику не само о себи, него – сваком својом ријечју – и о свима нама.

Одједном се окренуо према мени и запитао ме гдје је челник мјеста који је био покровитељ трибине. Изненађен питањем почео сам га погледом тражити. Од њега међутим, ни трага ни гласа. Његови сарадници кажу да је негдје отишао. Мислим у себи, ма отишао је у неки ресторан да договори детаље око вечере на коју је требало да идемо. Пеђа ме погледа испод ока и осјети моју збуњеност. Ћутим као заливен. Дворана скоро празна. И Верка, Зуровац и Јасмина ме некако чудно гледају. Пеђа, миран и озбиљан, не скида поглед са мене. Опет ме пита „за здравље” несудоног нам домаћина, а ја му одговарам да немам појма гдје је. Човјек као да је у земљу пропао.

– Побегло је! – рече Кијук – Дошао човек, руковао се са нама, био срдачан, да га као мелем на рану привијеш и – одмаглио.

Узимам телефон и зовем пријатеља Николу из Српске Црње. Кажем му да понесе канистер од 20 литара бензина и коју пару, јер немамо ни динара. Гледа Пеђа нашу муку, пали цигарету и смије се од срца док гладни чекамо Николу, наспемо гориво и без хонорара кренемо за Београд.

Кажем му да то није ништа и подсјећам га на искуство које сам на Космету имао са покојним Зораном Глушчевићем. Клима главом, и упорно се смјешка.

Гледа Пеђа нашу муку, а на његовом лицу опет загонетан осмијех. Трело је да вечерамо, добијемо хонораре, наспемо гориво и вратимо се у Београд. Међутим, остадосмо без пара и бензина и тако мртви гладни чекамо Николу. Пеђа се и даље смијуљи.

– Ти као да си знао да ће се све ово десити. Видиш да си нам још у путу све избаксузирао! – говорим му.

– Ма, Момире, још од Београда ме нешто копкало и говорило ми да тај човек неће бити од речи. Јер на све је глатко пристао, а када људи то ураде, постаје ми све сумњиво. И, ето, био сам у праву. – казује предивним осмјехом, који нас је држао сабране.

Стиже Никола са бензином. Новац одбијамо, иако сам му у први мах рекао да га понесе. Другар који је дошао са њим каже да пођемо до оближњег дома, има једна велика забава. Састају се Крајишници, па да нешто поједемо.

– Постимо, пријатељу... – кажем му.

– Узмите све што је посно. – одговара.

– Има ли тога? – пита Пеђа.

– Има- – вели човјек.

Дворана пуна Крајишника. Музика се чује до неба. Људи нас баш лијепо примише. Уживали смо у гостопримству око два сата. Пеђа предложи Верки да народу подијели остатак „Збиље” да им се одужимо.

Кренули смо за Кикинду. У граду Пеђа предлаже да попијемо чај и изанализирамо „ситуацију”. Улазимо у неки ресторан и смијештамо се у неко ћоше.

Одједном, Пеђа се зацијенуо од смијеха. До бола је расположен.

– Па, људи, шта ово би? Зна ли ико од вас? Шта се десило том човеку? Шта мислите? Ако је побегао, зашто нас је слагао? То не приличи једном председнику општине. Па, није, ваљда, да нас није могао одвести на вечеру? Па што није отказао промоцију? Ово нема нигде под милим Богом. Али нема везе, ми смо наше одрадили. Људи су нас пажљиво слушали. Било их је доста, и наша мисија је испуњена. – закључио је.

Сад предлаже да уз чајеве наручимо и један хљеб, здробимо га и наставимо пост на води. Мирно га слушамо. Пребирамо по џеповима. Пара баш и нема. Одлазим код газде и шапнем му на уво.

– Ми смо писци. Били смо у Новом Кнежевцу, на трибини...

– Ма знам. Свака вам част. Овако нешто још нисам чуо... Дошао је за наш сто и донио хљеб. Причамо шта нам се догодило.

– Е, тек ово нисам ни чуо ни видео... па још председник општине! – каже наш другар, а ми ударимо у грохотан смијех. Пеђа као да се препородио. Распричао се, смијех се разлијеже празним локалном. Тај ерудита, понесен снагом рујечи која живи у њему, причао нам је то вече до касних јутарњих сати како је мисија коју вршимо толико важна и потребна у том тренутку да нити у једној ситуацији, да нам се било шта деси, и горе од овога, не смијемо одустати.

Његова оданост народу, оштра и непоколебљива мисао, којом је ширио истине око себе, у нама је развијала велико поштовање према њему. Можда су ријечи Зуровца ту ноћ о њему рекле све:

– Тамо гдје он проговори, Господ му руке пружа. Благо Србији што има оваквог духовног свеца.

Негдје пред јутро стижемо пред његову кућу у Београду. Излазим из кола да га испратим до врата. Поздрављамо се, а он ме, док се окрећем, хвата за раме и тихо прозбори:

– Настављамо, идемо даље, другог пута немамо.

Такав је био наш Пеђа. И зато му и овај пут поручујем:

– Настављамо, пријатељу. Нећемо стати. Због наше дјеце и отаџбине.

Александар Павић

ЖИВИ КИЈУКОВ ДУХ

Иако се често сетим дана када је Кијуково земно тело, по међави која се ретко виђа у Београду, положено да сачека васкрсење, то сећање никако не могу да повежем са појмом смрти. Једноставно, чврсто осећам Пеђино стално присуство и доживљавам га исто онако као када сам га први пут упознао ране 1995, као перманентно бдење над живом, бесмртном душом српског народа. А тај сусрет је био својеврсно откривење за некога ко је одрастао у расејању, имао прилике да по универзитетским библиотекама чита разне књиге које су током титоистичког мрака у Србији бивале забрањиване или систематски гуране у заборав и, стога, носио неки магловит, помало самозадовољан осећај да је утемељенији у српској ствари од огромне већине оних који су из разних разлога остали да живе у „старом крају”, како се земље рођења или предака у САД често називају.

Међутим, мени је тог дана представљен неко ко не само да је прочитао све оно што и ја, већ и много тога зашта дотад нисам ни чуо. И не само прочитао, већ живо сведочио о томе, живо живео ту ствар. Из Пеђе је, из зеница које су светлцуале из дубине неког искона ка којем те је његово присуство магнетски вукло, из осмеха који је перманентно, обухватно титрао у распону између благе, неосуђујуће, скоро васпитне ироније и смиреног духовног усхићења, једноставно избијала не само његова, већ и колективна делатна – не поробљена, застрашена или заглибљена у инерцији – српска личност, са свим оним што је кроз векове сакупила, и што ју је довело до тадашњег

тренутка, до тадашње реченице разговора. Привидно „сам против свих”, не припадајући ниједној струји моћи, лишен било какве институционалне или партијске подршке, гурнут у перманентну материјалну неизвесност, он се носио као да је малтене изасланик самог цариградског василевса, или цара Душана, као да иза себе има небројану војску оклопника и овлашћених империјалних чиновника, а не само своје добро име, породицу, пријатеље, веру, знање, памћење и бескрајну отвореност ка новом.

Пеђино живо сведочење је од врсте која је истинска делотворна – свест о тешкоћама, поразима, огромној снази противничких сила, вековним тумарањима, одступањима и падањима, скоро безизлазном тренутном положају и крајње неизвесној будућности, али без и трунке патетике, кукања или резигнираности (она која се изражава да би провоцирала или подстакла се не рачуна). Штавише – са полетном спремношћу да се већ следећег тренутка ступи у нову борбу, или настави нека скоро или давно замрзнута, па чак и заборављена, ношеном живом, самоподразумевајућом вером у гесло Владике Рада, „нека буде што бити не може”. Оном ко можда претходно није разумео тај парадоксални темељ науке вађења победе из чељусти привидног пораза – само би му се казало кроз живи сусрет са Пеђом. Да, све је изгубљено, пропали смо, воде нас најгори, окружени смо целатима, разоружани, упропашћени – и? Па, наравно, идемо даље, јер већ следећи напор може управо да буде онај који је спасоносан, који све преокреће. И осећаш да ће тако бити, да ће победа неминовно доћи, кад себе довољно гурнеш, тако да и они око тебе немају куд, кад у довољној мери раскрстиш са сумњама, малодушношћу, дефетизмом и незнањем које те скоро несвесно заробљава у привидној безнадежности тренутка. Ето нашта живо Кијуково присуство упућује, ево нашта подсећа и докле уздиже, чак и у процесу покушаја артикулисања сећања на њега, који је толико очигледно, вечно и неумољиво жив.

Довољно је само прелистати – у монументалном опусу којег нам је оставио на чување –садржај неког од бројева књижевног часописа „Relations” из 1995, који је за страну јавност,

институције и публику издавало Удружење књижевника Србије под извршним уредништвом Предрага Р. Драгића Кијука, и видети шта се може и мора нудити спољном свету, чак и кад си под притисцима, санкцијама, наметнутим ратовима и пројектованом бедом.

Милан Кашанин о фрескама, Никола Милошевић о правослаљу и демократији, Динко Давидов о царским привилегијама које су уживали Срби у Аустро-Угарској, Драган Стојановић о рају по Достојевском, Саво Скоко о муслиманско-католичком уништавању православних у Херцеговини, Жарко Видовић о српској традицији и римском праву, Бабкен Симонијан о пантурцизму као идеолошком оружју, Димитрије Богдановић о политичкој филозофији средњевековне Србије, Веселин Чајкановић, Ђорђе Јанковић, Војислав Ђурић и Реља Новаковић о српско-словенској праисторији, старој вери, обичајима и археологији која нас на њих упућује, Алојз Шмаус о епској поезији Арнаута у Старој Србији, Станислав Винавер о припадности великих људи, Милош Црњански о Лази Костићу, Јован Цвијић о анексији Босне и Херцеговине, Часлав Оцић о српском опстанку и развоју, есеји о дипломатији Стојана Новаковића, о прози Драгише Васића, једна Андрићева кратка приповетка, поезија Шантића, Радичевића, Петра II Петровића Његоша, Јакшића, Симе Пандуровића, Миодрага Павловића, Кијуков незаобилазни оглед „Хришћанство без Христа”, апели и осуде поводом неоусташког затирања Западне Славоније у мају 1995. године.

Замислите – из те и такве Србије, изоловане, сатанизоване, привредно опустошене – никакво извињење, политичка коректност, самоосуда ради вештачке симетрије и ново-старог лажног братства. Уместо тога – смерно, али поносно нуђење свега што имамо на нашој богатој трпези. Па ко воли нек’ изволи. Упркос не само том спољном, „нормалном” свету којем је наводно требало да тежимо, већ и, у доброј мери, домаћој власти – која је, мада није баштинила овакве и сличне садржаје у свом погледу на свет и деловању, ипак остављала неупоредиво већи простор за овакву врсту делатности него што је случај

данас, када се степен „еуропизације” мери првенствено степеном српског самозатирања.

Замољен сам да преведем неколико бројева часописа. И осетио сам, иако ми то можда није било неопходно у материјалном, да ми је и те како потребно у духовном смислу, као ретка прилика да будем плаћен за сопствену надоградњу, за спајање (пре)лепог и корисног. Тако је, уосталом, било са сваким преводом који би ми понудио Кијук током каснијих година – све су то биле прилике за додатно образовање и усавршавање, и зато их је било скоро немогуће одбити – у оној мери колико је било тешко прекинути разговор са Пећом на било коју тему, јер сарадња с њим у било ком домену или контексту – преводилачком, књижевном, политичком – имала је то незамењиво својство разговора, конверзације, дијалога, живе размене идеја која није представљала било какво надметање или натурање, већ стални подстицај на преиспитивање и нова, делотворна размишљања. Мало људи је свесно колико се акција и дела у Србији изродило из разговора за трпезаријским столом у кући Драгића. А то бива само када је реч жива, када се не изговара ради добијања почести, дивљења, унапређења, награда или добити – већ као Богом дана суштина, која сведочи да „у (сваком) почетку беше реч”. Наравно, не било која реч, већ речи какве су извирале из бесмртног духа и земаљског обитавања Предрага Р. Драгића Кијука, једног од оних за које са поносом могу да кажем да су ми били, и увек ће остати – учитељи.

Др Гордана Живковић

ОТИСАК ЛИЦА НА ДЛАНУ

Писмо Предрагу Драгићу Кијуку

Драги Пеђа,

Мислим да је идеја уредника овог зборника да окупи твоје блиске пријатеље и сараднике који би „описали” своја сећања и успомене на тебе веома добра. И захвална сам што је и мени, по благодати Божијој, припала истинска част да суделујем у овом племенитом и узвишеном подухвату. Ваљало би да ти се обратим у писаној форми, обима до једне новинарске шлајфне.

И мада добро знам да те нервира то што увек компликујем и најпростије ствари, већ данима се узалудно мучим над листом папира. Јер нисам у стању да пронађем речи за оно што се подаје искључиво тек говору мог срца. Које ћути, осећа, воли, моли се, и плаче... Плаче, и свега се сећа! У мојој најдубљој нутрини скрио се наш први сусрет.

Тог давног септембарског дана михољског лета 1992. године, у малој антикварници у Кнез-Михаиловој улици, моја рука „сасвим случајно” дотакла је корице књиге Кушач и икупитељ мени непознатог аутора Предрага Драгића Кијука. Један чудесан лик младог човека црне косе, аскетског лица, загледаног у даљине... миром осликан на белом сјајном папиру. А у књизи РЕЧИ, које су ме буквално погодиле право у срце! Знаш оно необјашњиво осећање препознавања некога као свога најрођенијег... онога, кога знаш од када знаш за себе самог?

Тада нисам уопште могла да објасним себи бујицу суза које су почеле да лију низ моје лице.... Питала сам се да ли је могуће

да постоји човек који пише све оне речи које сам одувек чула у себи. Ко је он? Одакле је стигао?

После пређеног пута наше двадесетогодишње интелектуалне и духовне сарадње, твоје жртвене љубави, без које хиљаду пута не бих успела да устанем из пада, пронађем снагу за страховна искушења кроз која сам у професионалном и породичном животу пролазила, ... хоћу да ти кажем, драги Пеђа, да је моја „подсвест” још много пре но што ћу те овако „случајно” срести знала за тебе. Било је тек питање времена, када је требало то и да се деси.

Тако си ушао у мој живот. Као мој анђео чувар, биће светлости, мој учитељ у правом смислу те речи... Господ је знао да без тебе не бих успела да изнесем крст који ми је у времену коме сам ишла у сусрет био намењен... И сваког тренутка, на јави и у сновима, сведочила сам ову истину.

Сећаш се да си управо ти мени, несигурној и уплашеној жени, која је тек улазила у српску науку с пламеном идејом њеног оправослављења, рекао за први написани текст „Крива и православна вера” да је одличан и да верујеш у моје научне способности? Памтиш ли да си управо ти, драги Пеђа, све учинио да успе први научни скуп који сам организовала 1992. године, „Човек и Црква у вртлогу кризе: шта нам нуди православање данас?” И угледа светлост дана, сада већ култни истоимени зборник? Да си ми управо ти указао поверење и штампао моју прву самосталну књигу „Срби и православање” (Фонд истине о Србима, 1996)?

Знаш ли сада како си ме бодрио да у условима потпуне усамљености, брига о деци, болести, сиромаштва, ... напишем и одбраним пионирски докторски рад којим се у науку враћају као равноправне духовне чињенице, а православање види као могући излаз из данашње драматичне кризе егзистенције човека, српског народа и заједнице? Умео си чак и ноћу да ме позовеш само да би питао: „Радиш ли ти тај докторат, роде?” На мој вапај да нећу то успети јер се баш све уротило против мене и „гађа ме са свих страна”, блажио си моју душу одговором: „Тек сада, када ти је тако тешко, буди сигурна да ћеш га написати...”

Како смо са групом угледних српских интелектуалаца основали Центар за хришћанске студије 2000. године (ти написао Статут и био председник прве Скупштине Центра), као прву културно-научну установу која се бави интердисциплинарним истраживањем православних могућности у проналажењу одговора на темељна питања духовне ситуације нашег времена? Издали неколико сјајних књига у оквиру библиотеке Центра – „Црква и друштво” и „21. век”?

Ниси могао то заборавити, знам, јер све што смо Љубављу створили носимо собом тамо где Сунце не залази, а радост и спокој напајају душе праведних... То што сам тебе имала за вишедеценијског пријатеља, учитеља, сведока Истине и Љубави, Људскости у најузвишенијем смислу, јесте највећа могућа благодат којом ме је Господ даривао! И у својим сузним мољењима, све док сам жива, захваљујући Му на томе... И у вечности....

Даће Благослов Господ Наш да се тамо поново и сретнемо и наставимо започето. Јер верујем свакој твојој речи коју си ми написао СМС-поруком, док сам била у једном од својих најтежих духовних искушења: „Ко је нашао пут до Бога од Њега се никада није одвојио. Разним, животним ветровима вијани дешава нам се да се удаљимо од Господа, али се никада не одељујемо од Њега. Тако ће и твоје, обично и пролазно, стање нестати пред космичком силом. Не треба мислити о томе, драматизовати, трошити енергију. Тако се и ти владај па ће тегобу заменити благодат и смирење.” (15. Август, 2011, 21:10:29)

Хтела сам да ти кажем да си, као и увек, погодио... Захватим ти се... Видим те... Али никада није било времена због обостраних пословних и животних обавеза... Зато сам ти једном рекла: „Хеј, драги Пеђа, па овако се може десити и да једно од нас умре, а друго не зна за то.” Насмејао се и одговорио ми: „Роде, то се може десити, али само у романима!”

У најхладнијем јануару који се памти „роман” се заиста и десио.

Владан Глишић

ТАКО ЈЕ ГОВОРИО КИЈУК

„Тако је говорио Кијук”, рекао сам цитирајући део из његове књиге Хришћанство без Христа једне од књижевних вечери у Чачку, у дворишту биоскопа, које је било пуно људи, уобичајено пуно када Двери и Кијук организују трибину. Само овог пута смо говорили о њему, а он није могао да говори... Уствари, чули смо његов глас, са снимка... Тако је говорио Кијук је мисао која, кад се изговори, најбоље осликава оно што осећам према његовом одласку... Ова реченица звучи као наслов неке књиге, у њој „говорио” нема значење само прошлог времена, а поготово не значи да више не говори... Као да то што је говорио значи само за оно што је у тој његовој књизи, као да то *говорио* не говори о томе да Кијук више не говори... То, тако речено, такав осећај имам о његовом одласку... Једноставно, као да није отишао... Без обзира на то што сам хришћанин постао и зато што верујем да ћу све који су отишли једном сигурно срести, и што ми је та вера дала потврду онога што сам одувек знао, да ћу и Кијука поново срести, без обзира на то, овај осећај да он није отишао је другачији од овог вечног одређења. То је осећај да је то једна институција која се зове Кијук, да је то човек који не умире, већ ће увек бити ту кад буде требало...

Зато ми је тако тешко да се сетим када се Предраг Драгић Кијук упокојио. Све се некако прелама у времену: Бранимирова СМС порука о томе да је у Пеђа у болници и да је стање тешко, шутири телефонски разговори у којима сазнајемо детаље, неколико дана неизвесности, онда извесност смрти, коју

нисам још увек домислио, извесност хладна као ледени зимски дани почетком ове године, извесност којој је моја свест ипак некако умакла кроз ону мећаву што је пратила последњу шетњу са Пеђом алејама Новог гробља београдског. Претежак дан је то био, када смо сахрањивали Кијука, невероватно снежно невреме, због кога су пријатељи што су остали око храма Св. Николе смрзли се до кости... Неколико дана смо се лечили од те хладноће... А када је владика Атанасије Ракита завршио опело и када смо кренули у ту последњу шетњу, наноси ветра засићеног снегом све су прекрили и измешали, некако су узели Пеђу и у сећању ми остаје празнина да више не знам како је отишао...

Затим као „блинкање” у свести тренутак када видим да његово име више не стоји на списку кандидата за народног посланика листе Двери за живот Србије... и опет празнина, празнина насељена множином догађаја из изборне кампање, догађаја сивих као административне заврзламе и догађаја вршетећи обојених набијеним емоцијама острашћене политичке борбе, па догађаја црних као стубови негативне енергије којима простор политике обилује... Да, када смо се одлучили за излазак на изборе, за политику, Пеђа нам је пророчки рекао да се спремимо за плиму негативне енергије која ће ићи на нас, једноставно, то је тако у политици и на то морате да се навикнете, да не придајете значај – рекао је... Није то рекао претерано битним тоном, саопштио нам је то као информацију какву учитељ даје ђаку у вези неког задатка који је урадио па је још само једну цифру заборавио, можда не тако битну цифру али цифру која сигурно ту мора да буде...

Све време те изборне кампање, па борбе против изборне крађе, па малих и прљавих обрачуна са бившим саборцима, све то време имао сам осећај да је Кијук негде привремено отишао, да нас је оставио да се боримо као на неком маневру, на некој показној вежби а он се попео на брдо, као искусни генерал гледа како његови питомци вуку потезе, шта раде добро а где греше, бележи, памти, па кад се маневар заврши сићи ће доле међу нас да нам објасни како смо и шта урадили...

И из тог несвесног бекства од стварности прену ме тек те ноћи у Чачку, тек глас Петра Арбутине који међу мноштвом људи објашњава да је Предраг Драгић Кијук био институција и да је то тајна тог осећаја да он није отишао и да он не може да умре... Као да ме је у том тренутку вест о Пеђиној смрти стигла, да је са нивоа информације сишла негде у дубину и постала хладни ветар што најстрашније објашњава Драганино бледо и испијено лице, Маријине црвене, подбуле очи и Ранкову укоченост... Да, Петре, Пеђа је институција и институције не умиру, али шта се дешава са интимним институцијама, како да појмимо то ми којима Предраг Драгић није био једино Кијук, већ и Пеђа...

Нисам то још увек разрешио и није ми проблем, свест о Пеђином одласку препустио сам вишој инстанци, оној којој на сreteње одлазимо сваке недеље ујутру... То је право време и место за разрешавање оваквих проблема ако уопште и треба да се разреше за нашег времена...

Ипак, имам жељу да напишем најупечатљивија сећања на њега. Знам да ће за то требати време, а сада ми само промичу најупечатљивији призори.

Студеница 2003. године, укључујем се у Двери и срећем човека ренесансног изгледа, мачијих очију и косе као у чаробњака, човека витког, достојанственог хода и аристократски лепих црта лица... Наш први разговор био је препун мојих грозничавих жеља да се нешто брзо промени, да се Србија хитно спаси, а његов тон је био одмерен, као и увек (то ћу касније открити), и речи су ме неприметно смиривале... Тада то мом нестрпљењу није пријало, мислио сам да Кијук не разуме, да не види потенцијал, шансу, ... да ми је тада рекао да ће нам требати деценија да само започнемо тај пут и шта ће нас све на том путу чекати. Побегло бих главном без обзира... Мада, можда ми је и рекао, али нисам му поверовао, можда сам и заборавио...

Затим све оне вечери када морамо да донесемо одлуке од којих зависи даљи рад и опстанак Двери... Траје наше већање, много разлога за и против, често донесемо одлуку сами, али

често, довољно често да личи на правило неко од нас каже: „А да одемо код Пеђе, да видимо шта он каже...” Онда трају дуги ноћни разговори у његовој кући, око претрпаног књигама и часописима и разним пусулама стола у Кијуковој дневној соби... Сви све причамо, а он понекад и понешто... Никада није инсистирао јер је знао да сваки проблем има мноштво решења, али свако решење има своје последице и мора да се изабере са потпуном свешћу о томе... Чак и када нас није саветовао, разговор са њим је помагао...

А онда, за тим истим столом, свака наша књига и сваки наш часопис је претресан мноштво пута пре него што би угледао светло дана... У припремама тих књига и тих часописа Бранимир (чешће) и Бошко (ређе), а ја понекад, стајали смо над планом скупљања писане грађе као пред какву битку за широким столом са великим мапама... Дим цигарета је био густ и велике шоље кафе су се пушиле скоро непрекидно... Све оне књиге и све што је било одштампано у име Двери било је на хируршком столу доктора Кијука склапано филигрански...

Било је и оних разговара када су сви из дверјанског старешинства са Пеђом кретали у шетњу, без мобилних телефона, и када смо се саветовали како да избегнемо оно што се не записује и како да постигнемо оно што се не записује...

Временом сам стекао право да за тим истим столом са њим причам и о ономе о чему се прича само са пријатељима, личним али старијим, пријатељима који тачно знају праву вредност стварима јер су их много пре нас одмерили, опипали, доживели и преживели... И ту је Кијук био ненаметљиви господин, мудрац који није никада инсистирао, најозбиљније поруке је слао ћутањем у правом тренутку, избегнутим одговорима у правом тренутку, ненаданим питањима у правом тренутку... Једноставно, имао је поверења у мене да ћу разумети ту игру реченог и прећутаног... Имао је поверења у нас да ћемо разумети и ипак донети одлуку која ће бити довољно добра...

Имао је поверења у Двери независно од тога колико их је он изградио, уствари, имам утисак да је потпуно веровао и у оно што он није градио, у оно што је нама препуштао... Није

пропуштао прилику да нас подсети да смо сами, да немамо на кога да се ослонимо, ни на Цркву, ни на државу, ни на институције, ни на политичаре, помало на дијаспору... Понекад би рекао о неким врло „битним” (а, у ствари, ситнодушним и егоманијакалним) људима: „Ма, све су то лудаци, неће вам помоћи, морате сами...”

Многа врата нам је отворио широм света и широм друштва, није нам никада гајио илузије да ћемо тамо наћи решење наших проблема, али је говорио да тамо мора да се иде...

Превише га хвалим, а ипак га нисам довољно добро познавао... Нисам га познавао у слабостима... Тек понекад сам од оних који га дуго познају чуо по неко оговарање, међутим, никада толико „занимљиво” да би нарушило слику о Кијуку... Тек понекад сам наслућивао слабост у одговорима које није давао на питања која су ми била сувише битна, у тренутку када су то била... Једноставно, Кијук у пољу слабости за мене ће остати terra incognita... Значи да га ипак нисам добро познавао...

Увек ме забављало страхопоштовање са којим су га помињали наши црквени и национални кругови (ма шта то значило), али само онда када су морали да га помену, када су се просто саплитали о њега... Иначе, нису о њему писали, нису га хвалили, углавном су о њему ћутали они који о свему знају све и сваком нађу ману... Кијука нису помињали, али су га се страшно бојали, као да је био сведок свих њихових издаја и посрнућа и као да је увек био тај који је знао како да избегне тих 30 сребрњака – незгодан сведок...

Остаје ми у глави и његова честа порука да треба да пишемо књиге, да ће нас то чувати у опасном послу којим се безазлено бавимо... Кијук је говорио: ако једном буду долазили по вас, боље ће са вама поступати ако будете имали своје књиге...

Изгледа да ћу га најзад послушати.

Предраг Драгић Кијук

БУДУЋНОСТ СРБИЈЕ СЕ НЕ МОЖЕ ЗАУСТАВИТИ, КАО ШТО НИКО НЕ МОЖЕ ПОБЕДИТИ НАРОД¹¹

Двери српске представљају једину новост на политичкој сцени Србије.

У протеклим годинама све партије и све странке су показале до чега им је стало, шта ће да бране и шта ће да чувају. Такво опредељење свих партија у Србији значило је само једно: да је партократија потопила патрију, и то је тачно.

Захваљујући таквим партијама, односно странкама, Србија данас живи без јасних територијалних одредница, без јасних ставова својих вековних институција, напосто, она је прђија моћника широм света. То је, најкраће речено, оно што је Србији понудила њена нова политичка мапа.

Двери представљају нешто потпуно другачије. Двери су несумњиво генерацијска другачија Србија.

Они представљају младу Србију, једном речју, они су будућност ове земље.

Они јесу будућност и због тога што то представљају у односу на друге политичке странке, и мислим да ће нешто морати да мења, управо због избора који су пред нама. Али, могуће ли је ишта мењати на том плану глобалне политике, која у ствари диктира шта ће то да ради локална и домаћа политика?

11 Последња Кијукова беседа, изговорена на представљању друштвено-политичког Покрета Двери, Крагујевац, 24. јануар 2012. године

Апсолутно, када немате никаквог опредељења сем да радите на сопствену корист, вама ће се диктати понављати из дана у дан. Зато садашњу и досадашњу власт препознајемо у синонимном значењу као банкократију и провизиократију, као митократију. То су три одреднице које говоре шта се у том двосмерном подржавању дешава између домаће, локалне политике, политичке и интелектуалне бижутерије, и те друге, инфантилократије светског хегемона. Шта су, усталом, учинили у последњих дванаест година?

Шта су учинили за Косово и Метохију у протеклих 12 година?

Зашто су прећутали етничко чишћење над Србима у Хрватској?

Зашто су прећутали учинак НАТО варвара који су бомбардовали Србију пројектилама са осиромашеним уранијумом?

Шта су допринели Србији диктираним извињењима, признавањем да су заправо Срби једини кривци у рату 1991 – 1995?

Једно је тачно: и свет се мења, није се само променила политика у Србији. Тај глобални свет је изишао, бар када је у питању хришћанска заједница, са новим геслом на крају 20. и на почетку 21. века. САД и ЕУ као њен протекторат прогласиле су ново тројство, као надначело живота и политичке истине нашег времена. То ново тројство представљају профит, престиж и прогрес, и у име тог профита, престижа и прогреса, декомпонована је Југославија, а бомбардована Србија.

Али има нешто друго што је занимљиво у тој вези између политике великих и политике малих народа, и то је разлог на који желим вечерас да подсетим и себе и вас и њих.

Ова неофитска демократија дошла је на власт после једне фарсичне, мале октобарске револуције 2000. године и смене режима који није могао да изгласа сопствену власт. Манипулишући гласачким листићима и вољом народа, лихварска левица је отишла у историјски архив. Али где, има нешто што је врло занимљиво и што је тај демократски свет подржао.

Спасавајући своју биографију, демократе су у ствари, испољивале сваку врсту љубави за политичку похоту и политичку перверзију и зато никога не чуди да ће после афере Бодрум они најзад постати најјача сила у Србији, афере која ће показати да су се најзад и они изборили за власт крајом народних гласова.

Двери српске представљају једну генерацијски нову и будућу Србију и они неће робовати таквом начину коегзистирања са светом. Да ли је Србија једно здраво друштво? Па разумимо да није. Како је могуће да у здравом друштву једни имају авионе а други у очајању закивају ексерима шаке, секу прсте или са децом између себе скачу са шестог спрата? О каквој социјалној кризи те нове српске олигархије говоримо ако у време тих паразита, у последњих 12 година, резултат каже да у Србији 21. века гладује, један милион њене популације!?

Баш зато хоћу да вас подсетим на један занимљив дијаграм, кога треба да се подсети и ти нови српски олигарси. У време тзв. вулгарног материјализма однос плата радника и руководиоца био је 1:5. У време овог процеса приватизације и стварања (акумулације) првобитног капитала постало је сасвим природно да радници имају плату до 15 000 динара, а да поједини руководиоци у јавном сектору (дакле, не у приватним фирмама) попут бившег директора ЈАТ-а, примају месечну надокнаду до 2,5 милиона динара. То је најбоља слика анатомије политике која је владала биографијом српског народа и животима свих нас у протеклих 12 година.

Зато мислим да су Двери у праву што се неће повинovati тим новим начелима које подражава српска власт. Двери немају разлога нити да мисле, нити да верују да то помињано троједно начело светске политичке авангарде, да то начело постмодернистичке фазе нове либералне демократије, треба на било који начин да заживи у Србији. Ни профит, ни престиж, ни прогрес не могу бити свето начело на коме почива свет. Још мање могу бити део праведне политике.

Двери српске су показале своју легитимацију, своју политичку вољу, кроз дути низ година радећи на часопису

са истим именом. За разлику од свих српских институција, радиле су прилежно на забрањеним темама, са највећом, најсериознијом интелектуалном одговорношћу. Не знам ни једну групацију, не знам нити једну институцију која је у последњих деценију и по показала такву врсту одговорности према свом народу као што су то учиниле Двери српске.

Они имају право да сами себе суоче са истином о Србији. Имају право и да траже одговор од нас шта смо учинили од себе. Али, они јесу, они и не могу ништа друго бити, до будућа Србија. Зато се варају све друге странке у политичком животу Србије када их гледају с презиром. Ти криминални докторанти, политички натуршчици, људи доведени са конца и конопца са све четири стране света губе из вида да презир није добар политички капитал.

Треба рећи и констатовати: Двери српске нису само покрет, оне су нешто више од покрета. Оне су ментално очување здравља српског народа и то је њихова највећа вредност.

Зато је више него јасно да ту политичку будућност, коју овај покрет нуди, не може зауставити ниједна власт. Будућност Србије се не може зауставити, као што нико не може победити народ.

Бошко Обрадовић

ПРЕДРАГ ДРАГИЋ КИЈУК – УЧИТЕЉ СРПСКОГ ЗАВЕТА

Никада нисам ни помислио да Предраг Драгић Кијук може умрети. Напротив, био сам сигуран да је тај човек бесмртан. Да никада не може и неће умрети. Као да је био стар стотинама и хиљадама година, и као да ће још толико живети. Толико је знања, мудрости и искуства сабрао у себи. Толико је још имао да исприча и напише. Толико је у њему остало непубликованих тајни српске и светске историје. Такав хришћански мудрац, а притом господин, и по физичком и по интелектуалном, а посебно душевном изгледу, велика је реткост у новијој историји Срба. Патријарх српске интелектуалне елите.

Када смо имали било какву дилему, питање, табу-тему, проблем са којим смо се суочавали у нашем интелектуалном и организационом одрастању као Двери – јављали смо се Кијуку да нам разјасни, да нас посаветује, да нам открије, да нас упуту, ... Крадом од свих великих националних тема и недоумица о којима смо толико пута расправљали, питали смо га и понешто из сфере личних животних дилема и мука, што не бисмо поделили ни са најближима. Подједнако, или још и више, био је заинтересован да изађе у сусрет, посаветује, помогне, ... Увек је био на услузи, често на уштрб себе и своје породице: спреман да нас прими, угости, саслуша, да посредује, да нас препоручи, да нам отвори хоризонте који су нам били потпуно непознати. Неизбрисива ће у нашим сећањима остати целоноћна бденија у његовој породичној кући у Београду, где смо долазили као у

храм да чујемо првосвештеника српске интелектуалне елите и доживимо иницијацију у најдубље тајне сопствене нације.

Знао је све најзначајније посленике Српске Цркве, културе, политике и науке у Отаџбини и Расејању, и сви су га поштовали. Чак и кад га нису волели, када су се плашили онога што зна, или сме да каже – поштовали су га! Не знам ниједног другог Србина после патријарха Павла према коме су Срби осећали толико страхопоштовање. Он је на специфичан начин и био патријарх српске интелигенције која је држала до себе и свога у најбољем духовном и моралном смислу. У томе је вероватно и загонетна одгонетка Кијукове личности: он је био хришћански интелектуалац, са изразито моралним погледом на свет и јединственом саосећањем за ближње своје и народ свој.

Нека се јави неко ко је тражио Кијукову помоћ, а да је није добио. Нека се јави неко ко му је ухватио повишени тон или свађалачко расположење. Таквих нема. А са друге стране, небројени и непрегледни редови оних које је на разне начине помогао, утешио, приморио, помирио, сабрао, усмерио, надахнуо, ... Посебно вреди истаћи редак Кијуков таленат да сабира, а не расипа, да мири завађену браћу, да нас учи томе да сваки Србин може бити користан за српску националну ствар ако то жели, и да никога не смемо одбацити...

Његове књиге остале су трајно сведочанство његовог интелектуалног капацитета и домета. Али су неупоредиве са његовом живом речју, са Кијуком као беседником, чудесним реторичарем са проповедничким жаром и јединственом харизмом.

Ко ће открити шта је све био Кијук? Философ, књижевник, историчар, библиофил, ликовни критичар, хуманиста, православног публициста, прворазредни беседник, културни прегалац прве врсте, беспрекорни уредник и издавач, енциклопедиста и ерудита светских размера, само средиште и покретачка енергија кружока аутентичне српске интелектуалне елите? Све је то иако брилијантна ипак само спољашњост његове личности.

А ко ће открити шта је Кијук био изнутра? Људина: истински човек, истински хришћанин, истински Србин,

свепрожимајући добротвор. И што је остало непримећено: сваком својом речју и делом – Учитељ.

Између свега подбројаног, издвојио бих нешто о чему се мање говори и сведочи – Кијука као вођу истинске српске интелектуалне елите и учитеља нових генерација.

Сигуран сам да га нисмо случајно упознали на прелому два миленијума и самим почецима рада Двери, када смо му као тадашњем главном и одговорном уреднику „Књижевних новина” однели на увид прве бројеве нашег часописа „Двери српске”. Од првог сусрета схватили смо да имамо посла са необичним учитељем и почели смо вредно и верно да похађамо његову школу мишљења, изражавања и деловања. Он је једноставно био ангажовани интелектуалац са усправном моралном кичмом и то је оно што је пленило и непрестано нас привлачило да му се обраћамо.

Кијук је био Учитељ Српског завета у сва три временска правца његовог испољавања: прошлости, садашњости и будућности. Био је најпре најбољи познавалац историје Српског завета, био је потом најзначајнији његов сведок у садашњости и најзад најистрајнији преносилац на будуће генерације.

Од Кијука се могло много, ако не и све што је потребно научити о народу коме припадамо, његовој духовности, култури, историји и државности. Највећа срећа била је са њим путовати по Србији и Српским земљама на Балкану. Знао је сваку важну географску стопу, сваки манастир, сваки историјски споменик и све што је битно знати у вези са њима. Није било бољег водича за посете српским историјским споменицима и црквама. А колико је тек знао и са колико љубави говорио о свом народу и његовим културним вредностима.

Своје знање он је непрестано потврђивао сведочењем вредности и интереса свога народа у свакодневним великим изазовима који нас никада нису напустили. Потребно је знати да Кијук стоји иза најважнијих петиција, издавачких подухвата и националних акција уопште које су се догодиле последњих деценија: од *Catenaе mundi*, преко Фонда истине до Слова о српском језику и Српске породичне библиотеке.

Коначно, посебно се истицао по томе што је био спреман да издвоји огромно време и поднесе највећу личну жртву да би то што зна пренео млађим генерацијама. Био је учесник скоро свих Сабора српске омладине у организацији Двери (а било их је сигурно преко 15 од 2001. до 2011), предавач у Светосавској школи, коју смо организовали у дијаспори, рецензент свих књига које су изашле из нашег почетничког пера и објављене у едицији „Млада Србија” у оквиру нашег издаваштва, да о огромном броју трибина и промоција на којима је узео учешћа и не говоримо. Неколико дана уочи упокојења чак је и његов последњи јавни наступ био на једној таквој трибини Двери у његовом родном Крагујевцу. Колико младих Срба је задивио, инспирисао, подстакао, научио да сами проходају у духовном, књижевном и националном раду уопште! Не познајем бољег, значајнијег и самопожртвованијег учитеља националног мишљења и активизма од Предрага Драгића Кијука. Све нас је научио националном самопоштовању и самопоуздању, врлинском родољубљу и господском патриотизму.

Кијук није умро. Кијук се само преселио на оно место коме је верно служио читавог свога живота. Сада ради у небеској библиотеци и припрема се да нас дочека са новим идејама и сазнањима. Сигуран сам да ћемо се поново видети.

Учитељу, хвала ти за све што си нас научио! Надамо се да ћемо бити твоји достојни ученици! Јер, кад се поново будемо видели треба изаћи пред тебе и суочити се са твојим погледом који тражи одговор на питање – где смо били и шта смо урадили када је нашем народу било најтеже? Ти си тај испит положио са највишим оценама и сада ти испитујеш нове кандидате.

Владимир Димитријевић

У КИЈУКОВОЈ РАДНОЈ СОБИ: УМЕСТО ВОШТАНИЦЕ ЗА ШЕСТОМЕСЕЧНИ ПОМЕН

Почетком јула ове, 2012, добротом христољубиве, и зато гостољубиве породице покојног Предрага Р. Драгића Кијука, обредох се у његовој радној соби. Док сам прелиставао књиге и фасцикле са светлуцавим траговима једног плодног људског века, схватио сам, коначно: његов одлазак није одлазак појединца, макар то био и стваралац каквог нећемо скоро имати.

Он је био жижа кроз коју су се преламали зраци многих српских сунаца, и језгро ко зна колико подухвата и настојања да се наша истина, која је у Христу утемељена, покаже овом свету што у злу лежи... Нисмо ми остали само без Кијука, остали смо и без ко зна колико адреса делатника, родољуба и подвижника светосавске обнове; сви су они били у његовом адресару, и сваком је он знао улогу и место, и тренутак кад га треба позвати под стег.

„Петрограде, ја још да умирем не бих мојих телефона бројке су у теби”, певао је трагични Осип Манделштам.

Овде, у творачком простору Кијуковом, схватио сам: он је био наш живи Петроград, и бројке оних телефона којима смо могли да се позивамо, биле су у њему, тражиоцу српске среће („срећа” је од старосрпског „срешта”; с њим, нашим покојним Братом, ми смо били срећни јер смо се сретали на заједничким пословима „производње смисла”).

Несебично је помагао свима који су нешто писали, објављивали, радили: колико је само туђих рукописа прочитао! Знам велику меру његове тихе радости (што баш такву књигу припрема за објављивање у библиотеци „Српска дијаспора” Удружења књижевника Србије) када ми је говорио о сећањима Добривоја Томића, доктора стоматолошких наука, који је већи део живота провео у емиграцији у Немачкој зато што су му оца Душана, ситног индустријалца из Бољевца, комунисти убили, потпуно невиног, да би му отели све што има (чика Добривоје је, недавно, успео да рехабилитује оца и да га, скупа са осталим жртвама, извади из масовне гробнице и сахрани; његови мемоари су права телемаховска прича наших дана, и пуни су како потресних, тако и невероватних подробности: пацијент му је, рецимо, била ћерка доктора Менгелеа, којој длака с главе није фалила зато што је дете ратног злочинца, док је Томић морао да емигрира као дете невино стрељаног човека)...

Па колико се Кијук трудио да нашој јавности представи дела Дојне Галић – Бар, такође жртве комунистичког тоталитаризма, која је, као српска добротворка, живела у САД... Последње велико што је радио биле су усмене Мира Микетића, који је, као деветогодишњи дечак, прешао страшни пут црногорске краљевске војске, од Везировог до Зиданог Моста, и, у старости, у три тома испричао повест о покољу најбољих Срба Црне Горе, после кога је једино и било могуће стварање монтенегринске нације...

Наравно, Кијук је притицао у помоћ и уредницима српских часописа: од Лазићеве „Збиље” до Батуранових „Људи говоре”: слао је своје прилоге, али и налазио оно што треба објавити, и помагао, не очекујући ништа заузврат. Уредници су му углавном узвраћали захвалношћу, али он захвалност није очекивао. Као што родна јабука пружа плодове свима, не очекујући захвалност; такав је био и он, сав стваралац, лишен сенке самопреузношења, иако самосвестан, потпуно укорееен у ономе што је Иван Александрович Иљин звао „идејом ранга” (сваком своје)...

Прегледам фасцикле, често пожутеле од времена, и у њима налазим трагове борбе, чауре потрошене духовне муниције, завоје са старих српских рана, слике са ратишта смисла, подсећања на отишавше „фронтонике” (што би рекла браћа Руси), ... Писма из деведесетих, када је требало бранити западна огњишта... Документи о злочинима над нашим народом... Позиви за научне скупове и конференције... Да, такав је био покојник кроз чију собу крочим, као кроз светлост дана пређашњих, а скупоцених, изливених у неке милогледне крчаге, амфоре, који се у вечности чувају, скупа са Кијуковим сузама проливеним над патњом народа коме је припадао, припадајући, свагда, и Божијем човечанству.

Ходам и додирујем његове књиге, као да му пипам ребра или руке, или гледам његову чупаву обрву подигнуту над осмехнутим оком... Свуда се осећа да је ово била и радионица и соба за прву помоћ, јер су му се људи, као раднику и лекару, увек и обраћали. Учинити овом оно, а оном ово; отићи код онога, и понудити сарадњу на опште добро; али, никад ником не бити оруђе за остваривање личних интереса: „Ми нисмо ничији војници”, често ми је понављао покојник, кроз чију радну собу проходим, кружећи, али не као у кругу „проклете авлије”, него као по оцртаној путањи неког небеског тела...

То да ми нисмо ничији војници, ми, српски интелектуалци (не би требало ту да убрајам себе, шегрта, али ме Мајстор светлости охрабрује не да бих се тиме хвалио, него да бих још више радио), значи: ако неког бранимо, бранимо га јер је на заједничком фронту, у борби која траје од када постојимо. Могли смо да се не слажемо са Шешељем или са Караџићем као са политичарима (Кијук се у нечему, док су били делатни, није ни слагао); али од када су у Хагу, они престају да буду политичари, и постају заточници заједничког предања наше борбе за крст часни и слободу златну.

Сећам се како је покојник организовао научне скупове, заједно с Момиром Лазићем из „Збиље”, за скупљање чињеница потребних Шешељевој одбрани. Одбрана Шешеља: заједничко дело; за све има места – од др Марка С. Марковића до младића

из Двери. То није пука партијска прича. Ко год пострада зато што се борио за овај јадни, измождени, напаћени народ, у Кијуку је имао сигурног браниоца. Скупљао је и потписе за петицију у корист Младена Обрадовића из Образа, који се нашао на удару Новог поретка зато што се усудио да брани традиционалне вредности хришћанског морала; први је писао петицију, фебруара 2010, поводом збивања у епархији рашко-призренској и настојања НАТО-а да уклоне њеног првостражара са Свете Земље Србинове...

Да је неред у соби, није; то је стваралачки ред, кад писац прилази свакој полици са сигурношћу занатлије који зна где му виси алат, или тобције увереног у то какав је калибар гранате потребан да би се добацило тамо где су најгушће војске авети. Овде стоје књиге о уметности; овде о историји општој и нашој; овде је проза, онде поезија, тамо књижевна критика.

Посебно је, на почасно место, издвојио књиге Достојевског и Солжењицина, који су оправдавали могућност постојања хришћанског интелектуалца у свету без Христа. Враћао им се, очито, опет и опет, пишући о њима или помажући да се о њима пише и сведочи (тако је редакцији Двери помогао да направи два броја часописа – онај са Солжењициновим текстовима и онај о Солжењицину).

Ту има и много издања Фонда истине о Србима, животног чеда Кијуковог. Атлас усташког геноцида Страхине Курдулије, књига покојног Слободана Милеуснића о рушењу наших храмова и олтара у рату 1991 – 1995, Велике обмане Миливоја Иванишевића и Боре Мишељића о рату у Босни и Херцеговини, па онда Мали прљави рат, прича о злочинима словеначких сепаратиста над припадницим ЈНА 1991, ...

Ту је и његова „Српска породична библиотека”, прво коло са седам драгоцених наслова, од Новог Завета до Дучићеве завештајне, Верујем у Бога и Српство... Ту је и незаобилазни двотомник Карлхајнца Дешнера о злочиначкој политици римских папа у 20 веку...

Иза свега (или, боље рећи – испред свега), он, Кијук, несаломиви и непропузали Кијук, чију су мајку, старијег брата и

баку (из угледне и богате српске куће са Кордуна) усташе 1941. затвориле у кућу да их запале, али им се неки млади Хрват смиловао, па их пустио да побегну, непримећене, кроз стражња врата, и чији су отац и мајка, од добростојећих људи, стигли у Србију са голом душом, па се настанили у Крагујевцу, и чијег су оца 1941. немци на стрељање изводили, оног крвавог октобра, па је за њега, као честитог човека, гарантовао један Љотићев добровољац, код кога су Драгићи становали (касније је нудио, пошто је он емигрирао у Америку, да им поклони кућу, али Ранко Драгић, Кијуков отац, нипошто није хтео туђе), Кијук који се, са патњом свог народа под маљем папске и протестантске Европе родио, 1945. у Крагујевцу (где ће и одржати своја последња два предавања), да би растао у побожној и честитој српској кући, упознавши, још као десетогодишњи дечак, оца Јустина Поповића (звао га је „чика Благоје“), преко Јустиновог школског друга, Велимира Хаџи-Арсича, блиског познаника Кијуковог оца...

Кијук, Кијук, Кијук, ... Пијук којим смо копали злато у тамнинама наших тамних вилајета, препуних, од стране србомрзаца и домаћих Каина, одсечених глава и извађених очију српске нејачи, али и препуних злата Небеске Србије, које је злато мученичких душа... Фијук ветра који је кидао, као паучину, жабокречину титоистичких лажи и глобалистичких заблуда, а нама умивао лица и скидао са очију скраме и крмеље погрешно наученог и наопако схваћеног...

Не можемо заменити Кијука, јер таквог више нигде нема; такви, који живе за друге и бдију над ближњима, ретки су и у бољим, а камоли у оваквим временима, временима охлократије и тријумфа ништавила, кад би наша елита, и духовна и световна, хтела да се „побугари“ (ко јачи, ми уз њега), или потурчи, или, осим часних изузетака, ко зна шта још (мајстори, мајстори, што би рекао Аџа Секулић, песник)... Ова соба, кроз коју ходам, додирујући покојникове књиге као да додирујем његову пријатељску шаку, соба, испред које, на једној вешалици, виси кошуља са плавим пругама и тамним прслуком, која му је тако добро стајала, подвлачећи његов мудрачки изглед и

блугу, учитељску реч, да, управо ова соба – није мртва. Он је у њој, са свиме што је урадио и што је хтео да уради, све док се није срушио од можданог удара, као високоврхи храст наше храбрости, као наша сушта исправност, која је остала (копље с неба забодено у аждају зла и лажи овог доба) чак и кад је Кијуково тело зашло у гроб, да почине до свеопштег васкрсења...

Кијукова соба: удишем њен књишки мирис, мирис пожутеле хартије, с крвавим мрљама наших страдања и златном прашином нашег поноса, и кажем: „Учитељу, ту сам. Спреман сам, и не само ја, да одговорим на Твоје питање, оно кочићевско, стегоношо наш, Предраже:

„Идеш ли, роде?”

Учитељу, с Тобом, јер ти си ишао за Христом и Светим Савом, кога је Владика Николај звао најлепшим српским дететом. Идемо, па докле стигнемо. Јер, како рече један древни подвижник свом монашком ђаку, боље је да оставимо кости у пустињи, на путу у Земљу обећану, него да се враћамо у Египат таме и идолопоклонства.

Идем, Учитељу.

**КИЈУК
И
СРПСКА ЦРКВА**

* * *

Покојни Предарі Р. Драјић Кијук био је човек коме је Свештосавска Црква увек и свагда била на уму и срцу, јер је она најдоњи камен нашеј њостојања. У њисму које је њородици Драјић на Оце 1981. из манастира Благовештења Рудничкој ујушила маји Михаила са сестирама налазе се и ове речи: „/.../Ми Вас држимо за једну њородицу збој које ако би било дар још 9 њаквих Бој ће сачуваји наше ѡрадове и наш најаћени Срјски народ.“ Трудећи се да и лично и њородично живи хришићански, њокојни Кијук је сѡрадања СПЦ доживљавао као своја лична сѡрадања, а њене радосѡи као своје радосѡи. Болеле су ѡа све њоделе, сви сукоби, све несудасице које је у СПЦ изазивала „евроатлантиска инквизиција“. И ѡо је, сиурни смо, био један од разлоја њејовој ѡререаној одласка: дол збој сѡрадања свештосавске ѡуноше. (О Кијуку као хришићанину на сахрани 3. фебруара 2012. ѡворио је, узорно и одоворно, ејиској хвостански і. Аѡанасије Ракиѡа.)

Да бисмо видели какав је однос ѡрема Цркви и њеним делатницима имао Кијук, умолили смо њејову њородицу за дозволу да ѡшамѡамо ѡисмо ѡокојиково ејискоју бихаћко-ѡеѡровачком і. Хризосѡому, у коме је исказана ѡубав не само ѡрема њему лично, нејо и ѡрема ѡуноши Цркве којој је, кришићетем и живошом, ѡокојник ѡриѡао.

Предраг Р. Драгић Кијук

ПОСЛАНИЦА ПРИЈАТЕЉУ

Поводом хиротоније владике Хризостома Јевића

Данас, свети српски владико, призвана благодат Господа нашег Исуса Христа, обрадовала је све оне који Тебе и Твоју монашку смерност познају, као што ће орадостити и све оне који ће те упознати не више као архимандрита нити професора Богословије у Крки већ као владика Хризостома. Али шаљем Ти ово писмо и зато што сам управо за време светог чина Твоје Хиротоније (у епископа бихаћко-петровачког) разумео како Светост надилази све што је субјективно и како, макар симболично, показује свој саборни смисао, смисао усмерен на свет, на народ – јер мало је користи ако би појединац, а не свет, био свестан свете Светлости и тајне Светости.

Наиме, љубав Бога Оца и заједница Светог Духа су данас наградили Србе који живе, вековима и географски, највише удаљени од Пећке патријаршије, или Сопоћана, или Ресаве, или Лазарице. На тај начин знак Светости нам је објаснио два феномена: прво, време и човекова географија (антропогеографија) нису пресудни за веру јер она живи – будући да се не поковава простору нити нашим егзистенцијалним плановима – у душевности и духовности човековој; друго, зашто је историја српског народа мартинијска историја.

Управо зато што се тајна вере не поковава простору, Срби – које је живот, у географском смислу, највише озападио – нису изгубили осећање светости својих манастира. Зато су, између

осталих, и Пећка патријаршија, и Сопоћани, и Ресава, и Лазарица посебно, постојали до данашњих дана (као што ће трајати и у будућности) у свести народа српске Крајине. Зато се и није никада прекидала вера овог народа у његову стожерну тачку, свејединствену тачку пећког трона из које над Србима бдије она снага која (једном створена – руком тајном) никад не нестаје.

Да српски народ јесте обожени народ (без обзира на сва искушења), који никада није губио осећање светости, најбоље показује историја очувања вере код Срба који су се удаљили, али не и оделили од свог православног упоришта. Не враћаш ли нас на ову истину и Ти сам, владико Хризостоме, већ и тиме што нам долазиш из оних крајева (манастир Крка) где је чуван завет што га је средњовековни песник, исписујући „Житије Светог Саве”, сажето исказао: „Будимо достојни не оне светлости што на Истоку исходи и на Западу заходи, коју заједно са животињама видимо, већ оне светлости којој ни почетак не почиње ни крај не ишчезава.” (Доментијан)

Веран тој божанској светлости народ српске Крајине не само што је зидао своје манстире, попут Гомирја, Крупе, Драговића или Крке (које и у најтежим искушењима Пећка патријаршија није напуштала), већ је – да не би пао у искушење заборављања – један део тла на коме живи посебно одредио светим: назвао га Далматинским Косовом, и ту подигао своју цркву Лазарицу. Тиме је српски народ, који се највише географски озападио, испунио поменути завет, и само зато је и могао да опстане, и да постоји – у временима бременитим злом сваке врсте – као народ хришћанске врлине. Да је изгубио достојанство Христове љубави и достојанство православне саборности он се не би могао звати достојанственим европским нити културним српским народом.

Изложен римском прозелитизму (као што је и био изложен антисловенској или хабзбуршкој асимилацији) српски народ није изгубио свој верски идентитет, као што га није губио ни у целини када му је атеистичка и бољшевичка пресија претила својеврсном асимилацијом. Такође, ни дуготрајни муслимански фундаментализам (данас ревитализиран као и хрватски

неофашизам) није српском народу угушио православни идентитет али је, уз усташки геноцид (као завршни чин римске прозелитске инквизиције), показао да је одиста тешко трајати на овим балканским просторима које су савремени италијански хуманисти истанчано прозвали „светским веригама” (*catena mundi*). То је, уједно, и објашњење уз констатацију изречену на почетку текста зашто историја српског народа јесте мартијска историја.

II

У време светог чина Хиротоније, драги пријатељу, схватио сам да писаном речју (која има својство да пређе небројени пут од себе до другог) морам да објасним зашто сам Светост разумео кроз саборни смисао, смисао управо усмерен на свет, јер сам до сада – крајње егоистично и ташто – светост чина својих пријатеља доживљавао искључиво њиховим личним успехом, па сам својој радости, искрено доживљеној, сужавао значење, јер сам јој одузимао важност Истине, смисао Тајне и – што сам могао разумети да сам био духовно спремнији – саборност Вере.

Данас сам, најзад (можда и зато што спољни свет прети бестијаријумом), схватио сву разлику између индивидуалног духовног искуства (које само тако и може да постоји) и субјективне квалификације тог искуства. Схватио сам да сами морамо доћи, имамо ли за тим потребу, до духовног упоришта да Свеједно, Универзално, Свесмислено постоји као надсубјективно и да смисао и важност Светог јесте упућена свету а не пресудно индивидуи. Лично је усмерено на Свето (то је и пут персоналног духовног открочења), али Свето нема различита значења која открива свакоме од нас понаособ, јер до истог значења ми само долазимо различитим путевима, у зависности од наше духовне лествице. У том смислу, и свети чин Хиротоније открива тајност саборности и симфоничности.

Зато, данас, празник монаха и мога пријатеља (нареченог по Св. Јовану Златоустом), празник монаха који се православљу

учио у Србији и Грчкој а живео га и у хиландарској благој строгости, доживљавам и као празник манастира Крке, одакле нам је дошао златоусти професор Хризостом Јевић. Тачније, спознајем дан као љубав Небеског Дародавца над молитвеницима манастира Крке, над богословима манастира Крке, - као што га и тумачим Словом Љубави над српским народом који чува своје светиње, без обзира где му је Господ одредио да живи.

Очито је, онда, да се и у временима смерности – али и у временима када човекообожени свет трага за цивилизацијском а не духовном хармонијом – схвати чин, као знак /објава/ симбол, тиче света који своје пројавно време не мора живети као пролазно време. Тим пре, свети чин Хиротоније, у временима духовног и физичког расејања, најбоље показује колико се хришћански свет удаљио од теоанторполошке саборности јер смо се и међусобно онесаборили и опасно човекообожили.

У временима свеопштег хаоса и мржње, данас, и на земљи српских голубњача, порти, стратишта, манастира, гробаља и цркава, у времену када невине (у Крајини и Славонији) поново изводе пред свој острашћени суд они који у име Христа и лажне праведности проповедају мач а не љубав – сваки симбол саборности још и више показује сву разлику између света политичког хришћанства и света хришћанске врлине. Уједно (и сада док католичка клерократија изнова благосиља терор над српским народом над којим је извршен и геноцид током Другог светског рата такође уз њен благослов) уочавамо не историјску већ важећу догматску разлику између епископалног православља и папистичког католичанства.

Док је православна црква у дугој својој историји место човека једино налазила у христологосној заједници дотле је римокатолицизам охристовљеног човека посматрао као политичко средство. У изворно хришћанском свету, то јест православљу, никада се и није могла успоставити било каква супремација (чак ни према другим помесним црквама православне екумене) како због тога што супремација не одговара „канонском учењу о сабору као највишем органу црквене власти” тако и због супротности супремације са „канонским

учењем о епископату као носиоцу црквене власти”.

Православље је, и када је имало тежњу да се оствари црква небеска на земљи, својим учењем потпомагало, као и примером, а стремљењем ка универзуму и најјасније показивало како види устројство праведнијег света и друштва. Иницирањем на тежњи јасно се показује да православље никада није сматрало и могућим такво остварење из простог разлога што би такво остварење могло да испуни једино идеално биће, а човек свакако не спада у идеално биће. Реч је о охристовљењу власти а не харизматској теократији. Римска црква, међутим, има империјалне захтеве и њен деспотизам је, између осталих европских народа, примењен и на српском народу, народу изложеном перманентном програму уније и анихилације. То, последично, произилази из унутрашње структуре папистичке цркве. Наиме, римокатоличка црква је остварила две крајности: деспотско, тоталитарно устројство цркве (папоцезаризам), као што је начелима војујуће, империјалне, трујумфалне цркве еволуирала у државну силу (цезаропапизам) у којој вера има улогу идеологије за остварење политичких циљева.

Па ипак, и у овим временима, када је православље изнова на теразијама римокатоличких и светских сила, Свевидац и Свегосподар дарује Србима владике (епископе) који ће – попут њихових претходника – бити светлonoсци и миротворци.

III

На крају ове посланице, свети српски владико, желим да Ти искажем и своје дубоко поштовање јер – сличне примерима Домаће Цркве којој припадаш – народ комем си посветио свој живот зна да ћеш моћи, с љубављу пастиробрижника, изићи пред лице Господње с речима: Ево мене и деце коју си ми дао, Господе.

У овим данима када се љубављу, истином и стрпљењем морају превладати времена неизвесности – Ти долазиш са свете земље Далматинског Косова, са богословске катедре манастира Крке, показујући се као пут јеванђељског разума.

И тамо куда одлазиш на нову дужност, тамо где је, не тако давно, Србима маљ НДХ намењивао смрт а садашњи неофашизам и исламски фундаментализам пробудио аријевску авет, – ми знамо да ћеш учинити све да се српски народ духовно прибере, духовно уцелини и духовно потврди. То је, уједно, и залога његовог биолошког опстанка. Само тако иза српског народа остаје траг. Без духовног упоришта остао би мук.

Желећи Теби, врли монаху и драги пријатељу, свако добро, нека буде како је и овим речима – на многаја љета, и добро нам дошао, владико, у име Оца и Сина и Свега Духа.

Твој брат у Христу,

Преграї Р. Драїић Кијук

На дан Светих апостола Петра и Павла – Петровдан, 12. јула (29. јун по старом Календару) 1991. године

**РАЗГОВОРИ
СА
КИЈУКОМ**

Светлана Петрушић

ЈЕСУ ЛИ УБИЦЕ МЕЂУ НАМА?¹²

Предраг Р. Драгаћ Кијук, књижевни критичар, угледни аутор који се бавио историјом Европе, словенском историјом, историјом српског језика, средњовековном цивилизацијом, византијском цивилизацијом, упоредним проучавањем религијског искуства на територији Европе, па до разних појава и феномена у оквиру европске кулуре у последња два века. Посебно се бавио делом Фјодора Михаиловича Достојевског и у том смислу је један од ретких достојевиста у овој средини, као што се и дуги низ година бавио проучавањем феномена папске идеологије и утицаја папског ауторитета на европску културу. С обзиром на искуства која је стекао студирајући на Правном, Филозофском и Филолошком факултету, очито да су ова интересовања, заправо плод једног искуства које је стечено у раној младости на курсевима најразличитијих наших угледних професора, на којима се нешто од те забрањене истине могло чути. Забрањене истине и о европском идентитету и забрањене истине о српском идентитету. Сада је главни и одговорни уредник „Књижевних новина“.

На дан Тројеручице, славе Удружења књижевника Србије, разговарала сам са господином Драгићем. Повод нашег разговора је била једна од хајки против институција од националног значаја. Нова градска власт донела је одлуку да издаци „Књижевне новине“ из Француске 7. Прогнани књижевник са

12 Из књиге Светлане Петрушић „Убице су међу нама“, Стручна књига, Београд, 2002.

Косова и Метохије, Мирко Жарић, штрајковао је глађу. Угледни Танасије Младеновић, легенда „Књижевних новина”, на конференцији за штампу прокоментарисао је политику нове власти: „Сведок сам ужаса”.

Предрај Р. Драјић:

– Већ од промена које су настале падом Берлинског зида, након пропасти Црвене империје у Пољској, након распада Совјетског Савеза, разне организације у свету, тзв. невладине организације које желе да замене вертикални хоризонталним нивоом деловања, покушавају да замене институције моћи и власти у свим земљама које су прошле кроз искуство социјалистичког реализма. На плану културе, то је утолико занимљивије, што се, захваљујући једном таквом тренду, инсистира, пре свега, на поништавању самобитаости тих народа и упорном, али бих рекао далекосежном плану, поништавања националне свести и националног идентитета. Разуме се да је тај талас морао да захвати и Југославију, након врло важног, историјског догађаја 5. октобра 2000. године. Историјског, због тога, што је народ показао да тоталитаристичка власт, као и увек у историји, има свој почетак и свој крај. Али без обзира на тако важан тренутак, као један космички прасак који се догодио у животу српског народа, почели су да делују и стари процеси и политички притисци, а то значи управо, да се, уз помоћ неких нових институција, под гшаштом невладиних организација, учини све да дође до поништавања националног идентитета, у овом случају српског националног идентитета.

Институције културе, макар имале оне само у условном, номиналном одређењу префикс „српски”, или, уколико немају у свом номиналном одређењу ама баш ништа од тог атрибута, али се баве заштитом националног интереса, биле су посебно изложене притиску и тај притисак још увек траје. Дабоме, не треба имати никаквих илузија да ће тај притисак ускоро престати. Наиме, ми присуствујемо не промени векова, крај 20. века није донео само почетак 21, ми присуствујемо промени ера, а то значи, да присуствујемо једној цивилизацијској промени у историји човечанства и његовог политичког друштва,

када се, што не значи да ће таква утопија уродити плодом, све институције бити замењене неким другим, у овом случају, невладиним организацијама и када би, како су то велики мајстори замислили, требало поништити тзв. националне државе у име неке нове, велике, наднационалне, глобалистичке или, како год хоћемо да је назовемо, државе.

▷ **Господине Драгићу, ово о чему говоримо не видим да се догађа Хрватима или другима у некадашњој Југославији. Тај притисак грађанштине највише трпимо ми, Срби, овде у матици Србији. То је једна ужасна агресивност грађанштине од културе до политике.**

– Ми смо живели под једном информативном блокадом, па нисмо баш најбоље упознати, – напосто то је један процес, једна политичка клима која је захватила целу Европу, и ту нема никакве разлике између земаља које су прошле социјалистичко искуство у Пољкој, Чешкој, Мађарској и онога што се дешава код нас. Није добар пример Хрватска, јер је тек у повоју, један клонирани облик политичког живота какав се дешава на Косову и Метохији, јер не можемо говорити о држави Шиптара, она још увек не постоји, али се они боре да, наводно, осигурају политички субјективитет на територији коју су они прогласили, тзв. Дарданијом, прогласили су заставу итд. То нису добри примери зато што је реч о државама које нису постојале до јуче, не можемо пример насртаја на националне државе које имају свој историјски ток, свој историјски живот, какве су рецимо Пољска или Србија, поредити са државама као што је, рецимо, Хрватска која је свој политички субјективитет остварила, ако га је још уопште остварила на прави начин после 1000 година, или то што се дешава на Косову. Шиптари су показали, не само на територији Косова, него и на територији Македоније, па, на крају крајева и у Албанији да они јесу државовољан али нису државотворан народ. И у том смислу та два примера не би била добра. То значи да насртаји постоје на оне државе које имају свој историјски ток, и покушај да се уништи национални идентитет.

У првом реду, то се може видети у нападу на националне институције српског народа...

▷ **Можда је најбоље да објасните шта се догодило после 5. октобра са „Књижевним новинама” и Удружењем књижевника Србије?**

– Практично, то се одмах могло видети по једном агресивнијем нападу на Српску Православну цркву, на Српску Академију наука, на Српску књижевну задругу и, разуме се, на Удружење књижевника Србије. Конкретно, УКС је, изгледа, у очима великих мајстора, жижна, реперна тачка и они сматрају да уколико се ствар преломи око УКС, да ће онда таме не само финализовати, већ и завршити покушај поништавања националног интереса српског народа. Зашто? Па, мислим да су аналитичари страних служби потпуно у праву. Удружење књижевника Србије јесте, чак и под Јосипом Брозом, било један бастион слободарства, бастион нормативне, принципијелне а не декларативне демократичности и разуме се, бастион који је у име универзалних људских права и божанских, бранио национално право српског народа. И због тога је тај напад на Удружење књижевника Србије, који у последњих неколико месеци добија једну шизоидну фазу, јер то нема никакве везе са правним разлозима којима се урушава УКС. Та шизоидна фаза изгледа отприлике овако: зграда коју је УКС добило од Владе и постало друштвена институција након Другог светског рата је зграда која има свога титулара то је Република Србија, која због својих обавеза може да пренесе део својих овлашћења на неко лице које ће надгледати да ли УКС у тој згради коју је добило, извршава добар програм и колико људи, који воде ту институцију чувају према статутарним одредбама, програм УКС. Тај део права је пренет на Скупштину града Београда и сада она покушава да изиграва титулара у целости и да зграду УКС дели или додељује неким другим организацијама. Такав један правни преседан би био примерен временима Јосипа Броза и Слободана Милошевића, али, као што видите, у политици је све могуће, па чак и да у држави, која је 5. октобра 2000.

године, остварила један велики историјски чин и велике промене, могуће је да се одређене институције и даље поиашају крајње тоталитаристички и да се понашају онако како би то било примерено временима, изнад свега, Јосипа Броза. Дакле, они желе, очито по нечијем диктату, а да би замрачили своје биографије и своју прошлост, да се сада дефинитивно обрачунају са УКС.

Па ето, они су дошли на идеју да сада поједина удружења грађана, институционализују и да им дају право, јер су то институције културе, односно удружења која се баве културом, да они деле простор заједно са писцима. Тврдећи, на нашу противност, да практично ми њима, јер је то као њихов стан, не дозвољавамо да они располажу тим станом, да се ми, ето, понашамо као варвари, као уљези који су узурпирали њихов простор, што је нетачно. Јер, рекао сам, титулар зграде УКС није Скупштина града Београда, него Република Србија, а што се мене лично тиче, могу да кажем да ни та комунистичка Република Србија која је 1945. сама себе, самосвојно прогласила за титулара ове зграде, ни она није прави власник, јер потомак породице Пироћанац који живи у САД, једини има право на ову кућу, коју је подигла та позната грађанска породица из Београда.

▷ **То је конфисковано?**

– То је конфисковано, и сада се врши нова конфискација и национализација, нова експропријација коју спроводи тзв. демократска власт.

▷ **Занимљиво је да управо они који се представљају као демократе и покушавају да владају у име демократије, имају комунистичку биографију.**

– Пре неки дан је господин Танасије Младеновић, као човек који је први ушао у ову зграду и дуго био на кормилу „Књижевних новина”, водио рат са Брозовим јуришницима, он је препричао биографију Горице Мојовић, која је била, рецимо у Градском комитету, па онда у Централном комитету, неко

ко је прозивао писце, писао биографије тим писцима, писао пријаве против тих писаца итд., дакле неко ко је био политички комесар, сада ради исти посао само, очито, за неку другу централу. И као сваки конвертит, сада је то агресивније и жешће јер ви морате прикрити своју сопствену прошлост. То је, на психолошком плану, један разлог зашто су представници Секретаријата за културу Скупштине града Београда тако жестоки у обрачуну са српским писцима и зградом српских писаца, односно дому српских писаца. Други разлог је њихова дугогодишња идеолошка аура. Они, заправо извршавају тестамент великога диктатора и њихова је жеља да заврше посао који нису успели у време Јосипа Броза и Слободана Милошевића, када су тортуре трајале над УКС и „Књижевним новинама”, али нису успели да их сатру до краја. Сада они, за рачун неке друге централе, користећи неку другу методологију, али са истом страшћу и истим идеолошким маљем, дефинитивно завршавају посао који нису умели, а било им је наређено да обаве, у време Јосипа Броза или Слободана Милошевића. Ето, сада се десила прилика, бар они тако мисле, да заврше тај посао.

▷ **Танасије Младеновић кога сте поменули, на конференцији за штампу је рекао да је сведок ужаса. Али и ви сте, такође, говорили о ужасима који трају у континуитету, само сада много агресивније, отвореније. Па шта би то још било време ужаса у нашој култури, оно што би рекли, ово је ужас?**

– Ово је сигурно време ужаса, хаоса и историјског несналажења и потпуне духовне изглобљености у којој су се нашли сви они народи који су имали снаге да раскрсте са комунистичком деспотијом, али нису имали никакву духовну спремност да сачувају свој интегритет. То се дешава и нама. И зато није никакво чудо да ће, рецимо, Српска академија наука и уметности у свом фонду за научни развој донети одлуку, то је уосталом још Каназир изгласао 6. јула 1990. године, да радове наших научника треба да верификује једна или две европске државе. Значи научници из других држава треба да верификују

то што ми радимо. Јасно је, каква ће, на пример, бити верификација нашег историчара који се буде бавио на студиозан начин папском куријом и како ће бити оцењен тај његов рад, негде у некој од држава које треба да верификују то што он ради, итд. Та неспремност за одбрану духовног интегритета задесила је све институције па смо ми похрлили у Европу, као да тамо никада нисмо бшти, иако је истина сасвим другачија, не само што је Србија одувек била у Европи, него је Европа била на Балкану и у Србији, јер је источник европске цивилизације и културе Балкан, а не обрнуто. У тој жељи и тој сервилности интелектуалној, наше институције су одмах покушале да се усагласе са неким глобалистичким трендом, иако нико у свету не зна заправо шта значи тај глобалистички тренд. То што постоји Пакс Американа, то није никакав глобалистички тренд, уосталом треба видети како то изгледа на плану других европских држава. Белгији, на пример, не пада на памет да мења своје законодавство и да га усаглашава са Европском Унијом и да изгуби један део свог суверенитета. И то, пазите, Белгији, која је крајње конзервативна, која је женама дала право гласа 1949. године, у сред те културне, цивилизоване Европе. Наши су похрлили и ми смо, у том смислу, већ добили представнике Европске Уније који школују тај тзв. „демократични дух” у оквиру просветних институција на територији Републике Србије у 160 општина. Даље, ми смо потгасали уговор, Министарство просвете је потписало уговор са Европском комисијом око надгледања просветних планова и програма, а те промене ће се тицати, пре свега, и изнад свега, уџбеника за историју и српски језик. Испада да ми, после књижевности која у континуитету траје читав један миленијум, сада морамо да зовемо у помоћ, несрпске стручњаке да нам они гтишу уџбенике из књижевности и српског језика, а исто тако, изгледа да један од ретких историјских народа, а српски народ јесте историјски народ, сада опет мора да позива стручњаке из других европских земаља да му они пишу историју и објашњавају некакве историјске законитости, за које наши научници, наводно, нису спремни. Све то показује да ситуација није, нити безнадежна,

нити безазлена. Није безнадежна и због тога што овај разговор показује да нису сви, поготово на појединачном плану, изгубили свест о припадности једног универзалног значаја сваког народа, да нису изгубили свест ни о томе шта је Европа дала свету, шта је Европа као стари континент дала новом континенту, данас, том једном процесу социјалног дарвинизма који долази као повратни талас из Америке, који жели да се освети тој Европи која је створила ту државу, и, чак, основне корене демократичности преселила на амерички континент. Ми присуствујемо освети новог контанента старом континенту иако се, на жалост, та освета прелама на судбини српског народа кога су ти нови цивилизацијски варвари одредили да мора да буде сатанизован, да мора да прође кроз искуство геноцида с надом да српског народа више бити неће. Али, кажем, и овај разговор и слични разговори, појединачни покушаји мудрих људи чији се глас споро и рекао бих, са тешком муком, као ехо, јавља изван Србије, ипак је уважаван јер је реч о мудрости која подједнако припада свим европским народима и то је мудрост која се мора уважавати, макар представници америчке политичке администрације, инфантилне и ретардиране, то не сматрали важним.

▷ **Питање културе једног народа је и побуна, нетрпљење. Шта је релативно мали број оних, који имају тај рушилачки нагон, према нацио-налном, према нашој култури и УКС. Али овде је тишина. Да ли је то оно православно трпљење, можда нека посебна мудрост или наша заробљена памет?**

– Најбоље је сагледати одговоре на нивоу примера. Када је у питању УКС ми имамо један чудан парадокс. Имамо једну одлуку, некаквог органа на нивоу града за тај простор у Француској 7, култном месту српског народа, култном месту за Европу и Америку, они су све до пре десет година Француску 7 веома уважавали. Данас су органи власти, на нивоу скупштине града, рекли овако: Ми ћемо створити трипартитну организацију и поделићемо тај простор на три разна удружења,

без да су било коме објаснили на основу којих принципа они то раде. Удружење књижевних преводилаца Србије је добило трећину простора у Француској 7, а они нису станар ове зграде. То удружење никада овде није било. Њима је, добротом једног од председника УКС било омогућено да имају овде поштанско сандуче, да би овде могла да им стиже пошта, пошто држава није хтела да брине о њима. Након тога им је дата могућност да се једном недељно служе телефоном, а последњих пет година им је дата чак и једна просторија. Дакле, на нивоу добре воље. Они не постоје као правни субјект. Међутим, новом одлуком власти, као што видите, на нивоу Скупштине града, они се третирају као равноправан, један од три важна удружења у Француској 7. Исти случај ће се догодити и с тим Српским књижевним друштвом које се, такође, третира са подједнаким уважавањем, иако је то удружење грађана.

▷ **Када је основано Удружење?**

– Удружење је основано 2001. године, априла месеца и ви се сад стално питате, ако је то принцип, да се на нивоу удружења грађана, када се год удруже писци, њима омогући простор у Француској 7, па шта ће бити сутра? Сутра могу да се удруже и хомосексуалци и да оснују своје удружење грађана, као књижевници хомосексуалци итд. Значи ли то, да ће та парцијелизација зграде у Француској 7 ићи даље? Нема никаквог принципијелног става како се то ради. Напросто, очито да је реч о задатку на разбијању и да је реч о једном секташком односу правога фобичног расположења према институцији каква је Дом српских писаца.

▷ **Хоће ли то српски књижевници дозволити?**

– Не верујем да ће то дозволити, нема ту тог словенског мазохизма, то се нама импутира стално са Запада, очекујући да ћемо ми рећи: Па да, тај словенски мазохизам, запад је стварно утврдио да он постоји и ми ћемо ћутати, људи су у праву да ћемо ми ћутати и да ће напросто завршити свој посао. Тај трик више не може да да резултате, српски интелектуалци немају

намеру да ћуте, српски интелектуалци немају разлога да консултују психијатре када пишу своје текстове или промишљају стварност у којој живе. Према томе, тај словенски синдром нека буде тема неке од научних расправа широм Европе, али он се неће тицати српских интелектуалаца који препознају свој православни изворно-хришћански принцип, као једини хришћански принцип, а то је делатни принцип. Српски интелектуалци ће сигурно делати и даље и говорити оно што мисле. Тачно је, међутим, нешто друго што сте приметали, а то је да постоји један, до граница фобичности, однос, један изузетан степен мржње према српском народу и његове корене треба тражити у нагомиланој европоцентричној култури, затрованој, пре свега, папистичком идеологијом, а не црквом. Римокатоличка црква је, изнад свега, политичка институција и европска цивилизација јесте затрована том папистичком идеологијом која је Европу дуго векова посматрала као римо-католичку Европу. Са појавом протестантизма ту се нешто мења, од 1640. године, али никада се ништа није променило у односу на православни део Европе. Европа, наиме, не признаје православни део Европе и за њу то није Европа. То су показали њихови највећи научници, њихови велики историчари, чак ни Арнолд Тојнби не убраја православну цивилизацију у западно-хришћанску цивилизацију, па до свих оних употребних, плаћених интелектуалаца, попут Хантингтон, Бжежинског и њима сличних који кажу да је граница Европе на Дрини. Значи, тамо где почиње православље. Нема потребе да српски народ буде ксенофобичан, да српски народ умишља да постоји некаква завера против њега, то је сасвим извесно. Али, исто тако, нема никаквог разлога да српски народ живи у заблуди и илузији и да затвара очи пред чињеницама. Анти-православни и антихришћански процес јесте заправо почетак свих почетака глобалистичког погледа на свет који диктирају САД. У оквиру тог антихришћанског погледа на свет засигурно је да ће највећем терору бити изложени управо православни народи, отуда никога нормалног не чуди, иако се то још увек није догодило, али ће се догодити, што рецимо Европска Унија жестоко притиска Грчку као

чланицу Европске Уније, да мора да промени први члан свог Устава - зашто? Зато што је тај први члан за њих недопустив са становишта некаквих глупавих људских слобода и неких других подвала које се данас подмећу, у савременом свету. Јер тај први члан подсећа Европу на њено осмишљено рађање и она то не може да поднесе и због тога Грчка мора да промени тај први члан у коме се каже да грчки народ доноси Устав Републике Грчке у име Оца и Сина и Светога Духа.

Јули, 2002.

Зорица Лешовић Станојевић

РАЗГОВОР О ХУМАНИСТИМА С БИЧЕМ¹³

**Књижевник Предраг Р. Драгић Кијук
о рату беле петокраке за овладавање светом**

Књижевни, историчар, православни мислилац и ликовни критичар Предраг Р. Драгић, препознатљив и по породичном презимену својих предака из околине Двора на Уни – Кијук, недавно је боравио у Чачку. Аутор је 15 књига студија и есеја, пет на страним језицима; антологије старе српске књижевности „Средњовековно и ренесансно српско песништво” на енглеском 1987; капиталног зборника српске хронике *Catena mundi*; збирке политичких огледа „*Bestiarium humanum*” и других. Покретач је нове серије часописа „Хришћанска мисао”, главни и одговорни уредник „Књижевних новина”, аутор бројних декларација о српском питању и члан неколико значајних националних организација у земљи и расејању.

- Потписник сте и један од твораца Декларације „Слово о српском језику” која негира постојање хрватског и бошњачког језика и тврдите да су то само варијанте српског језика. Којим аргументима браните ту

13 Чачански глас број 17, 29. април године 2005.

тврдњу?

– „Слово о српском језику” (штампано на пет језика 1998, и тиражу од 300 000 примерака, у издању Фонда истине из Београда) не садржи ништа што већ није познато европским и светским славистима и филолозима, а то је чињеница да римокатолички Хрвати и муслимански Бошњаци већ један и по век, за свој нормирани језик, користе српски књижевни језик. Тај савремени српски језик штокавског наречја кодификовао је Вук Стефановић Караџић на основу темељног става по коме су Срби штокавци, Хрвати чакавци а Словенци кајкавци. Никада није било ни Срба чакаваца, нити кајкаваца или нештокаваца. Исламизирани делови популације такође су штокавци.

Међутим, ову научну истину политика је разводњавала, а Срби су, прво у име илиризма, потом југославизма, а онда и бољшевизма - са свом инертношћу пратили агресивност католичке хрватске филолошке школе. Распад комунистичке Југославије и сатанизација српског народа помогли су, као нигде у свету, преименовању српског језика. Тако је и Дејтонским споразумом озваничена србофобична лингвистика па је овај амерички диктат исписан на енглеском, хрватском, босанском и српском језику (екавска ћириличка варијанта).

Водећи српски лингвисти прихватили су политички диктат као филолошку законитост, привиђајући америчког председника Клинтона, иначе интернационалну порно звезду привремено на месту државника, као папу светске славистике и српске лингвистике. Ето како су римокатолици у Хрватској и мухамеданци у Босни политичким путем дошли до „хрватског”, односно „босанског” језика. Творци и потписници „Слова” само су наше и светске баштинике науке о језику подсетили на никад оспорену истину да су књижевни језик Срба штокаваца преузели за свој језик Хрвати и Муслимани (којима је верски идентитет преиначен у етнички квалитет). Напросто, на политичку патологију америчких конквистадора творци „Слова” су одговорили научном истином.

► Као покретач и уредник библиотеке „Српска

дијаспора” отворили сте врата неким свесно прећуткиваним српским интелектуалцима. О којим именима је реч и зашто су били скрајнути?

– Ауторска библиотека „Српска дијаспора” покренута је 2000. године с циљем да српској култури врати ауторе који су, углавном из политичких разлога, прогнани и из српског језика и из српске историје културе. Најрепрезентативнији део српске елите између два светска рата (Милош Црњански, Николај Велимировић, Милан Кашанин, Владимир Вујић, Димитрије Најдановић, Станислав Краков, Милутин Деврња, Владимир Велмар Јанковић, Растко Петровић итд.), који је упоришно интелектуално опредељење налазио у сопственој богатој традицији, православном погледу на свет и медитеранском наслеђу – са победом комуниста је своју судбину уградио у архипелаг расељених лица.

Наши услужни и ислужени интелектуалци, баш као и данас, утркивали су се у прећуткивању аутентичних стваралаца и у земљи и у расејању. Кажњивог моралног става, ови идеолошки патуљци правдали су комунистички одстрел српске интелигенције (како је то чинио Марко Ристић и њему слични соцреалистички надреалисти) или ликовали над онима који су трунули у емиграцији. Милан Богдановић (који је прешао у ислам и добио име Фејзула) чак је сладострасно и саучеснички, 1949, констатовао: „Тих књижевних измеђара код нас више нема. Неки су искусили заслужену народну казну, а други потонули у мрак емиграције.” Тумач књижевних прилика и новог човека новог поретка задуго ће бити Велибор Глигорић – који је Црњанског прогласио „малим књижевним Хитлером”.

Неки од тих „измеђара” нашли су своје место у библиотеци „Српска дијаспора” (Сава Јанковић, Ненад Петровић, Милутин Деврња, Васа Михаиловић и сл.) а неки, попут Растка Петровића и Димитрија Најдановића, треба да буду објављени. Спасити јединствен српски духовни простор главно је, чини се, опредељење постојања библиотеке „Српска дијаспора”.

▷ У свом капиталном делу „Catena mundi” живот на

Балкану видите као егзистирање на „светским веригама”. Срби као историјски и најбројнији балкаиски народ су на путу одумирања. Ко је крив за то? Има ли овај народ будућност?

– Иако бројна интелектуална бижутерија, а међу њима и професори факултета и други бузуранти, по налогу европског и америчког протектора заговарају тезу о одумирању српског народа - нема наде да се ова политичка утопија оствари. Срби су одупирањем прво приватној држави Слободана Милошевића, а онда приватној идеологији евроамеричког хуманисте с бичем - показали на крају XX века да су „живљи” неголи икада раније у својој историји. Народ који је устао против банократије, финализовања фашистичког корпоративизма, који је достојанствено поднео подлост на њему примењене сатанизације и расизма, и народ који се витештвом одупро највећој ратној фаланги света, америчким плаћеницима, има будућност. Нови, XXI век биће век антиамериканизма који је започео српским отпором атлантском тоталитаризму и неоколонијализму. Српски народ је доказао да вишак силе рађа мањак ауторитета и то је пример који ће следити свет - јер нигде на кугли земаљској не постоје народи који су спремни да политичку патологију прихвате као политички рај.

▷ „Измакло” Вам је место председника Удружења књижевника Србије приликом недавних последњих избора. Има ли то везе са Вашим националним ангажманом?

– Разумљиво да има, пошто су страни инквизитори успели да неке међу нама убеде да су национализам и шовинизам једно те исто. Посебно су представници неких странака, које воде политички ометени у развоју, заинтересовани да умање деловање персоналиста које је сопствено ментално здравље спасавало од комунистичке деспотије или, данас, од демократске хипнозе. То је и разлог што и у случају када вам колеге на скупштини УКС укажу поверење и дају највећи број гласова – не уважи управа УКС. Да су они кооперативни, а ја неподобан

нешто је што ми, већ по навици, припада.

Сваки слободан интелектуалац, идеолошки неинфицирана личност, човек критичке дистанце, или морални патриота или хришћанин – нису добродошле појаве у овом времену највеће моралне кризе у историји цивилизације. Штавише, у нашем времену хуманистички идеал је осуђен на смрт. И још нешто: хипокризија је проглашена за савест. У том смислу су и мој национални ангажман, или рад Фонда истине чији сам председник, разлози што сам остао без посла или дошао на листе разних служби које мешетаре у Србији. Ово није време политике за човека већ политике за двоношца као потрошачке животиње. Зато се запад упире да Србима испере мозак и поништи њихов отпор као лош пример. Трибунал у Хагу отуда има само један разлог постојања: да оправда агресију НАТО варвара против Срба и оправда америчку политику против Срба.

Данас је, уосталом, исплативије оптуживати Србе за националну инхибицију народа на јужнословенском Балкану или за неуспешну светску политику – него ли указивати на холивудску стратегију која политку види као низ прављења случајева (Вуковар, Дубровник, Сарајево, Сребреница, Рачак). Данас се интелектуална принципијелност своди на заговарање америчких националних интереса да Хрватима опросте етничко чишћење Срба (због добрих односа са папогерманском осовином) или заговарање америчких интереса да од српске Босне и Херцеговине створе унитарну муслиманску државу (због исправљања погрешне политике према муслиманима на Блиском истоку).

Дабоме, заговарање српског националног интереса, указивање на шиптарска зверства или потраживање да се Србима у Хрватској дају иста права која Шиптари траже на Косову - наилазе на жестоку критику. Конзервативни, анахрони и етноцентрични су само Срби који бране своје националне интересе а модерни, демократизовани и цивилизовани само они који на рачун Срба траже своја права, територије и културни идентитет.

▷ **Написали сте више студија у којима говорите о политичком деловању папске курије у време фашизма, а уредик сте и најпознатије историјске књиге „Политика римских папа у 20. веку”. Нови папа је Немац, из тог доба. Какву политику Ватикана очекујете према православном истоку?**

– Папа Јозеф Рацингер (алијас Бенедикт XVI), који је прошао амерички брифинг због припадништва одредима Хитлерове младежи (Хитлер-југенд), наставиће политку свог претходника. Папе су увек тамо где су моћ и новац, па то неће променити ни овај 265. наследник трона апостола Петра. Овакво облапорно опредељење папе нису никада мењале, што је култни историчар криминалне историје папства, Карлхајнц Дешнер, аргументовао бројним примерима и документима. Дешнерова књига „Политика римских папа у XX веку” недвосмислено показује да је папска организација довела Хитлера на власт и да се њена православофобичност не мења ни у једном времену. Спектакуларне обрте у папској политици могу да очекују једино они који су залутали у науку или политику.

Према томе, осовина Ватикан-Вашингтон (успостављена још крајем Другог светског рата) остаје приоритетно опредељење и новог папе. Рацингер, познат по надимку „Божји Ротвајлер”, спроводиће идеју глобализма (сходно енцикликама ранијег папе Војтиле, а то су „Centesimus annus”, 1991, и „Ut unum sint” 1995) умејући да цени што су га инсталирале америчке службе с циљем да периферизирају сећање света не немачки нацизам а упру на римокатолицизам једне милијарде верника са немачким папом на челу.

Папа Бенедикт XVI неће напуштати политику САД све док америчка политка буде политика једине светске силе. Као што је Пије XI склопио конкордат са Хитлером (1933.), а Јован Павле II са Реганом (1984.), папа Рецингер ће поштовати традицију опседнутости владања светом. У том смислу православни народи неће бити поштеђени ватиканског фундаментализма.

▷ **Зашто је српски народ и обожен, и страдалнички и**

сеобан и несложен?

– Срби нису ни мање ни више различити од других народа. Према томе, пословична „српска неслога” представља трик који попут заразе на свеукупну популацију желе да прошире либерални хегемонисти, не би ли успоставили степен безвољности и солидарности са хаосом. Срби имају исконско осећање праведности и сваки рачун секташке психологије демократа са бичем потпуно је погрешан.

А да смо ухристовљен и сеобан народ то је тачно и представља необично својство српског православног народа – јер је то народ чије је тело у матици а срце изван сопствених граница, у Хиландару. Рањавајући наопаке 1999. (окренуте бројке најбоље илустрјују зашто су евроамерички „хришћани” одабрали ту годину за агресију) српски национ непрекидним бомбардовањем 78 дана, коалиција просвећених варвара је убијала тело једног народа и једне земље. Био је то рат беле петокраке, ништа мање злоћудан од деспотије црвене петокраке.

Али злочин није дао резултате. Поражени у науму по коме Срби треба добровољно да пристану на нову, конвертитску биографију (уз то иде и признање о наводном геноциду и прихватање политике екуменизма као замена за верско опредељење) – црна алијанса је 2003. усмеравала насртај на Хиландар, на срце српског народа. Тако су почетком марта 2003. запаљене две трећине српске царске Лавре како би представници милитантне секте обавили своју накарадну иницијацију. Починиоци овог злочина нису пронађени, чак се увелико и хорски писало о несрећи – пожару, иако се пожар проширио на огроман комплекс захваљујући експлозиву који користи британска тајна служба МИ6, а најаву погрома обелоданио је графит „УСК” на крсту цара Душана.

▷ Шта замерате савременој српској интелигенцији?

– Пре свега конформизам и сервилни дух, због чега су служили друштвеном прагматизму (на шта политика има право) уместо једино истини (на чему наука почива). Зато је таква интелигенција, тачније квази-интелигенција, могла са

истом страшћу да спроводи некада идеологију комунизма, а сада идеологију глобализма. Данас ти интелектуализирани циркузанери желе да преведу народ у Европу са свом хипотеком коју је, из геостратегијских разлога, Србима наметнула НАТО фаланга.

Ови бивши интелектуалци (бивши редитељи, социолози, правници, писци, преводиоци, и њима слични перверзњаци), због свог конформизма и услужног лидерства, Србе прозивају за ксенофобију и агресивну националну политику. Занемарујући чињеницу да су Срби једини народ који је у процесу распада и наметнутог рата у Југославији (1990 – 1995) етнички очишћен у Хрватској, у Босни, у Херцеговини, у Метохији и на Косову – ова група плаћених секташа потпуно игнорише истину и српске жртве. У време погрома Срба у Хрватској ни једна хрватска породица у Београду није (попут српске породице Зец у Загребу) пострадала или на најбестијалнији начин уморена. У вишедеценијском и константном спровођењу злочина Шиптара над Србима, у Београду без проблема живи 56.000 Шиптара.

Једноставно, српски антиинтелектуалци у име слободе људских права упорно стављају Српску православну цркву на стуб срама јер се на конзервативан и антицивизацијски начин односи према верским сектама и мањим верским заједницама. Они траже право на плимину секташтва као програмирано разводњавање православља, иако Резолуција Европског парламента (од 29. фебруара 1996) прозива одређене секте за нарушавање људских права и криминалне радње (сурово поступање са људима, сексуално злостављање, трговина људима, ширење расистичког погледа на свет, трговина оружјем и наркотицима и сл).

Разуме се, да би оправдали злочин агресије евроатлантских варвара, употребни интелектуалци стално понављају причу о мржњи према мањинама и расистичком ставу према другим народима. Па ипак, ови естрадни интелектуалци нигде у Србији (ни у прошлости нити у садашњости) нису пронашли упоришта за ову врсту тврдње. У Србији нису прављени

логори за несрбе ни у последњем рату иако је српски народ био изложен кажњеничком плану евроатлантских вампира и колаборациониста из редова других народа који живе у Србији. Специјалност прављења логора припада Европи и Америци, у којој је у време Рузвелта 120 000 Американаца јапанског порекла издвојено у концентрационе логоре. Извињење америчког Конгреса бившим логорашима је уследило 1988. а председник Буш је преживелим логорашима, 1992, упутио на име праведне надокнаде чек на 20 000 долара.

Несумњиво Србија у свету није бранила своје достојанство захваљујући услужним интелектуалцима (подсетимо се да је Пупин први добитник Пулицерове награде) и то се ни овога пута неће догодити. Ко је научио да пузи неће никада научити да лети, па ове сподобе кажњивог нивоа знања и морала не могу да засене примере интелектуалне одговорости. На њихову жалост Србија ће истрајати и претрајати у историји, као што ће дочекати и свој празник на Косову и Метохији. Мрзитељи Срба су у сукобу са историјом, Срби су пак у хармонији са светом који тежи правди и политици здравог, а не политици изопаченог друштва.

**РЕЧИ
И
ПЕСМЕ**

* * *

Ко јод је дубље знао Предраја Р. Драјића Кијука, схваћао је да је овај човек, са бором брижностии на челу и њовија скућљених у одбрамбено-ујийни њоложај, са која је осмаћрао свети ѡремрежен ѡаучином охولة моћи и несцућане лажи, био, у ѡраснови своје душе, скривени ѡесник.

Заиста, у младостии је ѡисао ѡоезију; сачуван је и један ѡлакаћ за њеѡво ѡесничко вече неѡде у Војводини, средином шездесетих ѡодина 20. века. Касније, када више није ѡисао сћихове (а младалачких се одрекао), умео је да, неѡревазићено леѡо и ѡачно, ѡовори о ѡеснишћиву. Доказ за ѡо је и њеѡва беседа о ѡоезији, коју доносимо као увод у ѡоћоње ѡоћавље овој зборника, у које су смешћени ѡоећски зайиси и сћихови неколиких аућора, ѡосвећени „мудрој ѡићици ѡубави“.

Речи и ѡесме-воићанице, дакле, исцраћају ѡа у онај дрући, вечни свети, ѡде на ѡресћолу Своје вечне славе обићава Госћод из Њеѡшеве „Луче“, Боћ Песник, „ѡворийћелном заћаћ ѡоезијом“.

Предраг Драгић Кијук

ТАЈНА ПОЕЗИЈЕ¹⁴

На вредносној листи, највише се налази поезија. На најнижој лествици се налази, што је и природно, политика. Поезија је тајна у којој се сви налазимо и које се не можемо ослободити, бавили се ми њоме или она бавила нама, тајна онолико стара, колико је стар и човек.

Смрт и живот у власти су језика, опомиње нас Проповедник, дајући нам до знања колика је вредност језика, јер само језиком можемо да осмислимо, да сумњамо, да верујемо, и можемо да сведочимо време у којем постојимо.

Неки од вас се тога можда сећају, прелиставајући старе, како је то народ рекао, „староставне“ књиге, да је Бог заповедио Мојсију, да све то што му је овај рекао, запише. И неће бити да се Бог уплашио да ће Мојсије заборавити и један глас од онога што му је Господ говорио, али му је рекао да то запише, јер нема ничег вреднијег, што је тај космички Творац подарио људском роду, од писма. Без писма, време нема свог садржаја, без писма човек нема свог смисла. Зато су писмо и језик нераздвојно везани за Божански и људски смисао.

Подједнако везани, бар када је хришћанска традиција у питању, и за оне на Истоку, и за оне на Западу, иако је понекад било разлике између погледа на свет у источном и западном

14 Беседа Предрага Драгића Кијука изговорена 16. априла 2006. године у Дому културе у Кикинди.

хришћанству, а бојим се да је та разлика данас већа него што је била некад. Сасвим кратко, рећу ћу вам као дефиницију: свет западног хришћанства је антропоцентричан свет, свет источног хришћанства је Христоцентричан свет. Разуме се, таквих подела није било у почетку.

Али, вечерас ћу говорити о нечем другом, говорићу о томе да у једном дугом луку српске књижевности, у једном дугом луку сведочења српског језика о српском народу, у једној заробљености биографије народа у књижевности, постоји један посебан поетски језик, језик духовне припадности, који није онај језик који читамо у данашњој поезији, језик вербалне сродности.

Поетика вербалне сродности, у последњих 50 година у српској поезији, јесте она поетика која се служи речима које припадају том другом свету, али је то поетика лишена унутрашње тајне, одгонетке тог језика. Рекао сам да је тај изазов српског језика трајао један миленијум, и када је тај језик почео да живи, тада су Срби у старом словенском језику држали до достојанства језика.

Срби су разликовали радњу глаголати [радњу] свакодневног говора којим се ми служимо, и који је данас ушао у уметност, до савремене поезије, и радњу словити, богословити, славословити, дакле, разликовали су свети, тајни, достојанствени језик којим само човек може да сведочи себе, и Господа, па чак и онда када не верује, он опет може и једино може само језиком да изражава своју сумњу.

Тај језик духовне сродности путује кроз сва времена, он је неограничен. Све до данас, у оквиру хришћанске традиције, све што припада највреднијим поетским остварењима, припада управо том духовном изазову, поетици духовне припадности. Све оно што је најзначајније припада том свету, или, како то теоретичари књижевности кажу, све то припада метајезику, једном метапростору, метавремену. Шта је то иза простора и времена, ако не питање о животу и смрти, а како је рекао Проповедник, а ја малочас поновио, и живот и смрт су у власти језика.

Како је рекла најмудрија међу српским женама, Исидора Секулић, језик је кућа једног народа, језик је душа једног народа. Разуме се, искварили смо језик, изгубили смо много тога од тог достојанственог језика, изгубили смо много тога од идентитета, и зато је наш ход кроз историју и време, макар од почетка 20. века, био тако рогобатан; нисмо се снашли у том времену.

Када је у питању тај метајезик, тај највреднији поетски језик, традиција, историја европске литературе, заправо почиње закључана у тајне метафизичке поетике, од момента када је стварао принц европске књижевности, Франческо Петрарка. Култна песма принца европске књижевности, Петрарке, јесте песма о Богородици. Од његове песме па до данас траје тај највреднији поетски изазов у европској литератури. Шта је са изазовима у српској књижевности?

Негде између, бар тако научници претпостављају, јер су у бомбардовању 1941. уништени сви аутографи српских средњовековних писаца, дакле негде око три деценије после Петрарке, знамо сигурно да је то морало бити између 1390, када Григорије Цамблук пише Слово о преносу моштију Свете Петке, и 1402, када се одиграла Ангорска битка, у том периоду деспот Стефан Лазаревић исписује јединствену песму у српској књижевности, исписује Слово љубве.

То слово о љубави оставило је неизбрисив траг на језик српског народа. Тај свет духовне припадности, о коме Слово говори, ће у сваком времену наћи своје братство по језику, наћи га скоро до данашњих дана, до Момчила Настасијевића, па скоро и до најмлађих представника српске књижевности који се баве поезијом, који су заробљени поезијом.

Али, желим да нагласим, и на то имам право с обзиром на године које сам провео бавећи се литературом, да је најлепша песма у историји хришћанске цивилизације, најбоља у жанровском, формалном, метричком и мелодијском смислу, исписана на српском језику 1470. године, песма Богородици, (има 308 стихова, односно 77 строфа од по 4 стиха), и исписао ју је, уз неке друге текстове у којима се бави размишљањем

о смрти, Димитрије Кантакузин, припадник једне од врло значајних породица, Кантакузина, који имају неодојиво место у историји српске културе, али свакако, Димитрије Кантакузин остаје најзначајније име у старој српској књижевности, јер све што је писао, написао је на српском језику.

Треба упамтити тај датум, треба упамтити тај назив, и сведочити тај дан, јер ми, овакви какви јесмо, а не можемо се похвалити, откривамо с времена на време, откривајући себе, и смисао тог божанственог, прелепог језика и мисли којима Димитрије Кантакузин у молитви Богородици сведочи истину живота.

Наша поезија је као и наша историја, она дели судбину свог народа и разуме се да није проблем у савременим изазовима, јер језик савремене поезије одговара на време у коме живимо и савремена поезија сведочи време у којем се налазимо и сведочи нас саме. Проблем је у томе када се песници удаље од свог поетског идентитета, а добрих 70 година српски писци су се удаљили од тог хришћанског погледа на свет.

Имајући изазов, не жудњу, већ изазов, искушење експериментисања у језику и поезији, они не само што су изгубили идентитет духа језика којем су припадали, већ су читаву своју поезију претворили једино и искључиво у експеримент. Поезија стварана последњих 70 година се сажима, и ако правите антологију, нећете погрешити ако се одлучите за 10-15 песама које су преживеле своје време и које на било ком другом језику у свету могу прећи пут који је најважнији у уметности, пут од себе до другог. Међу те експерименте сигурно да спадају надреализам и соцреализам, у којима српски песници нису нашли сјајно духовно упориште.

Али било је и оних који су, бавећи се експериментом, остварили оно што остаје у српској књижевности. То су озбиљни писци, од класициста до имажиста, који су се бавили искључиво и једино сведочењем свога времена. Оно што је посебно важно и занимљиво за наше време, време сваког суноврата, па и поетског, јесте један феномен који се догодио у уметности.

Најмлађа генерација уметника која се догодила у овом

народу, се јавља не учећи се, не тако што попут научника, хладног мозга и срца, открива прошлост, као да сецира неки палимпсест са кога скида скраме времена да би дошао до неког текста, већ напротив, у тој генерацији се јавља тај језик као посебна лава и та најмлађа генерација сведочи своје време управо на том језику духовне припадности.

Наравно, ја немам намеру да Вама држим икакво предавање, али баш зато што се налазимо у времену пред овај највећи празник, ја ћу Вам вечерас прочитати можда најлепши текст написан на српском језику, а прочитаћу Вам зато што врло дуго у историји српске културе, а нарочито у историји српске поезији, постоји један посебан језик који бисмо ми, књижевни критичари, желећи да нам буде лакше и да сврстамо негде ту врсту поетике, назвали поетика душе. Како она изгледа? Само зато што се налазимо у овом времену поста, ја ћу Вам, иако то нерадо чиним, прочитати један текст за који можда и не грешим ако кажем да то заиста јесте један од најлепших текстова на српском језику.

„Теби, драга жено Изабето

Нисам хтео да те растужим знајући љубав коју си за мене имала, и знајући сузе које су спремне да се пролију. Али сада, будући од тебе далеко, и Бог зна када и где ћемо поново бити заједно, пишем ти својом властитом руком.

Све ствари из Свете Марије на Цетињу, са којима смо побегли од Турака, хоћу да се ове врате Светој Богородици, као њена добра, и као што сам се заветовао када сам био на ономе месту, које ти знаш, жено моја, где си многе сузе пролила.

Ствари црквене даћеш Њој, свеколике, било од сребра или од злата, или од бакра или од коситера, или од свиле, или иконе, или светитеље са сасудама. По овоме ће људи моћи познати праву љубав коју си имала према мени, кад виде да ми ти волиш душу после смрти.

И све оно то сам написао, и оно што нисам написао, било из прошлости или што би се с временом могло догодити, све остављам у власти и потврђујем нека буде у рукама госпође Изабете, моје жене, а пре свега, после моје смрти част своју

коју ће моћи чувати ако буде хтела, сећајући се љубави.“

Дабоме да вам нећу рећи ко је аутор ове песме. Као што вера тражи људе, а људи траже веру, или као што Бог тражи људе, а људи траже Бога, или као што слобода тражи људе, а људи траже слободу, тако и они који траже текстове и ти посебни текстови траже њих, и они који буду имали жудњу да се једнога дана сретну са оваквим текстом и изазовом, сигурно ће до њега доћи.

Рећи ћу вам на крају нешто што може да вам помогне у разумевању језика којим говоримо и ја и ви, и језика који у великој фамилији европских народа може да се поноси оствареним поетским резултатима: овај текст који сам вам прочитао исписан је тачно пре 506 година.

Хвала вам на пажњи.

Проф. др Драгиша Бојовић

ПЛАМЕН РАКИЋЕВЕ ПЕСМЕ И ПЕПЕО ЈЕФИМИЈИНЕ ЗАВЕСЕ

(О делима која живе и која сахрањују)
Предрагу Драгићу Кијуку

Много пута сам, као пред олтаром, стајао пред грачаничком Симонидом и сећао се стихова чувене Ракићеве песме и, много чешће, речи Светислава Мандића о судбини уметничког дела инспирисаног ископаним очима и могућим последицама конзерваторских захвата.

У последње време, много пута, стојим на литургији, пред олтаром, где су двери непрестано отворене и где се завеса током службе никада не навлачи. Понеки се свештеник само, током богослужбених радњи, својом одеждом несмотрено закачи за њу, несвесно је повлачећи за собом. Не једном, таквим поводом, сетио сам се чувене Јефимијине песме извезене на завеси за царске двери манастира Хиландара и њене судбине у овим временима, пепела у који се она претвара одбацивањем функције завесе у данашњем преовлађујућем поретку литургије.

Откуда ове две песме у једном тексту? Прва песма сведочи о једном необичном односу ликовне и књижевне уметности, борећи се против евентуалног анахронизма и смрти књижевног уметничког дела. Друга песма, захваљујући променама у богослужењу, једнога ће дана, ако то већ данас није, постати својеврсни анахронизам и заувек ће се претворити у пепео прошлости.

После Другог светског рата, када се приступило конзервацији фресака у Грачаници, јавила се дилема код конзерватора да ли Симонидином лицу вратити првобитан изглед, којој је, по Ракићевој песми, Арбанас ножем издо очи. Одговор на ово питање дао је Светислав Мандић и тако допринео животу Ракићеве песме, која са „обновљеним” Симонидиним очима не би преживела време. Тако је песма утицала на судбину фреске, која није враћена у пређашње стање, већ је остала да сведочи „онај моменат који је родио песму.” У закључку текста, Симонидине очи Мандић закључује: „Зато, по моме мишљењу, ископане Симонидине очи треба, упркос нормалном и уобичајеном конзерваторском поступку, да остану онакве какве су данас. Оне су помогле стварању једног новог, за нас знаменитог уметничког дела. Према таквој Симониди, руменкастом овалу њеног лица под трапезом круне, осећамо поштовање, јер је ту присутна и знаменита уметност и трагична прошлост. Допуњују се и везане су једна за другу, та песма и та слика, два наша лепа уметничка остварења.”

И не само то. И данас осећамо топлину пламеног родољубља Милана Ракића и гајимо наду да такво родољубље може донети спас некој новој Србији.

Монахиња Јефимија (у свету деспотица Јелена) поклонила је крајем XIV века манастиру Хиландару завесу намењену царским дверима. На завеси је златним везом исписан Јефимијина песма, састављена од позајмица, Мољеније Господу Исусу Христу. Поред текста, на њој су извезени и ликови Господа Исуса Христа, светог Јована Златоустог и светог Василија Великог. Овде се Христос представља као првосвештеник, који испод раширених руку благосиља писце литургије, Јована Златоустог и Василија Великог. Неки сматрају да је завеса везана у манастиру Љубостиња

У Мољенију доминирају стихови из молитве пред причешће, а сама завеса је намењена цркви да служи током литургије. Док се на литургији пева други део херувимске песме и пошто је свештеник у олтару ставио часне дарове на свети престо, затварају се царске двери и навлачи завеса. Тако су се

Јефимијине речи из молитве пред свето причешће непосредно повезивале са припремом часних дарова за тај чин. Како пише у старим уџбеницима Литургике „завеса је служила у старој цркви за закривање унутрашњости олтара, да катихумени, покајници, јеретици и незнабошци, који су се у цркви смели задржавати, не би видели радње које су се свршавале у олтару. Данас се навлачи завеса да би се означила већа или мања важност радњи, које се свршавају на св. престолу.”

Дакле, Јефимијина завеса је у цркви и у Цркви Светога Саве имала јасну и недвосмислену функцију. Поставља се питање: чему данас служе царске двери и завесе на царским дверима? Постају ли полако само фолклорни елемент из древних времена?

И на крају најважније питање: Како данас објаснити да Јефимијина завеса није анахронизам? Јер новине у савременом српском богослужењу претварају ово дело у вечни пепео прошлости, упркос намени завесе, лепоти саме песме и Ракићевим стиховима упућених Јефимији:

„Векови су прошли, и заборав пада;
А још народ овај, као некад, грца;
И мени се чини да су наша срца
У грудима твојим куцала још тада.“

Владета Коларевић

СТРУЧАК¹⁵

*Изађох некако из ове ноћи
водећи у сну ирејиску са Кијуком.
Узми оловку и зајмиши ово,
ишио ко стручак драјске оданости,
уз Пеђин одар иоложиши можеш...
Прости, мили друже,
не удем ко човек ни да те ожалим.
Све ми се чини да сну је годба,
и да ће ме неко иробудитии можда,
и рећи, да сањамо... оба.*

15 Ово су стихови које је велики Кијуков пријатељ, Владета Коларевић, песник и писац, чувар језика подкосмајских крајева, кога је Пеђа много волео и поштовао, послао 31. јануара 2012. путем СМС-а, својој пријатељици, Сузани Лазаревић; није имао породичну адресу, нити нови број телефона па је, сазнавши да се Кијук упокојио у Господу, нашао начин да, путем СМС- поруке, замоли Сузану Лазаревић да „овај стручак братске оданости“ положи уз покојников одар.

Никола Цинцар Попоски

У БОРАМА ДАХА И ИЗДАХА

Предрагу Драгићу Кијуку

Подари ми Господе
Заслужене Двери
Улаз у памћење Косовских божура
Да из мехура ума преузем реч
Исписану Христољубљем
На оставнинском плашту
Јасног светла
Отворене Српске књиге
„Хришћанство без Христа“
Кроз дреновином отврдлу душу
Поред дрзака изнуђених суза
Однеговану смислом духа
Да уху усади знак Слова
Памћењем страдања рода
Хиландарском иконоестетиком
Јефимијином похвалом
Лазаревим криком – висином
Манастирских звона
Етиком Солунских ратника
Боготражитељском песмом
У којој боравим
У порама
Свога даха и издаха.

Песникиња

КИЈУК

Конац: колац ли клетва,
жито: живот ли жетва;
зима: звоно ли знамен:
покој: повој ли пламен?
Не видим Србију више ни у колевци, мајко.
Не видим више Србију.

Игла! Искри ли иње;
срце: сунце ли сиње:
рана родна ли режи,
бриди! Бунца ли: „Бежи!“
Не видим Србију више ни у збегов'ма, мајко.
Не видим више Србију.

Јесам језик ли један,
бивши? Бивам ли, бедан,
сенка? Снага ли? Семе
ветрово! Вучје ли време!
Не видим Србију више ни под крстачом, мајко.
Не видим више Србију.

Узде узмеш ли, умреш,
трона такнеш ли, трунеш;
правде питаш ли: падаш
сраман! Свесно ли страдаш.
Не видим Србију више ни на образу, мајко.
Не видим више Србију.

Конац: колац ли клетва,
жито: живот ли жетва;
зима: звоно ли знамен:
покој: повој ли пламен?

Не видим Србију више ни на облаку, мајко.
А над облаком, сине

Бранимир Нешић

КИЈУКОВ РЕД

Многи су се бојали и избегавали
Испод густих горштакких обрва поглед Кијука
У ствари, бојаше се и избегаваше – себе,
Сусрет са непочинствима која су негда учинили
Па скрили дубоко да нико не открије и не сазна

А ти, иако им никада ниси рекао, ти си све знао
Јер неизговорена реч можда више лечи од изговорене
А они, сви они, знали су да ти – знаш!

Можда су те због тога избегавали,
Можда те због тога нису помињали, а требало је,
Можда су се због тога правили да те не знају
Вајкајући се да су негде чули име *Кијук*
Па су га заборавили,
А твоје име се не заборавља лако.

Прихватио си њихову игру са осмехом
Али им ниси дао да се размећу у твоме присуству
То би, ипак, било превише
Морао је да се зна неки ред
Када су они, сви они, у близини – Кијука

Бранимир Нешић

КИЈУКОВ ЗАВЕТ

Онај ко је мислио да може да те купи
Био је здробљен погледом к'о маљем
Онај ко је мислио да може да те ућутка
Био је сасечен речју као мачем
Онај ко је мислио да ћеш прећутати и
Хвалити некога само зато што је горе
У титулама, моћи и признањима без покрића
Да ћеш се уплашити његове силе
Онога што може да уради теби и твојима
Иако те је знао, није тебе, Кијуче, познавао

Онај ко не зна да је изговорена реч обавеза
А не пуки хир глагољивих људи
Онај ко не мисли да је написана реч признање и заклетва
А не мастилом склепана жврљотина коју папир трпи
Онај ко није спреман да изусти истину ма колико коштала
Већ се саплиће о лажи као страшљиви кер на ланцу
Онај ко није осетио дамар народних рана,
Његову историју прећутаних и сатрвених памћења и слова,
Мелодију говора прошлих и данашњих дана
Иако те је знао, није тебе, Кијуче, познавао

Предраг Богдановић ЦИ

СВРАТИ У ХИЛАНДАР...

Сврати у Хиландар, понекад
Предраги, Драгићу Кијуку
Завеса на храму је покидана:
лекари не морају више
да ти броје дамаре
да послушкују како све слабије дишеш
да проверавају имаш ли довољно течности
у венама, да ли ти отказују дубрези,
прескаче срце,
Сврати у Хиландар, понекад

Знам да ти се у глави смирио
онај разорни притисак,
од којег уместо суза из очију капље крв
Сврати у Хиландар, понекад

Твоја књига у излогу,
Српске књижевне задруге
дуго ме задржава ноћу,
излиштавам примерак код куће
(поклон породице)
Сврати у Хиландар, понекад

Сигурно си већ прочитао
превод Библије Светог Јеронима
заточен у затуреним просторијама

Петрове столице,
за којим си толико трагао
Сврати у Хиландар, понекад

Наш сусрет није никада заказан,
о њему брине Хронос,
о њему брину небеске бунарције
што изводе воду за оба света
о њему брину недовршени рукописи,
књиге без аутора
Сврати у Хиландар,
понекад

Сврати у Хиландар,
ја ћу бити међу радницима,
који обнављају зидове
додаваћу храстове греде и опеку
ти се одмори у лицу Светоназорних задужбинара,
продужи дуговечност Савиној лози,
Сврати у Хиландар, понекад

Без журбе заспи над књигама у библиотеци
над старим рукописима
сада када је све време твоје
Сврати у Хиландар, понекад

САДРЖАЈ

О континенту званом Кијук: први корак у истраживању	5
--	---

Поглед на човека и његово дело

<i>Проф. др Лука Прошић</i> Припадање истини и божанском: Предраг Драгић Кијук	19
--	----

<i>Проф. др Милан Пејировић</i> Апостол историјског памћења	27
--	----

<i>Мирољуб Јоковић</i> Апостол историјског памћења	34
---	----

<i>Петар В. Арбушина</i> Најмањи и највећи садржиоци духа	39
--	----

<i>Проф. др Милан Пејировић</i> Атлантократија као језуитски идеал	45
---	----

Читање великог дела

Представљање књиге <i>Catena mundi</i> у Београду	53
---	----

<i>Владимир Савић</i> Мост између прошлости и будућности	55
---	----

<i>Зоран Глушчевић</i> Југословенство је било наше жртвовање	57
<i>Слободан Милеуснић</i> Књига која је дала много одговора	62
<i>Слободан Ракијић</i> Књига истине, савести и страдања	64
<i>Проф. др Реља Новаковић</i> Величанствено дело	67
<i>Предраг Драгић Кијук</i> Историја догађаја над историјом идеја	70
<i>Мр Маријана Мајковић</i> Catena mundi: Српска хроника на „светским веригама“	73
<i>Слободан Јарчевић</i> Васкрс српске културне и државне баштине	75
Молитва, суза и слово за Предрага Р. Драгића Кијука	
<i>Петар В. Арбушина</i> Беседа пред одром	81
<i>Владика канадски Георгије</i> Мисаони драгуљ	83
<i>Катарина Косић</i> Сећање на Пеђу	84
<i>Миро Микејић</i> Сјећање уз захвалност	88

<i>Др Радомир Бајиуран</i> Суза за братом у Христу	91
<i>Вјекослав Вукадин</i> Слово у помен Предрага Драгића Кијука	96
<i>Проф. др Радмила Маринковић</i> Бистра вода са планинског камена	97
<i>Лабуд Драјић</i> Звона За Кијука	99
<i>Владимир Умељић</i> Господ је позвао Своје јагње, превремено...	102
<i>Душко М. Пејровић</i> Предраг Р. Драгић Кијук	104

**Хришћанство без Христа:
Кијукова завештајна књига**

<i>Проф. др Миленко Бодин</i> Кијуково завештање	109
<i>Лабуд Драјић</i> Предраг Драгић Кијук: Хришћанство без Христа	111
<i>Проф. др Никола Жујић</i> Реч о „Хришћанству без Христа“	118
<i>Академик Косџа Чавошки</i> Један од петорице управних	124
<i>Проф. др Љубомир Пројић</i> Хришћанство без Христа	132
<i>Владимир Димиријевић</i> Завештајна књига Кијукова	135

Сећања на Кијука

<i>Косџа Димиџријевић</i> Са Предрагом Р. Драгићем Кијуком	143
<i>Момир Лазић</i> Духовни отац истине	152
<i>Александар Павић</i> Живи Кијуков дух	156
<i>Др Гордана Живковић</i> Отисак лица на длану	160
<i>Владан Глишић</i> Тако је говорио Кијук	163
<i>Предрај Драјић Кијук</i> Будућност Србије се не може зауставити, као што нико не може победити народ	168
<i>Бошко Обрадовић</i> Предраг Драгић Кијук – Учитељ Српског Завета	172
<i>Владимир Димиџријевић</i> У Кијуковој радној соби: Уместо воштанице за шестомесечни помен	176

Кијук и српска Црква

<i>Предрај Р. Драјић Кијук</i> Посланица пријатељу	185
---	-----

Разговори са Кијуком

<i>Свејлана Пејрушић</i> Јесу ли убице међу нама?	193
<i>Зорица Лешовић Сјанојевић</i> Разговор о хуманистима с бичем	204

Речи и песме

<i>Предрај Драјић Кијук</i> Тајна поезије	215
<i>Проф. др Драиша Бојовић</i> Пламен Ракићеве песме и пепео Јефимијине завесе	221
<i>Владетиа Коларевић</i> Стручак	224
<i>Никола Цинцар Појоски</i> У борама даха и издаха	225
<i>Песникиња</i> Кијук	226
<i>Бранимир Нешић</i> Кијуков ред	228
Кијуков завет	229
<i>Предрај Бојдановић ЦИ</i> Сврати у Хиландар...	230

CATENA MUNDI

Улица Војводе Степе 113, локал 8, Београд
тел. 011 39 80 739, 011 39 80 741
www.catenamundi.rs, kontakt1@catenamundi.rs

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.41:929 Драгић П.(082)
323.1(=163.41)

КИЈУК: мудра птица љубави / приредио
Владимир Димитријевић. - 2. изд. - Београд :
Catena Mundi, 2014 (Београд : Динекс). -
237 стр. ; 21 см. - (#Библиотека #Путовође
; #коло #3, #књ. #4)

Тираж 1.000. - Стр. 5-16: О континуитету
званом Кијук: први корак ка истраживању /
приређивач. - Напомене уз текст.

ISBN 978-86-6343-030-3

а) Драгић, Предраг Р. (1945-2012) -
Зборници
COBISS.SR-ID 209960460